

Załącznik Nr 1
do Zarządzenia Nr 293/2008
Wójta Gminy Widuchowa z dnia 12 czerwca 2008 r.
-projekt-

UCHWAŁA Nr XV/160/2008
RADY GMINY WIDUCHOWA
z dnia 19 czerwca 2008 roku

w sprawie nadania Honorowego Obywatelstwa Gminy Widuchowa.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 14 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591, z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271, Nr 214, poz. 1806, z 2003 r. Nr 80, poz. 717, Nr 162, poz. 1568, z 2004 r. Nr 102, poz. 1055, Nr 116, poz. 1203, z 2005 r. Nr 172, poz. 1441, Nr 175, poz. 1457, z 2006 r. Nr 17, poz. 128, Nr 181, poz. 1337, z 2007 r. Nr 48, poz. 327, Nr 138, poz. 974, Nr 173, poz. 1218 oraz § 2. Uchwały Nr XIV/141/2008 Rady Gminy Widuchowa z dnia 29 maja 2008 roku w sprawie nadawania Honorowego Obywatelstwa Gminy Widuchowa, Rada Gminy Widuchowa uchwala, co następuje:

§ 1. W uznaniu zasług dla Gminy Widuchowa, jako wyraz najwyższego wyróżnienia nadaje się Panu Hermannowi Specht Honorowe Obywatelstwo Gminy Widuchowa.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Widuchowa.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Uzasadnienie do Uchwały Nr XV/160/2008
Rady Gminy Widuchowa
z dnia 19 czerwca 2008 r.

Zgodnie z art. 18 ust. 2 pkt 14 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zmianami) do wyłącznej właściwości rady gminy należy nadawanie honorowego obywatelstwa gminy.

Z wnioskiem o nadanie Honorowego Obywatelstwa Gminy Widuchowa

Panu Hermannowi Szpecht zwrócił się do Rady Gminy Widuchowa , Wójt Gminy Widuchowa , Pan Michał Lidwin . Wniosek został złożony w dniu 10 czerwca 2008 roku.

Wniosek o nadanie Honorowego Obywatelstwa Gminy Widuchowa

Panu Hermannowi Specht zawiera następujące dane i uzasadnienie:

**Wniosek o nadanie Honorowego Obywatelstwa Gminy Widuchowa
Panu Hermannowi Specht**

I. Dane o kandydacie:

1. Imię, nazwisko: Hermann Specht
2. Data i miejsce urodzenia: 10.10.1936 r. Wehdel koło Badbergen
3. Adres zamieszkania: Wehdeler Straße 7, 49596 Gehrde/Rüsfort
4. Wykształcenie i zawód: rolnik
5. Miejsce pracy: Urząd Gminy Gehrde, powiat Osnabrück, Niemcy
6. Stanowisko: Burmistrz Gminy Gehrde
7. Obywatelstwo: niemieckie

II. Określenie zasług uzasadniających wyróżnienie kandydata Honorowym Obywatelstwem Gminy Widuchowa:

Pan Hermann Specht od 1976 roku pełni funkcję Burmistrza Gminy Gehrde. Jest żonaty, ma dwoje dzieci (syna i córkę) oraz pięcioro wnucząt. Z zamiłowania jest myśliwym. W Gehrde doceniany jest za duży wkład w rozwój Gminy oraz za zaangażowanie w partnerstwo z Gminą Widuchowa.

Dzięki osobistemu zaangażowaniu Pana Hermanna Spechta została nawiązana bardzo twórcza i owocna współpraca pomiędzy Gminą Widuchowa a Gminą Gehrde. Jej formalizacja nastąpiła 15 stycznia 1999 roku, kiedy to została podpisana Umowa o partnerskiej współpracy pomiędzy Gminą Widuchowa a Gminą Gehrde mająca na celu rozwój współpracy pomiędzy gminami w dziedzinie kształcenia, kultury, działalności samorządów, gospodarki i sportu.

Jeszcze przed podpisaniem umowy, w dniach 14 – 16.IV.1998 roku odbyła się pierwsza wizyta mieszkańców Gerhde w Widuchowej. Naszymi gośćmi były wówczas przedstawicielki przedszkola z Gehrde, które zapoznały się z codziennym funkcjonowaniem przedszkoli w Krzywinie i w Widuchowej oraz obserwowały i prowadziły zajęcia z dziećmi.

Ważnym elementem współpracy w dziedzinie rolnictwa były wymiany rolników, m.in. spotkanie w Gehrde (26 – 29.III.2000 r.), mające na celu realizację wspólnego projektu pod nazwą „ Praktyczne poznanie rolnictwa unijnego na przykładzie rolnictwa niemieckiego”. Seminarium to przyczyniło się do poznania realiów prowadzenia gospodarki rolnej w Unii

Europejskiej oraz zapoczątkowało kontakty między rolnikami obu Gmin. Z kolei w czerwcu 2004 roku Gmina Widuchowa gościła grupę rolników z Niemiec, którzy zapoznali się z funkcjonowaniem naszych gospodarstw zarówno kilkuhektarowych jak również wielkoobszarowych.

Pan Hermann Specht był również inicjatorem współpracy w dziedzinie oświaty. 7 września 2002 roku podpisano Umowę partnerską pomiędzy Szkołą Podstawową w Widuchowej, Szkołą Podstawową w Krzywiniu, Gimnazjum w Widuchowej a Szkołą Podstawową w Gehrde. Realizacja tej umowy przyniosła efekt w postaci kilkudziesięciu wzajemnych wizyt składanych w obu zaprzyjaźnionych gminach zarówno przez uczniów powyższych szkół, ich nauczycieli jak i rodziców. W czasie tych wizyt odbywały się zarówno zajęcia lekcyjne jak również zajęcia rekreacyjne. Dzieci zapoznawały się z historią, tradycjami i zwyczajami, nawiązywały przyjaźnie.

Wzajemne kontakty i współpraca prowadzona jest również przez strażaków – ochotników, sportowców, twórców ludowych, członkinie kół gospodyń wiejskich, samorządowców. Częste wizyty przedstawicieli obu społeczności przyczyniają się do wzajemnego poznawania, stwarzają atmosferę zrozumienia i poszanowania odrębności kulturowej, przełamują bariery językowe. Wszystkie dotychczasowe wizyty odbywały się we wspaniałej atmosferze dzięki ogromnemu zaangażowaniu Pana Burmistrza Hermanna Specht w partnerstwo obu Gmin.

Warto również dostrzec jeszcze inny wymiar Jego niezwyklej postawy związany ze sferą działalności charytatywnej. Każdego roku mieszkańcy Gehrde organizowali akcję pomocy naszym dzieciom pod hasłem „Święty Mikołaj w pudełku po butach”. Delegacja pod przewodnictwem Burmistrza Gehrde Hermanna Spechta przywoziła wiele prezentów, które trafiły do najbardziej potrzebujących dzieci ze szkół w Widuchowej i w Krzywiniu. Nie zapomniano również o osobach niepełnosprawnych. Fundacja TOVARISHCH dostarczyła m.in. wózki inwalidzkie, chodziki, elektryczne łóżka, materace, windy łazienkowe. Dzięki tej pomocy osobom chorym i potrzebującym łatwiej jest funkcjonować i pokonywać trudności codziennego życia.

Przytoczone tu przykłady wzajemnych kontaktów to tylko niektóre wydarzenia z ponad już dziesięcioletniej współpracy pomiędzy Gminami Widuchowa i Gehrde. Współpraca ta odbywa się na wielu płaszczyznach przy zaangażowaniu bardzo wielu osób. Bez wątplenia osobowością godną wyróżnienia jest Pan Hermann Specht – człowiek pełen życzliwości i zrozumienia dla potrzeb każdego człowieka. Jego altruistyczna postawa, charakter, pogoda ducha, ofiarność, zaangażowanie i życiowy optymizm przynoszą wspaniałe efekty nawiązanej współpracy.

Z wyżej przedstawionego uzasadnienia wynika, że Pan Hermann Specht jest osobą szczególnie zasłużoną dla Gminy Widuchowa, dlatego też wnioskuję o nadanie Panu Hermannowi Specht Honorowego Obywatelstwa Gminy Widuchowa jako wyraz najwyższego wyróżnienia i uznania.

Załącznik Nr 2
do Zarządzenia Nr 293/2008
Wójta Gminy Widuchowa z dnia 12 czerwca 2008 r.

-projekt-

UCHWAŁA Nr XV/161/2008
RADY GMINY WIDUCHOWA
z dnia 19 czerwca 2008 roku

w sprawie zatwierdzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji wybranych obszarów miejscowości i Gminy Widuchowa lata 2007-2015.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001r. Nr 142 poz. 1591; z 2002r. Dz. U. Nr 23 poz. 220, Nr 62 poz. 558, Nr 113 poz. 984, Nr 153, poz. 1271, Nr 214 poz. 1806, z 2003r. Nr 80 poz. 717, Nr 162 poz. 1568, z 2004r. Nr 102, poz. 1055, Nr 116, poz. 1203, z 2005r. Nr 172, poz. 1441, Nr 175, poz. 1457, z 2006r. Nr 17 poz. 128, Nr 181, poz. 1337, z 2007r. 48, poz. 327, Nr 138, poz.974, Nr 173, poz. 1218) Rada Gminy Widuchowa uchwala, co następuje:

§ 1. Zatwierdza się Lokalny Program Rewitalizacji wybranych obszarów miejscowości i Gminy Widuchowa lata 2007-2015 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Widuchowa.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik do Uchwały Nr XV/161/2008
Rady Gminy Widuchowa
z dnia 19 czerwca 2008 r.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI WYBRANYCH OBSZARÓW MIEJSCOWOŚCI I GMINY WIDUCHOWA NA LATA 2007 – 2015

Widuchowa, marzec 2008

Współautorzy dziękują wszystkim Osobom i Instytucjom, z którymi współpraca przyczyniła się do powstania niniejszego opracowania

1. Urząd Gminy Widuchowa

*ul. Grunwaldzka 8
74-120 Widuchowa*

*2. Zespół autorski : mgr inż. arch. Jolanta Prajsnar
mgr inż. arch. Krystyna Cyrulińska*

*współpraca : Magdalena Woźna
Jerzy Jan Fengler*

Spis treści

Wstęp

CZĘŚĆ I CHARAKTERYSTYKA SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ NA TERENIE MIEJSCOWOŚCI I GMINY WIDUCHOWA

1.1 Zagospodarowanie przestrzenne

1.2 Gospodarka

1.3 Strefa społeczna

1.4 Analiza SWOT

CZĘŚĆ II POWIĄZANIE PROGRAMU ZE STRATEGICZNYMI DOKUMENTAMI DOTYCZĄCYMI ROZWOJU GMINY WIDUCHOWA

2.1 Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020

2.2 Strategia Rozwoju Turystyki w Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2015 (projekt)

2.3 Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego 2007-2013

2.4 Strategia Rozwoju Gminy Widuchowa na lata 2007-2015

2.5 Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Widuchowa na lata 2007-2015

2.6 Wieloletni Plan Inwestycyjny Gminy Widuchowa

CZĘŚĆ III ZAŁOŻENIA PROGRAMU REWITALIZACJI

3.1 Okres programowania

3.2 Zasięg terytorialny rewitalizowanych obszarów

3.3 Podział na projekty

CZĘŚĆ IV PLAN DZIAŁAŃ PRZESTRZENNYCH, TECHNICZNO-MATERIAŁOWYCH, GOSPODARCZYCH I SPOŁECZNYCH NA OBSZARZE REWITALIZOWANYM

4.1 Działania rewitalizacyjne planowane na terenie miejscowości Widuchowa

4.2 Działania rewitalizacyjne planowane na terenie gminy Widuchowa

CZĘŚĆ V PLAN FINANSOWY REALIZACJI PROGRAMU REWITALIZACJI

CZĘŚĆ VI PLANOWANE DZIAŁANIA PRZESTRZENNE, GOSPODARCZE I SPOŁECZNE NA REWITALIZOWANYM OBSZARZE

6.1 Działania przestrzenne

6.2 Działania gospodarcze

6.3 Działania społeczne

CZEŚĆ VII SYSTEM WDRAŻANIA

CZEŚĆ VIII SPOSOBY MONITOROWANIA, OCENY I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ

8.1 System monitorowania programu rewitalizacji

8.2 Sposoby oceny programu rewitalizacji

8.3 Komunikacja społeczna

8.4 Public Relations programu rewitalizacji

Wstęp

Rewitalizacja (wg definicji zawartej w projekcie ustawy o rewitalizacji) oznacza proces odnowy przestrzennej, ekonomicznej, społecznej zdegradowanych obszarów, prowadzący do zrównoważonego rozwoju tych obszarów. Efektem wyżej wymienionego procesu przemian jest poprawa ładu przestrzennego, stanu środowiska naturalnego, kulturowego oraz ożywienie gospodarcze, odbudowa więzi społecznych, co prowadzi do poprawy jakości życia mieszkańców. Wdrożenie programu rewitalizacji ma na celu pobudzenie aktywności środowisk lokalnych, stymulowanie współpracy na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego oraz przeciwdziałanie zjawiskom wykluczenia społecznego w zagrożonych patologiami obszarach miejscowości.

Zasadniczym celem rewitalizacji jest ożywienie gospodarcze i społeczne miejscowości i gminy Widuchowa, zachęcanie do rozwijania nowych form aktywności gospodarczej, zwiększenie potencjału turystycznego i kulturowego, nadanie zdegradowanym obszarom nowej funkcji, przy równoczesnej trosce o stan środowiska naturalnego i zrównoważony rozwój gospodarczo-społeczny.

Rewitalizacja ma również na celu podniesienie standardu życia najuboższych mieszkańców poprzez poprawę warunków zamieszkania i infrastruktury. W miejscowości i gminie Widuchowa potrzeba rewitalizacji wynika z istniejącego wysokiego stopnia degradacji starej zabudowy, zaawansowanego zużycia technicznego i zestarzenia się funkcjonalnego budynków i infrastruktury, w tym cennych obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków.

Zadaniem rewitalizacji jest poprawa estetyki i poniesienie atrakcyjności ulicy Grunwaldzkiej (głównej osi miejscowości) z przyległymi do niej obszarami z Bulwarami Rybackimi, a także spowodowanie zainteresowania inwestowaniem w obiekty istniejące i nowe. Rewitalizacja centralnej osi miejscowości, jaką jest ulica Grunwaldzka z obszarami przyległymi z Bulwarami Rybackimi wpłynie na rozszerzenie się zainicjowanych procesów na pozostałe tereny.

Rewitalizacja obiektów dworsko-parkowych i kościołów położonych w miejscowości i gminie Widuchowa jest znaczące dla zachowania dziedzictwa kulturowego. Wszystkie wyżej wymienione obiekty wpisane są do rejestru zabytków.

Kościół należy do najbardziej znaczących obiektów integrujących lokalne społeczności. Szanse na sukces w tym obszarze działań rewitalizacyjnych zwiększa doświadczenie kościoła katolickiego jako instytucji w organizowaniu działań. Rewitalizacja zespołów parkowo-dworskich pomoże uaktywnić zdegradowane obszary wiejskie.

Lokalny program rewitalizacji przygotowano w celu przeciwdziałania degradacji wybranych obszarów w gminie i miejscowości Widuchowa oraz po to by ukierunkować wymienione wyżej przemiany, ma on na celu wyznaczenie długofalowych działań na przyszłość poprzez wskazanie zadań inwestycyjnych, określenie kosztów oraz skorelowanie ich z polityką regionalną.

Decyzją Wójta został powołany zespół zadaniowy do spraw związanych z przygotowaniem Lokalnego Programu Rewitalizacji. W skład zespołu weszli:

- Mirosława Kęcka – pełnomocnik ds. rewitalizacji; kierownik Referatu Gospodarki Nieruchomościami i Geodezji,
- Janina Stojek – inspektor Referatu Gospodarki Nieruchomościami i Geodezji, z-ca pełnomocnika ds. rewitalizacji;
- Andrzej Nerć – Zakład Gospodarki Komunalnej;
- Jolanta Żygadło – kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Mieszkańcy mieli możliwość aktywnego uczestnictwa w tworzeniu programu poprzez udział w spotkaniach i konsultacjach.

Lokalny Program Rewitalizacji obejmuje szereg projektów i zadań inwestycyjnych.

Realizacja ich uwarunkowana jest od pozyskania środków finansowych pochodzących z różnych źródeł tj. z funduszy strukturalnych, dotacji i innych środków zewnętrznych, środków pomocowych Unii Europejskiej.

Lokalny Program Rewitalizacji jest dokumentem planistycznym określającym cele i programy działań na lata 2007-2015.

CZEŚĆ I CHARAKTERYSTYKA SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ NA TERENIE MIEJSCOWOŚCI I GMINY WIDUCHOWA

1.1 Zagospodarowanie przestrzenne

Gmina Widuchowa jest jedną ze 114 gmin województwa i jedną z 9 gmin powiatu gryfińskiego.

Pod względem obszaru jak i zaludnienia należy do jednych z największych gmin w regionie, jest położona 40 km od Szczecina.

Teren gminy Widuchowa leży w granicach makroregionu Pobrzeże Zachodniopomorskie. Zachodnią granicę gminy stanowi rzeka Odra, która do północy Widuchowej rozdziela się na Odrę Zachodnią oraz Odrę Wschodnią zwaną Regalicą.

Gmina Widuchowa jest jedną z gmin w województwie Zachodniopomorskim, których zachodnie granice tworzy polsko-niemiecka granica państwowa, gmina zaliczana jest do bezpośredniej strefy przygranicznej.

1.1.1 Położenie geograficzne

Gmina Widuchowa wchodzi w skład powiatu gryfińskiego, położona jest w południowo-zachodniej części województwa zachodniopomorskiego graniczy z gminami Chojna, Banie, Gryfino oraz od zachodu poprzez rzekę Odrę z Republiką Federalną Niemiec.

Gmina Widuchowa zajmuje obszar blisko 210 km². Poprzez gminę Widuchowa przebiega droga krajowa 31 relacji Szczecin – Słubice, droga wojewódzka 122 relacji Krajnik Dolny – Pyrzyce, zelektryfikowana linia kolei normalnotorowej Szczecin – Kostrzyn.

1.1.2 Uwarunkowania ochrony środowiska naturalnego

Zasoby przyrody

Lasy i tereny leśne

Lasy i grunty leśne zajmują 6.695 ha tj. 31,9% powierzchni gminy. Największa powierzchnia leśna jest zarządzana przez Nadleśnictwo Chojna (4.815 ha powierzchni leśnej) oraz Nadleśnictwa Gryfino (2.349,08 ha powierzchni leśnej).

Największy procentowy udział powierzchni lasów zajmują siedliska lasów świeżych (31,2%) lasów mieszanych świeżych (29,1%) oraz borów mieszanych świeżych (27,1%).

Gatunki drzew dominujące w drzewostanie to sosna (66,7%), brzoza (9,3%), dąb (8,4%) oraz olsza (66,7%). Pozostałe gatunki drzew występujące w lasach gminy to topola, buk, modrzew, świerk.

Na terenie gminy występuje szereg cennych i rzadkich zbiorowisk leśnych, pełniących ważną rolę w systemie biocenotycznym. Są to:

- łąg wierzbowo-topolowy oraz łąg topolowy – występuje na niewielkich rozproszonych i szczątkowych fragmentach na aluwiach Odry;
- bór bagienny - jego jedyny płat znaleziono w oddziale Rynica;
- podgórski łąg wiązowy – zanotowany jedynie na obszarze projektowanego rezerwatu „Widuchowskie Góry”;
- świetlista dąbrowa – występuje jedynie na obszarze projektowanego rezerwatu „Widuchowskie Góry”.

Ważną rolę w systemie ekologicznym gminy spełnia roślinność nieleśna:

- zieleń śródpolna – zadrzewienia śródpolne, urozmaicają krajobraz gminy, podnoszą walory estetyczno-krajobrazowe, na terenach użytkowanych rolniczo spełniają funkcję zabezpieczeń przed procesami erozyjnymi i stepowaniem. Zadrzewienia śródpolne zlokalizowane są wzdłuż większości dróg, w rejonie oczek wodnych, cieków, rowów i miedz. W zadrzewieniach przeważają gatunki takie jak grusza, topole, wierzby, kasztanowce, jesiony, olsze czarne, kruszyna pospolita, kalina koralowa;
- zieleń parkowa, pałacowo-dworska – występuje na terenie parków wpisanych do rejestru zabytków, obiektów dworsko-pałacowych w Dębogórze i Bolkowicach;
- zieleń cmentarna – stanowi uzupełnienie zieleni gminy Widuchowa.

Sieć hydrograficzna – zasoby wodne

Na terenie gminy Widuchowa występują wody podziemne i powierzchniowe:

- wody podziemne na obszarze gminy Widuchowa są dobrej jakości i wymagają tylko prostego uzdatnienia. Gmina Widuchowa posiada 9 ujęć wody podziemnej. Poziomy wodonośne występują głównie w osadach czwartorzędnych, piaszczysto-żwirowych różnej genezy oraz trzeciorzędnych, teren gminy Widuchowa nie znajduje się w bezpośrednim obszarze żadnego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych.
- wody powierzchniowe – sieć wód powierzchniowych gminy Widuchowa jest stosunkowo dobrze rozwinięta, łączna powierzchnia wód wynosi na terenie gminy 1 157 ha tj. 5,51% jej obszaru. Główną część zasobów wodnych stanowi obszar Międzyodrza. Rzeka Odra wyznacza główne stosunki wodne na terenie gminy, tworzy

ona zlewnicę I rzędu wraz z rzeką Rurzycą (rzeka II rzędu). Rzeka Odra powyżej jazu w Widuchowej dzieli się na dwa ramiona: Odrę Wschodnią i Odrę Zachodnią. Większość wód płynie obecnie Odrą Wschodnią, która od przekopu Klucz – Ustowo zwana jest Regalicą. Obszar pomiędzy Odrą Wschodnią a Odrą Zachodnią pocięty jest gęstą siecią starorzeczy, kanałów, rozlewisk, tak rozbudowany system hydrologiczny kształtuje stosunki wodne w okolicy, wpływając zarówno na warunki klimatyczne jak i przyrodnicze. Rzeka Rurzyca zasilana jest w większości z podmokłych gruntów oraz niewielkich strumieni, rzeka przepływa przez jezioro Klasztorne i Trzygławskie. W zlewni Rurzycy znajdują się jeziora Mętno oraz Ostrów. Przez Północną część gminy przepływa rzeka Struga Marwicka, uchodzi ona do Wschodniej Odry, stanowiąc jej prawobrzeżny dopływ.

Sieć hydrograficzną na terenie gminy tworzy też liczna sieć kanałów i rowów melioracyjnych. Do cieków wodnych występujących na terenie gminy zaliczane jest 11 kanałów, które charakteryzuje śnieżno-deszczowy system zasilania z dwoma wysokimi stanami wody w ciągu roku oraz jednym minimum.

Na terenie gminy Widuchowa znajduje się wiele naturalnych zbiorników wodnych. W zależności od sposobu powstania wyróżnia się jeziora rynnowe, morenowe oraz sandrowe. Największe jeziora na terenie gminy to: jezioro Kiełbiczne, Lubicz, a także Lipienko, Kłodowskie, Marzkowo, Sumy, Wilczkowo.

Zasoby naturalne

Na terenie gminy Widuchowa, bogatej w surowce mineralne występują surowce zaliczane do energetycznych, którymi są:

- złoża węgla brunatnego w obrębie garbu Rynica – Żelechowo,
- złoża torfów, które zlokalizowane są na całym obszarze gminy. Część torfów posiada wartość opałową, większość ze względu na właściwości fizyko-chemiczne nadają się głównie do wykorzystania rolniczego. Torfowiska występujące na terenie gminy są przeważnie utworami dolinnymi (doliny Odry i Rurzycy), występują też w zagłębieniach bezodpływowych na terenie wysoczyzny, obszarze wzgórz kemowych i moren czołowych,
- złoża soli kamiennej, które występują na dużych głębokościach w okolicy Widuchowej;

oraz surowce zaliczane do surowców skalnych takich jak:

- margle ilaste i mułowe, występujące na północ od miejscowości Widuchowa,
- gliny zwałowe, występujące w okolicach Bolkowic, Krzywina i Dębogóry,

- piaski i żwiry wodnolodowcowe, zajmują dość rozległe powierzchniowo obszary pomiędzy Widuchowa a Rynicą, na północ od Krzywina oraz na południowy-wschód od Lubicza,
- piaski drobnoziarniste mioceńskie, występują na zachód od Dębogóry,
- gytie, występują pod torfami na północ od Krzywina, w okolicach Kłodowa, a także Marzkowa.

Gleby

Na terenie gminy występują gleby żyzne, pod względem bonitacji gruntów ornych występują tu gleby klasy IIIa, IIIb, IVa, IVb, V, VI, VIz. Na terenie gminy dominują gleby średniej jakości (klasa IIIb, IVa, IVb), których łączny udział wynosi 75%, gleby słabe (klasa V) z 11,6% udziałem w powierzchni gruntów ornych i najsłabsze (klasa VI) – 5,2%. Gleby średnio dobrej jakości (IIIa) zajmują 8,2%. Najlepsze gleby występują w części wschodniej i częściowo środkowej gminy.

Klimat

Pod względem klimatycznym teren gminy Widuchowa leży na granicy dwóch obszarów, wynikających z podziału na dzielnice klimatyczne. Północna część obszaru różni się od południowej, jest stosunkowo ciepleja i sucha. Pokrywa śnieżna trwa 40-60 dni, przymrozki trafiają się w ciągu dwóch miesięcy. Średni opad roczny wynosi 450-600 mm, liczba godzin ze słońcem jest stosunkowo duża. Okres wegetacyjny rozpoczyna się na przełomie marca i kwietnia, a kończy się w pierwszej dekadzie listopada. Przymrozki w wielu miejscach w kwietniu stanowią 70%, a w październiku 20% ogólnej liczby dni z przymrozkami okresu wegetacyjnego.

Klimat w części południowej gminy ma charakter przejściowy pomiędzy chłodnym i dość wilgotnym klimatem morskim, a suchym i ciepłym klimatem charakteryzującym dorzecze środkowej Warty i środkowej Wisły. Dni z przymrozkami jest ponad 100, opady średniorocznie wynoszą około 550 mm.

Czas trwania okresu wegetacji na obu obszarach gminy jest podobny, zaczyna się z początkiem kwietnia a kończy z początkiem listopada. Temperatury powietrza średnio wynoszą w ciągu roku ok. 9°C. W warunkach klimatu lokalnego obserwuje się pewne różnice pomiędzy użytkowanymi rolniczo obszarami wysoczyzny morenowej i wyżej położonymi fragmentami teras nadzalewowych a wilgotnymi, zajęтыми przez użytki zielone oraz doliny Odry i większymi dolinkami bocznymi. Te pierwsze charakteryzują się dobrymi warunkami

termicznymi, równomiernym nasłonecznieniem, małą wilgotnością powietrza i dobrym przewietrzaniem.

Mniej korzystnymi lub nawet niekorzystnymi warunkami termiczno-wilgotnościowymi, częstym występowaniem mgieł, zastoisk chłodnego powietrza i inwersji temperatury oraz zdecydowanie ukierunkowanym przewietrzaniem wyróżniają się dna większych obniżeń dolinnych.

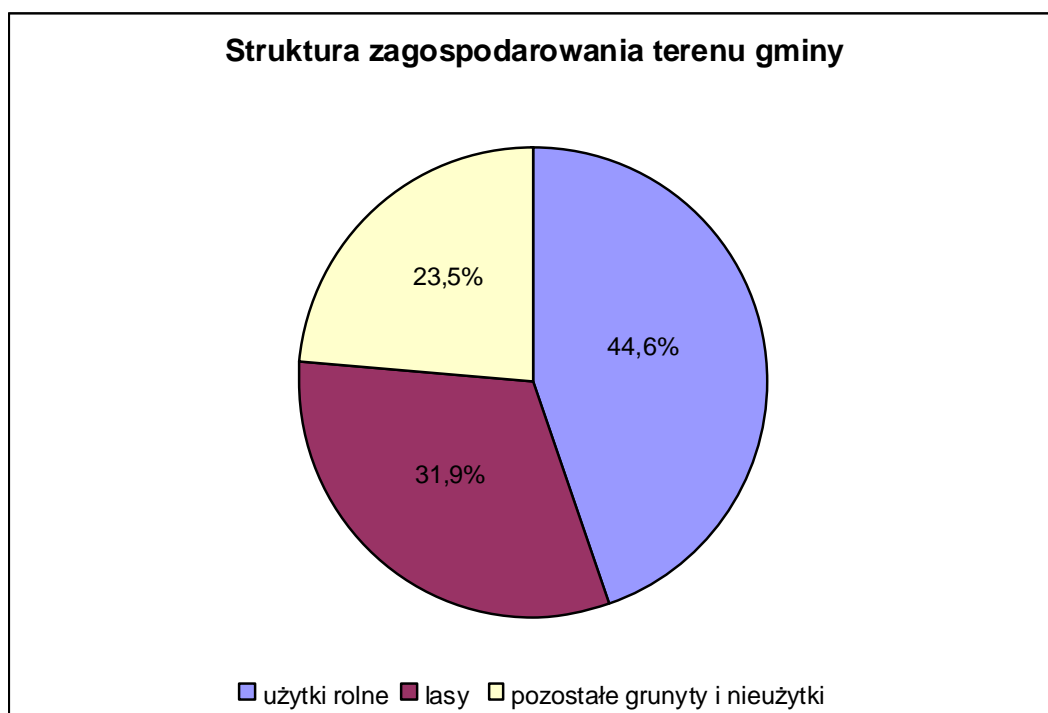
Lasy charakteryzują się na ogół dobrymi warunkami termiczno-wilgotnościowymi o zmniejszonych wahaniach dobowych, jednak z gorszymi warunkami solarnymi (zaciemnienia). Są to tereny o wzbogaconym składzie fizyko-chemicznym powietrza w tlen, ozon, olejki eteryczne oraz inne substancje śladowe podnoszące komfort bioklimatu.

Użytki rolne

W gminie Widuchowa, która jest typową gminą rolniczą, użytki rolne zajmują 9.34 tyś ha i stanowią 44,6% wszystkich ziem w gminie.

W strukturze użytków rolnych dominują grunty orne zajmujące 7.63 tyś ha (70.9%), użytki zielone zajmują 1.08 tyś ha czyli 11,56% powierzchni. Zdecydowana większość użytków rolnych należy do firm prywatnych posiadających siedzibę na terenie gminy lub poza jej obszarem.

Rysunek 1 Struktura zagospodarowania terenu gminy Widuchowa

Źródło: opracowanie na podstawie danych z Urzędu Gminy Widuchowa

Rysunek 2 Wykorzystanie użytków rolnych na dzień 1 stycznia 2007 r.

Źródło: opracowanie na podstawie danych z Urzędu Gminy Widuchowa

Ochrona przyrody

Na obszarze gminy Widuchowa ustanowione są następujące formy ochrony środowiska przyrodniczego:

- parki krajobrazowe: Park Krajobrazowy „Doliny Dolnej Odry”, leży między dwoma ramionami Odry, Odry Zachodniej i Odry Wschodniej, obejmuje tereny zalewowe rzeki Odry tak zwane Międzyodrze,
- rezerваты przyrody: obecnie nieustanowione,
- pomniki przyrody ustanowione jako pomniki przyrody na terenie gminy:
 - dąb bezszypułkowy „Piast” szt. 2 w parku w Rynicy,
 - lipa szerokolistna szt. 1 w parku w Rynicy,
 - kasztanowiec biały szt. 1 w parku w Rynicy,
 - platan klonolistny szt. 1 w parku w Rynicy,
 - sosna wejmutka szt. 1 w parku w Rynicy,
 - dąb szypułkowy szt. 2 w parku w Dębogórze,

- topola kanadyjska szt. 1 w parku w Lubiczu,
 - dąb szypułkowy szt. 1 przy drodze w Marwicach,
 - cis pospolity sz. 1 ul. Grunwaldzka – Ogrodowa w m. Widuchowa;
- użytki ekologiczne: obecnie nieustanowione,
 - obszary chronionego krajobrazu: obecnie nieustanowione,
 - ochrona gatunkowa zwierząt i roślin: ma na celu zabezpieczenie dziko występujących roślin lub zwierząt i ich siedlisk w szczególności gatunków rzadko występujących, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem oraz objętych na podstawie umów międzynarodowych, a także zachowanie bioróżnorodności.

Na obszarze gminy Widuchowa stwierdzono 10 gatunków roślin i 2 gatunki grzybów podlegających ochronie całkowitej. Stwierdzono występowanie 11 gatunków roślin podlegających ochronie częściowej oraz 21 gatunków roślin zagrożonych wymarciem.

Wykaz roślin i grzybów objętych całkowitą ochroną na terenie gminy:

- *Dactylorhiza majalis* (kukułka szerokolistna),
- *Dianthus superbus* (goździk pyszny),
- *Epipactis helleborine* (kruszczyk szerokolistny),
- *Gymnadenia conopsea* (gółka długoostrogowa),
- *Hedera helix* (bluszcz pospolity),
- *Leucoium vernum* (śnieżyca wiosenna),
- *Nuphar lutea* (grążeł żółty),
- *Stipa capillata* (ostnica włoskowata),
- *Vinca minor* (barwinek pospolity),
- *Langermania gigantea* (purchawica olbrzymia) – grzyb,
- *Phallus impudicus* (sromotnik bezwstydy) – grzyb.

Wśród roślin ginących i zagrożonych wymarciem na terenie gminy występują następujące gatunki:

- *Acer campestre* (klon polny),
- *Achillea salicifolia* (krwawnik wierzbolistny),
- *Actaea spicata* (czerniec gronkowy),
- *Ceratophyllum submersum* (rogatek krótkoszyjny),
- *Circaea intermedia* (czartawa pośrednia),
- *Eriophorum latifolium* (wełnianka szerokolistna),

- *Euphorbia palustris* (wilczomlecz błotny),
- *Festuca psammofila* (kostrzewa piaszkowa),
- *Gratiola officinalis* (konitrut błotny),
- *Hieracium echinoides* (jastrzębiec żmijowaty),
- *Lathyrus palustris* (groszek błotny),
- *Melampyrum arvense* (pszeniec różowy),
- *Oxypolis pilosa* (ostrołódka kosmata),
- *Rumex sanguineus* (szczaw gajowy),
- *Silaum silaus* (koniopłoch łąkowy),
- *Stachys recta* (czyściec prosty),
- *Chara fragilis* - ramienica (glon),
- *Chara rudis* - ramienica (glon),
- *Chara tomentosa* - ramienica (glon),
- *Nitellopsis obtusa* - kryniczka (glon).

Na terenie gminy zagrożonych jest 18 gatunków zwierząt (16 gatunków ptaków i 2 gatunki gadów), grupa ta została objęta dodatkową formą ochrony, jaką jest ochrona miejsc ich rozrodu i stałego przebywania.

Wokół miejsc rozrodu i stałego przebywania gatunków objętych ochroną strefową wytyczono dwa rodzaje stref:

- strefę ochrony ścisłej – obowiązuje ona przez cały rok, funkcjonuje ona na zasadzie ścisłego rezerwatu, zakazane jest w niej prowadzenie jakichkolwiek czynności bez uzgodnienia z Wojewodą. W zależności od gatunku jej wielkości waha się w granicach 10-200 m od stanowiska;
- strefę ochrony częściowej – jest to obszar wyłączony okresowo z działalności gospodarczej człowieka, obejmuje obszar od 200 do 500 m od stanowiska.

Innym rodzajem ochrony na terenie gminy stanowi Europejska Sieć Obszarów Chronionych zwanym Siecią Natura 2000.

Zaproponowany obszar ochrony Natura 2000 dla gminy Widuchowa zajmuje znaczną południowo-zachodnią część jej obszaru. Do terenów zaproponowanych dla gminy Widuchowa przez Ministerstwo Środowiska należą obszar Doliny Dolnej Odry oznaczony kodem PLB 32003 oraz obszar Dolina Odra PHL 320003. Rada Gminy Widuchowa Uchwałą Nr XV/123/2004 z dnia 26 marca 2004 r. zaopiniowała negatywnie propozycje projektowanych terenów do Natury 2000.

Poziom zanieczyszczenia środowiska

Powietrze

Na terenie gminy Widuchowa nie występują większe zakłady przemysłowe mogące znacząco oddziaływać na stan powietrza atmosferycznego, lecz na terenie powiatu w dużej bliskości gminy zlokalizowane są zakłady emitujące znaczne ilości zanieczyszczeń.

Do zakładów emitujących znaczące dla środowiska ilości zanieczyszczeń należą:

- Zespół Elektrowni Dolna Odra S.A.
Elektrownia „Dolna Odra” S.A. w Nowym Czarnowie,
- „Gryfskand” Sp. z o. o. w Gryfinie,
- Zakład Produkcyjno-Handlowy „Piro” w Trzcíńsku-Zdroju.

Głównym źródłem zanieczyszczeń powietrzna na terenie gminy Widuchowa jest emisja niska związana z eksploatacją niskosprawnych palenisk węglowych w domach mieszkalnych, opalanych niskogatunkowym węglem.

W nieefektywnych urządzeniach grzewczych spala się niskiej jakości węgiel, materiały odpadowe i odpady komunalne.

Na terenie gminy znajduje się 11 lokalnych ciepłowni. Funkcjonujące kotłownie w głównej mierze opalane są węglem, koksem miałem węglowym.

Czynnikiem warunkującym mały udział gazu, jest jego mała dostępność spowodowana brakiem sieci gazowniczej i konieczność korzystania z uciążliwych butli gazowych.

Zanieczyszczenie wód

Stan czystości wód na terenie gminy nie jest dobry. Główna rzeka Odra prowadzi wody pozaklasowe, a brak jakichkolwiek badań na sieci małych cieków i rowów melioracyjnych odwadniających większość obszaru gminy jak i licznie występujących jezior, niestety, nie pozwalają na wiarygodne określenie stanu skażenia wód powierzchniowych gminy.

Gmina Widuchowa, która jest w całości zwodociągowana oprócz miejscowości Widuchowa nie posiada kanalizacji sanitarnej a istniejące w niektórych miejscowościach kanalizacje burzowe od lat nie funkcjonują. Ścieki bytowe i rolnicze odprowadzane są do indywidualnych lub zbiorowych szamb, często nieszczelnych.

Część mieszkańców wywozi ścieki do rowów przydrożnych, melioracyjnych, dzikich wyrobisk poeksploatacyjnych, także do cieków, jezior jak i do gruntu, powodując skażenie bakteriologiczne oraz chemiczne pierwszego poziomu wód powierzchniowych.

Problem gospodarki wodno-ściekowej na terenie gminy Widuchowa nie jest rozwiązany.

Hałas

Głównym źródłem hałasu na terenie gminy Widuchowa jest ruch komunikacyjny, spowodowany ciągłym wzrostem rozwoju motoryzacji. Brak systematycznych pomiarów nie pozwala na określenie stopnia jego natężenia.

Gospodarka odpadami

Gospodarkę odpadami komunalnymi regulują zapisy Uchwały Rady Gminy Widuchowa Nr XXXI/285/2006 z dnia 3 lutego 2006 r. z późn. zmianami.

Odpady zbierane nieselektywnie odprowadzane są do unieszkodliwienia na składowiskach odpadów, odpady zbierane selektywnie przekazywane są do odzysku i recyklingu poza terenem miasta i gminy.

Zadania z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi realizowane są przez Zakład Gospodarki Komunalnej w Widuchowej, który obsługuje ok. 95% mieszkańców gminy. Na terenie gminy istnieje wysypisko odpadów, którego właścicielem jest gmina Widuchowa, a zarządcą Zakład Gospodarki Komunalnej. Po zamknięciu w 2005 r. wysypiska w Dębogórze, śmieci wywożone są na składowisko odpadów w miejscowości Kaliska w gminie Chojna. Na terenie gminy są też tzw. „dzikie” wysypiska śmieci, są to miejsca nielegalnego wywozu niewielkich ilości odpadów. Na terenie gminy prowadzona jest selektywna zbiórka odpadów: ilość pojemników na odpady szklane wynosi – szt. 24, na odpady plastikowe – szt. 28.

Odpady biodegradowalne, przetwarzane są w indywidualnych kompostownikach.

Odpady niebezpieczne odbierane są od osób prywatnych i firm przez specjalistyczne firmy, które to również odbierają odpady wielkogabarytowe z sektora budowlanego oraz wraki pojazdów, ponieważ na terenie gminy nie został stwierdzony system odbiorów w/w odpadów.

Gmina Widuchowa nie posiada planu usuwania azbestu.

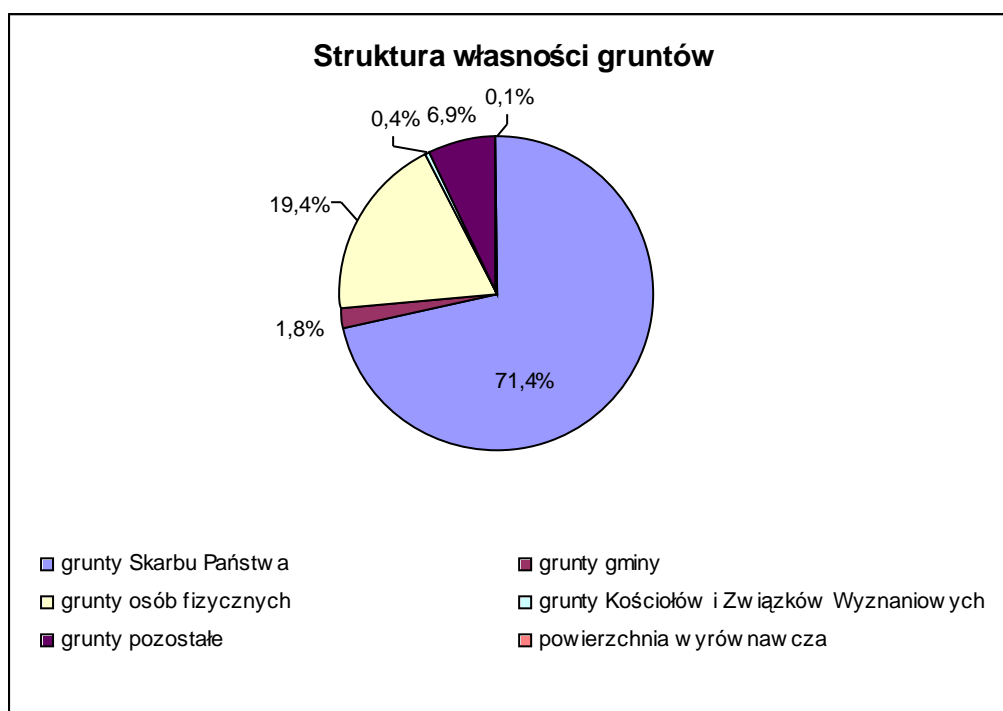
1.1.3 Własności gruntów

Struktura władania gruntami w gminie Widuchowa wg ewidencji na dzień 30.09.2007 r. przedstawia się następująco:

- grunty Skarbu Państwa - 14 982 ha – w tym grunty Lasów Państwowych – 7 668 ha,
- grunty gminy – 381 ha,

- grunty osób fizycznych – 4 068 ha,
- grunty kościołów i związków wyznaniowych – 83 ha,
- grunty pozostałe – 1 458 ha,
- powierzchnia wyrównawcza – (-) 13 ha.

Rysunek 3 Struktura własności gruntów w gminie Widuchowa na dzień 3 września 2007 r.

Źródło: opracowanie na podstawie danych z Urzędu Gminy Widuchowa

Tabela 1 Struktura użytkowania gruntów w gminie Widuchowa na dzień 1 stycznia 2007 r.

Rodzaj gruntów	Powierzchnia ewidencyjna [ha]	Udział w ogólnej powierzchni [%]
Powierzchnia ogólna	20 959	100
Użytki rolne	9 340	44,6
grunty orne	7 634	36,4
sady	42	0,2
łąki trwałe	1 080	5,15
pastwiska trwałe	326	1,55
grunty rolne zabudowane	182	0,87
grunty pod stawami	0	0,0
grunty pod rowami	76	0,36
Użytki leśne	6 695	31,9
lasy	6 617	31,6
grunty zadrzewione i zakrzewione	78	0,37
Grunty zabudowane i zurbanizowane	632	3,01
tereny mieszkalne	7	0,03

tereny przemysłowe		17	0,08
inne tereny zabudowane		12	0,06
zurbanizowane tereny niezabudowane		45	0,21
tereny rekreacyjne		37	0,18
tereny komunikacyjne	drogi	440	2,10
	kolejowe	67	0,32
	inne	0	0,0
użytki kopalne		7	0,03
Wody		1 179	5,63
powierzchniowe płynące		913	4,36
powierzchniowe stojące		266	1,27
Tereny inne		3 113	14,9
użytki ekologiczne		0	0,0
nieużytki		3 007	14,3
tereny różne		106	0,5

Zródło: opracowanie na podstawie danych z Urzędu Gminy Widuchowa

1.1.4 Infrastruktura techniczna

Poziom uzbrojenia terenów w nowoczesną infrastrukturę techniczną – tj. w wodociągi, kanalizację, drogi, sieć gazową, energetyczną, stanowi o jakości życia mieszkańców.

Układ drogowy i komunikacyjny

Gmina posiada dość dobrze rozwinięty układ drogowy, powiązany z układami ponadlokalnymi - międzynarodowym, krajowym oraz wojewódzkim.

Stan techniczny dróg nie jest zadowalający. Głównymi szlakami przechodzącymi przez teren gminy są droga krajowa nr 31 łącząca Szczecin ze Słubicami oraz droga wojewódzka nr 122 łącząca Krajnik Dolny z Pyrzycami. Są to drogi tranzytowe, którymi odbywa się głównie transport ładunków ciężarowych, stan techniczny ich jest dobry. Stan techniczny dróg powiatowych i gminnych jest średni i zły. W najgorszym stanie są odcinki dróg nr 1384Z pomiędzy Żelechowem a Grzybniem oraz 1363Z między Widuchową a Marwicami. Blisko 67% dróg gminnych posiada nawierzchnię gruntową a jedynie 33% ma pokrycie bitumiczno-gruntowe. W przypadku dróg wewnętrznych udział dróg o nawierzchni nieutwardzonej wynosi 80%.

Taki stan dróg wpływa hamująco na rozwój gminy nie przyciąga inwestorów zewnętrznych.

Tabela 2 Rodzaje dróg w gminie Widuchowa

Nr drogi	Opis odcinka	
	Nazwa	Długość w [km]
Drogi krajowe		
31	Szczecin – Słubice	18,58
Razem		18,58
Drogi wojewódzkie		

122	Krajnik Dln. - Pyrzyce	17,26
120	Gryfino - Mescherin	2,5
Razem		19,76
Drogi powiatowe		
1383Z	Krzywin – Rynica	4,670
1422Z	Babinek - Żarczyn	3,317
1384Z	Kłodowo – Trzczańsko Zdrój – Warnice	6,160
1363Z	Steklno – Widuchowa	14,709
1381Z	Widuchowa – Lubanowo	8,329
1382Z	Ognica – rz. Odra	0,085
1427Z	Lubicz - Czrnówko	2,780
Razem		40,05
Drogi gminne		
410030Z	Martwice – Krzypnica	3,0
415001Z	Pacholeta- Stacja PKP Pacholeta	2,5
415002Z	Czarnówko – (Babinek)	0,6
415003Z	Widuchowa – Ognica	4,0
415004Z	Krzywin – droga krajowa 31	2,3
415005Z	Kłodowo – Lubicz k. jeziora	3,5
415006Z	Polesiny – Żelechowo	3,8
415007Z	Droga powiatowa nr 1384Z (Swobnica	1,2
417001Z	3-go Maja	0,350
417002Z	Barnima III	0,280
417003Z	Bulwary Rybackie	1,200
417004Z	Krakowska	0,400
417005Z	Krasickiego	0,350
417006Z	Mickiewicza	0,275
417007Z	Na Skarpie	1,500
417008Z	Ogrodowa	0,280
417009Z	Podgórna	0,680
417010Z	Polna	2,00
417011Z	Reymonta	0,200
417012Z	Sienkiewicza	0,110
417013Z	Spokojna	0,500
417014Z	Stroma	0,180
417015Z	Topolowa	0,145
417016Z	Wodna	0,120
417017Z	Wopistów	0,650
417018Z	Zielona	1,00
417019Z	Żeromskiego	0,125
417020Z	Żwirowa	0,580
418001Z	Polna	2,600
418002Z	Drzewiarzy	0,600
418003Z	Nowa	0,620
Razem		35,645
Razem wszystko		114,035 km

Źródło: opracowanie na podstawie danych z Urzędu Gminy Widuchowa

Komunikacja międzygminna realizowana jest poprzez PKS i prywatnego przewoźnika firmę BER-TRAS.

Komunikacja Kolejowa PKP zapewnia ponadlokalne połączenia z gminą, linia relacji Szczecin-Wrocław – normalnotorowa, zelektryfikowana ma trzy stacje towarowo-osobowe w Widuchowej, Krzywinie i Pacholętach, służy głównie do przewozów towarowych.

Na terenie gminy funkcjonuje także komunikacja wodna związana z rzeką Odrą, która w zachodniej części gminy jak i kraju jest główną drogą transportu wodnego. W miejscowości Widuchowa i Ognicy znajdują się umocnione nabrzeża. Główna droga wodna na terenie gminy to szlak przebiegający na trasie Berlin – Eberswalde – Hohensaaten – Widuchowa – Gryfino – Szczecin – Świnoujście. Drogi wodne na całej długości rzeki Odry, w zależności od parametrów eksploatacyjnych poszczególnych odcinków zostały zakwalifikowane od klasy II do Vb najwyższej klasy drogi wodnej.

Gospodarka wodno-ściekowa

Prawidłowo prowadzona gospodarka wodno-ściekowa ma znaczny wpływ na jakość środowiska przyrodniczego, na stan wód powierzchniowych oraz na jakość wód podziemnych.

Sieć wodociągowa

Gmina Widuchowa jest dobrze zwodociągowana (za wyjątkiem 3 małych wsi). Brak natomiast dostatecznej infrastruktury służącej odprowadzeniu zanieczyszczeń. Sieć wodociągowa na terenie gminy wykonana jest z rur PCV, stalowy i azbestowo-ceramicznych, które podlegać będą wymianie.

Na terenie gminy znajduje się 7 stacji uzdatniania wody w miejscowościach: Widuchowa, Krzywin, Ognica, Czarnówko, Żelechowo, Bolkowice. Łączna długość sieci wodociągowej wnosi 54,2 km. Administratorem wodociągów jest Zakład Gospodarki Komunalnej w Widuchowej.

Sieć kanalizacyjna

Jednym z najważniejszych problemów rozwojowych gminy jest brak sieciowej kanalizacji sanitarnej (oprócz miejscowości Widuchowa) inne miejscowości jej nie posiadają.

W południowej części Widuchowej znajduje się wybudowana w 1994 r. mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków. Jest to Bioblok Ws 400, obsługujący obecnie 251 gospodarstw domowych, przerabia 140 m³ ścieków socjalno-bytowych na dobę. W oczyszczalni zlokalizowany jest punkt zlewny ścieków dowożonych z terenu gminy. Stan

techniczny oczyszczalni jest dobry, nie zapewnia jednak ona pełnego usuwania zanieczyszczeń w dniach, w których jest duży dowóz ścieków ze zbiorników bezodpływowych w stosunku do napływających kanalizacją.

W planach gminy jest przewidziana modernizacja oczyszczalni, dodatkowo planuje się doprowadzenie do niej kolejnego odcinka sieci kanalizacyjnej i wybudowanie dwóch przepompowni ścieków.

W gminie Widuchowa brak jest istniejącej sieci kanalizacji deszczowej, problemem jest też ujmowanie i odprowadzenie wód deszczowych przede wszystkim na terenach zurbanizowanych. Wody opadowe spływają bezpośrednio do środowiska gruntowo-wodnego. Obecnie wartość skanalizowania obszaru gminy, wyliczona na podstawie długości sieci wodociągowej (54.2 km) do długości sieci kanalizacyjnej wynosi około 30%.

Procent ludności korzystająca z kanalizacji wynosi 30% (skanalizowana jest jedynie w 96% wieś Widuchowa), natomiast z wodociągów korzysta w gminie 98% ludności.

Zaniedbania w prowadzeniu gospodarki wodno-ściekowej z naciskiem na jeden z jej elementów wpływa niekorzystnie na środowisko i zwiększa ryzyko jego zanieczyszczenia ściekami bytowymi.

Ścieki gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych (szambach), zdecydowana większość jest nieszczelna, a część gospodarstw w ogóle ich nie posiada.

Brak urządzeń oczyszczających i gromadzących ściek powoduje odprowadzenie ich do rowów melioracyjnych, zrucane są bezpośrednio na pola lub bezpośrednio do gruntu i okolicznych rowów.

Energetyka

Gmina Widuchowa zasilana jest z wojewódzkiego systemu sieci 110 kV, poprzez stacją rozrządową 110/15 kV o mocy 2x16 MVA w Lubiczynie. Linia przebiega przez środek gminy w kierunku północ – południe.

Energia dostarczana jest do odbiorców lokalnych linią napowietrzną o mocy 15 kV, ma ona układ promienisty z początkiem w Lubiczynie. Układ sieci przedstawia się następująco:

- Lubiczyn – Widuchowa – Marwia – Dębogóra,
- Lubiczyn – Krzywín – Rynica – Ognica,
- Lubiczyn – Krzywín – Kłodowo – Żarczyn – Kiełbice – Żelechowo,
- Lubiczyn – Lubicz – Czarnówko – Pacholeta.

Na terenie gminy funkcjonują 62 stacje transformatorowe.

Istniejąca sieć energetyczna pokrywa w pełni zapotrzebowanie na energię elektryczną ze strony zakładów produkcyjnych gospodarstw indywidualnych jak i gospodarki komunalnej. Linie przesyłowe napowietrzne energii elektrycznej są najbardziej widocznym elementem infrastruktury technicznej na terenie gminy, często w sposób rażący zaburzają harmonię miejskiego krajobrazu.

Ciepłownictwo

Zaopatrzenie w energię ciepłą na terenie gminy pokrywane jest przede wszystkim z palenisk indywidualnych (80%) i w około 20% z lokalnych kotłowni. Na obszarze gminy nie funkcjonuje sieć ciepłownicza. Do ogrzewania stosuje się zarówno paliwa stałe jak i płynne. Nie przewiduje się realizacji systemów ciepłowniczych zdalaczynnych obejmujących całość lub część miejscowości. Przyjmuje się ogrzewanie urządzeniami lokalnymi wbudowanymi, zasilającymi obiekty leżące na jednej posesji. Ewentualne wspólne źródła ciepła mogą obejmować kilka posesji sąsiadujących.

Telekomunikacja

Gmina obsługiwana jest przez 3 centrale telefoniczne, zlokalizowane w Widuchowej, Krzywinie i Żelechowie.

W ostatnich latach położono linię światłowodową od Gryfina do Nawodnej. Jej trasa przebiega południkowo przez teren gminy Widuchowa obejmuje Dębogórę, Widuchową, Krzywin, Rynicę. Położono też światłowód od Widuchowej do Lubicza.

Miejscowości takie jak Pacholeta i Czarnówko mają utrudniony dostęp do telefonów stacjonarnych. Na terenie gminy znajduje się 7 stacji telefonii komórkowej.

Gaz

W gminie brak jest sieci gazowej, gospodarstwa domowe wykorzystują gaz płynny z uciążliwych butli gazowych. Obecnie 1 376 gospodarstw domowych korzysta z takiego rozwiązania, co stanowi 80% ogółu gospodarstw domowych w gminie.

Sieć kolejowa

Ponadlokalne połączenie z gminą zapewnia komunikacja kolejowa PKP. Przez teren gminy przebiega linia kolejowa normalnotorowa, jest to linia relacji Szczecin – Wrocław, zaopatrzona w 3 stacje towarowo-osobowe: Widuchowa, Krzywin i Pacholeta. Linia służy głównie do przewozów towarowych, jej zdolność przepustowa nie jest w pełni wykorzystana.

1.1.5 Infrastruktura społeczna

Mieszkalnictwo

Zasoby mieszkaniowe w Gminie Widuchowa

Sytuacja mieszkaniowa w gminie kształtuje się w granicach średnich danych wojewódzkich (dla gmin miejskich). Głównym rodzajem budownictwa jest budownictwo indywidualne.

Stopień wyposażenia mieszkań w instalacje – takie jak: wodociągi, ustęp splukiwany, łazienka, centralne ogrzewanie stanowi standard. Mieszkania wyposażone są głównie w gaz propan-butan w butlach.

Mieszkania zwodociągowane są w około 80%. Wiek zasobów mieszkaniowych jest zróżnicowany i prawie 3/4 przypada na okres przed 1945 r. Stan techniczny budynków mieszkalnych można ocenić jako dobry, choć wiele z nich nie spełnia wszystkich wymogów technicznych. Spośród ogółu budynków zdecydowana większość to budynki jednorodzinne.

Brak uzbrojonych terenów pod budownictwo mieszkaniowe na terenie gminy, hamuje jego rozwój.

Ocenia się, że ok. 90% budownictwa mieszkaniowego w gminie ma charakter wyłącznie odtworzeniowy, a istniejące budynki są rozbudowywane i modernizowane.

Tabela 3 Zasoby mieszkaniowy w gminie Widuchowa w roku 2007

Wyszczególnienie	Ogółem
Liczba mieszkań	1580
Pow. użytkowa na jednego mieszkańca w m ²	20,3
Liczba izb	6086
Pow. użytkowa mieszkań w m ²	113784

Zródło: opracowanie na podstawie danych z Urzędu Gminy Widuchowa

Oświata

W gminie Widuchowa funkcjonują następujące jednostki oświatowe:

1. Zespół Szkół w Widuchowej działający od 2003 r. w skład którego wchodzi szkoła podstawowa i gimnazjum. W Zespole Szkół zatrudnionych jest 39 nauczycieli. W szkole podstawowej uczy się - 301 uczniów, w gimnazjum – 272.

Szkoła jest budynkiem o nowoczesnych rozwiązaniach technicznych – ogrzewana jest z lokalnej kotłowni olejowej, w okresie letnim do dogrzewania wody wykorzystywane są kolektory słoneczne zamontowane na dachu budynku. Zespół Szkół posiada własną salę gimnastyczną z trybunami na ponad 200 osób, oraz zespół boisk do gier zespołowych lekkoatletyki. Szkoła posiada stołówkę, z której korzystają poza dziećmi również mieszkańcy Widuchowej. Przy szkole jest świetlica dla dzieci oczekujących

na lekcje i odjazd do domu 72% uczniów dojeżdża do szkoły z kilkunastu miejscowości należących do obwodu Zespołu Szkół.

2. Szkoła Podstawowa w Krzywiniu – ma ogółem 13 oddziałów, z tego cztery oddziały w Żelechowie (3 szkolne i zerowy). Szkoła zatrudnia 20 nauczycieli. Uczy się tu 206 dzieci. Szkoła mieści się w budynku byłego urzędu gminnego, starego wymagającego ciągłych modernizacji, ze względu na zmniejszenie ilości oddziałów, zwiększa się liczebność klas.
3. Gminne Przedszkole w Widuchowej, mieści się w budynku przy ul. Tatrzańskiej. Jest to budynek wolno stojący z przyległym ogrodem. Organem prowadzącym Przedszkolem jest Wójt Gminy Widuchowa, nadzór pedagogiczny nad placówką sprawuje Zachodniopomorskie Kuratorium Oświaty – Oddział Delegatury w Chojnie. Do przedszkola uczęszcza około 86 dzieci w wieku od 3-6 lat.

Struktura organizacyjna przedszkola obejmuje 4 oddziały wiekowe:

I oddział 3-4- latki

II oddział 5- latki

III oddział 6- latki

IV oddział 6- latki

Do przedszkola uczęszczają dzieci z 12 okolicznych miejscowości, którym dowoży do placówki zapewnia nieodpłatnie Urząd Gminy. Czas pracy poszczególnych oddziałów przedszkola jest różny, dostosowany do potrzeb rodziców oraz dowozów dzieci, przedszkole jest czynne od poniedziałku do piątku w godzinach od 7÷16.

Przedszkole stwarza możliwość żywienia wszystkim dzieciom, rodzice mają możliwość wyboru ilości posiłków. Za opiekę i wychowanie oraz za realizację obowiązkowego rocznego przygotowania 6-latków, rodzice nie wnoszą opłat, płacą jedynie za „wsad do kotła” i koszty przyrządzania posiłków.

Ochrona zdrowia

W gminie Widuchowa funkcjonują dwie przychodnie rodzinne w Widuchowej i Krzywiniu. Przychodnie w Widuchowej i w Krzywiniu są oddziałami Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej Przychodni Rodzinnej w Mieszkowicach. Istnieją też dwa gabinety dentystyczne w Widuchowej i Krzywiniu.

Wyżej wymienione przychodnie i gabinety mają podpisaną umowę z Narodowym Funduszem Zdrowia Oddział Szczecin.

Z usług Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej korzysta ok. 4200 mieszkańców gminy.

Na terenie gminy brak jest zakładu opieki paliatywnej, zbyt mała jest liczba zakładów opiekuńczych, leczniczych i pielęgniarskich. Słabo rozwinięte są formy opieki stacjonarnej takie jak: opieka dzienna, chirurgia „jednego dnia”, hospitalizacja domowa. Poziom finansowania opieki stomatologicznej i brak lekarzy stomatologów w szkołach utrudnia dostęp do usług stomatologicznych.

Bezpieczeństwo

Zagrożeniem istotnym bezpieczeństwa gminy są ładunki przewożone trasą nr 31 relacji Szczecin – Słubice, a także droga wojewódzka nr 122 relacji Krajnik Dolny – Pyrzyce w głąb kraju.

Zagrożenie to wynika z możliwości katastrof komunikacyjnych z udziałem pojazdów przewożących niebezpieczne ładunki, takie jak: kwasy, amoniak, amunicja, materiały wybuchowe. Transporty takie odbywają się przynajmniej raz w miesiącu.

Ważnym czynnikiem stanowiącym o bezpieczeństwie gminy jest jej duża lesistość stanowiąca około 32% powierzchni, co w okresach susz powoduje liczne pożary trudne do opanowania.

Nad bezpieczeństwem gminy czuwają:

- Ochotnicza Straż Pożarna w Widuchowej – należy do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Krzywinie – należy do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Ognicy – jest najmniejszą z funkcjonujących na terenie gminy Widuchowa.

Ochotnicza Straż Pożarna współpracuje z ochotniczymi strażami pożarowymi z Niemiec Heinersdorf koło Schwedt i Gehrde w Dolnej Saksonii, Jamnikow.

Na obszarze gminy działa Posterunek Policji w Widuchowej zatrudniający 4 policjantów.

Kultura, sztuka, sport

Na terenie gminy działają dwie biblioteki obejmujące Gminną Bibliotekę Publiczną w Widuchowej wraz z filią w Krzywinie. Gmina współpracuje z innymi instytucjami przy organizowaniu imprez, do których należą Dożynki Gminy, Święto Kapusty, Dni Integracji Osób Niepełnosprawnych, Ekojarmark i inne.

Na terenie gminy działają następujące kluby sportowe:

1. KS „Łabędź” Widuchowa – piłka nożna, liga okręgowa i sekcja piłki siatkowej;
2. LZS „Orzeł” Żelechowo – piłka nożna, klasa B;
3. KS „Czarni” Czarnówko – piłka nożna, klasa A;

4. Krzywiński Ludowy Uczniowski Klub Sportowy – piłka nożna, klasa B;
5. Klub Olimpijczyka „Krzyś” w Krzywiniu;
6. Uczniowski Klub Sportowy „Żar” w Żarczynie.

Przy Zespole Szkół w Widuchowej jest sala gimnastyczna dostępna w godzinach popołudniowych dla mieszkańców gminy.

W planach gminy jest rozbudowa bazy, na której opierałby się rozwój kultury fizycznej i sportu, powstanie kompleksowych obiektów sportowo-rekreacyjnych ma dać mieszkańcom wielu miejscowości dostęp do doskonałych warunków dla rozwoju posiadanych umiejętności sportowych.

Największym wydarzeniem sportowo-kulturalnym jest w Krzywiniu Liga Biegów Przełajowych, należy ona do największych imprez dla dzieci i młodzieży nie tylko w województwie zachodniopomorskim, ale też należy do największych imprez tego typu w Polsce.

Udział w imprezie bierze około 45-60 placówek oświatowych (szkoły podstawowe, gimnazja, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, centra kształcenia i wychowania oraz szkoły ponadgimnazjalne), przy frekwencji sięgającej 900-1200 osób.

1.1.6 Stan dziedzictwa kulturowego

Środowisko kulturowe gminy Widuchowa ukształtowane zostało w wyniku działalności człowieka od epoki kamienia po czasy współczesne. Współczesne środowisko kulturowe jest syntezą nakładających się na siebie różnorodnych procesów kulturowych. Można w nich dostrzec zjawiska, które zachodziły na znacznie większych obszarach – Pomorza Zachodniego, państwa pruskiego, Niemiec, Europy Środkowej.

Pojawienie się pierwszych grup ludzkich na obszarze datuje się na IX-VII tysiąclecie p.n.e., gdy na teren wkroczyły pierwsze grupy społeczności schyłkowo paleolitycznych i mezolitycznych zajmujących się łowiectwem i rybołówstwem. Na terenie gminy Widuchowa odkryto dwa miejsca potwierdzające pobyt tych wczesnych społeczności.

Znacznie bardziej intensywna presja człowieka na środowisko przyrodnicze rozpoczęła się w okresie neolitu, związana jest z tym stabilizacja osadnictwa. Dotychczas zarejestrowane stanowiska archeologiczne z tego okresu grupują się w okolicy Pacholet i Ognicy. Liczne luźne znaleziska neolityczne wskazują na kształtowanie się osadnictwa obejmującego zachodnią i środkową część obecnej gminy Widuchowa, w rejonie - Ognica, Widuchowa, Krzywina, Dębogóra, Marwice i Pacholeta

W młodszych okresach osadnictwo przesuwa się na bardziej oddalone od doliny Odry na obszary o łagodniejszych formach terenowych. W epoce brązu ukształtowało się

prawdopodobnie sześć jednostek osadniczych Pacholeta-Marwice, Pacholeta-Czarnówko-Bolkowice, Lubicz, Kłodowo-Żarczyn, Krzywina, Żelechowo-Kiełbice.

W epoce żelaza rozszerzyło się na zachód w rejon Dębogóry i Widuchowej, ślady osadnictwa tego okresu odkryto również w Rynicy.

We wczesnym średniowieczu organizacja terytorialna ulega pewnej zmianie, związane jest to z tworzeniem większych wspólnot rodowo-terytorialnych. Pojawiają się ośrodki odgrywające większą rolę polityczno-społeczną, taki ośrodek ukształtował się prawdopodobnie w Widuchowej, gdzie zbudowany został gród. Poza grodem, osadnictwo było kontynuowane zasadniczo w tych samych miejscach, w których istniały wcześniejsze osady. Wspólnoty lokalne, stanowiące elementy jednostek rodowo-terytorialnych, tworzyły zgrupowania niewielkich osad.

Taki układ przestrzenny przetrwał do XIII/XIV wieku. Zmiana o obrazu zewnętrznego i organizacji wsi – na znacznych obszarach Europy Środkowej kolonizacji na prawie niemieckim, która wiązała się z tworzeniem wsi o zwartej zabudowie.

Najwcześniej lokowaną wsią jest najprawdopodobniej Rynica, na szerszą skalę zjawiska lokacji objęły okolice Widuchowej dopiero w drugiej połowie XIII i XIV wieku. Sama Widuchowa uzyskała prawo lokacyjne w 1347 roku.

Centralne części wsi zachowały do dziś ukształtowany w średniowieczu układ przestrzenny. W skali Pomorza Zachodniego najbardziej rozpowszechnioną była okolnica. W formie ulicówki zbudowano Lubicz, Marwice i Ognicę. Pierwotny układ Czarnówka został bardzo przekształcony.

W średniowieczną organizację wsi wpisany był kościół. Wraz z lokacją wsi lub nawet może wcześniej wybudowane zostały kościoły w Krzywiniu, Ognicy, Pacholetach, Żarczynie i Żelechowie oraz w Widuchowej. Później wybudowano kościoły w Czarnówku, Dębogórze, Lubiczu. Znaczącą rolę w kształtowaniu przestrzeni odgrywała religia.

Na obszarze gminy Widuchowa zachowała się znaczna ilość obiektów zabytkowych. Można wyróżnić dwie podstawowe grupy tych obiektów:

1. stanowiska archeologiczne,
2. elementy architektoniczne i układy urbanistyczne.

Stanowiska archeologiczne są świadectwem obecności człowieka i zagospodarowania przestrzeni przez ostatnich kilka tysięcy lat. Na terenie gminy Widuchowa zarejestrowano około 460 stanowisk. Tylko cztery z nich mają własne formy krajobrazowe.

Wśród elementów architektoniczno-przestrzennych walory zabytkowe mają przede wszystkim kościoły, cmentarze, zespoły dworsko-parkowe, budynki mieszkalne i zagrodowe.

W gminie Widuchowa znajduje się 12 kościołów, w większości są to obiekty o średniowiecznej genezie, lecz ich ostateczna forma architektoniczna i wystrój pochodzą z XVIII i XIX wieku. Jedenaście z nich wpisanych jest do rejestru zabytków, a kościół w Ognicy do ewidencji zabytków.

Zespoły dworsko-parkowo-folwarczne powstawały od XV do XVI wieku, lecz ich obecna forma została ukształtowana pod koniec XIX i na początku XX wieku. Są świadectwem rozwoju dużej własności ziemskiej na tych ziemiach. Na obszarze gminy znajduje się 8 zespołów w różnym stopniu zachowania. Dwa zespoły, w Dębogórze i w Bolkowicach, znajdują się w rejestrze zabytków.

Analiza i waloryzacja poszczególnych obiektów oraz zespołów zabytkowych stanowiła podstawę wyodrębnienia stref ochrony konserwatorskiej oraz wpisania poszczególnych obiektów do rejestru zabytków. Wszystkie obiekty wpisane do rejestru zabytków mają automatycznie wyznaczone strefy bezwzględnej ochrony konserwatorskiej. Dotyczy to kościołów, cmentarzy przykościelnych i zespołów parkowo dworskich.

Bardzo interesujące jest rozplanowanie przestrzenne Widuchowej. W 1347 r. uzyskała ona prawa miejskie, lecz forma przestrzenna sugeruje zabudowę typową dla ulicówki.

Historia Widuchowej sięga początków państwowości Polski. Już w X wieku znajdował się tu gród, usytuowany na wysokim brzegu, strzegący przejścia na Odrze. Istniejąca przeprawa miała istotne znaczenie handlowe.

Pierwsza historyczna wzmianka o Widuchowej pochodzi z 1159 r. Widuchowa była w średniowieczu ważnym punktem celnym, potem stała się miasteczkiem typowo rolniczym. W 1347 r. książę Barnim III nadał jej prawa miejskie, lecz forma przestrzenna sugeruje zabudowę ulicówki, co może wiązać się z rolniczym charakterem miejscowości. Największą wartość historyczno-kulturową wydaje się mieć zespół obiektów tworzących zabudowę centralnej części Widuchowej. Zawiera on elementy datowane od wczesnego średniowiecza po początek XX wieku. Układ przestrzenny i charakter zabudowy oddaje z jednej strony wiejski charakter Widuchowej w przeszłości, a z drugiej strony elementy charakterystyczne dla niewielkiego miasta. Wzdłuż ulicy Grunwaldzkiej, która stanowi niejako kręgosłup układu urbanistycznego miejscowości, znajduje się zarówno zabudowa zagrodowa, jak i miejska w postaci kamieniczek oraz pochodzącej z XX wieku zabudowy typu willowego. Nie często spotyka się takie zespoły, które zawierają tak czytelne cechy i formy obu podstawowych form osadniczych: wsi i miasta. W ramach tego zespołu znajduje się również unikatowy na Pomorzu Zachodnim kompleks stodoł.

Tabela 4 Wykaz obiektów wpisanych do rejestru zabytków województwa zachodniopomorskiego stan aktualny – marzec 2008

I z terenu miejscowości Widuchowa

LP.	MIEJSCOWOŚĆ	GMINA	OBIEKT	NR REJESTRU	NR DECYZJI
1.	Widuchowa	Widuchowa	Kościół Najświętszego Serca Pana Jezusa	150	KI.V.-0/150/56 z dn. 01.08.1956 r.
2.	Widuchowa	Widuchowa	Willa ul. Grunwaldzka 4	1072	KI.III.5340/10/87 z dn. 25.03.1987 r.
3.	Widuchowa	Widuchowa	Pocztą ul. Grunwaldzka 9	1245	PSOZ/Sz-n/III/5340214/93 z dn. 30.11.1993 r.
4.	Widuchowa	Widuchowa	Budynek mieszkalny ul. Grunwaldzka 23	1347	DZ-4200/21/0/97 z dn. 21.08.1997 r.
5.	Widuchowa	Widuchowa	Budynek mieszkalny ul. Grunwaldzka 25	1348	DZ-4200/22/0/97 z dn. 21.08.1997 r.
6.	Widuchowa	Widuchowa	Budynek mieszkalny ul. Grunwaldzka 27	1349	DZ-4200/23/0/97 z dn. 21.08.1997 r.
7.	Widuchowa	Widuchowa	Magazyn ul. Grunwaldzka 29	93	DZ-4200/65/0/2000/2002 z dn. 13.03.2002 r.
8.	Widuchowa	Widuchowa	teren Starego Miasta	289	KI.V-0/60/56 z dn. 27.02.1956 r.
9.	Widuchowa	Widuchowa	Willa ul. Grunwaldzka 8	286	DZ-4200/37/0/2006 z dn. 23.11.2006 r.

Zródło: opracowanie na podstawie danych z Urzędu Gminy Widuchowa

II z terenu gminy Widuchowa

LP.	MIEJSCOWOŚĆ	GMINA	OBIEKT	NR REJESTRU	NR DECYZJI
1.	Czarnówko	Widuchowa	Kościół św. Józefa	504	KI.20/39/65 z dn. 22.12.1965 r.
2.	Dębogóra	Widuchowa	Kościół Nawiedzenia NMP	329	KI.V-0/87/58 z dn. 12.09.1958 r.
3.	Kłodowo	Widuchowa	Kościół Wniebowzięcia NMP	419	KI.20/48/63 z dn. 05.12.1963 r.
4.	Krzywin	Widuchowa	Kościół Niepokalanego Serca NPM	420	KI.20/49/63 z dn. 05.12.1963 r.
5.	Lubicz	Widuchowa	Kościół św. Judy Tadeusza Ap.	130	KI.V.-0/129/56 z dn. 29.08.1956 r.
6.	Marwice	Widuchowa	Kościół Wniebowzięcia NMP	506	KI.20/40/65 z dn. 22.12.1965 r.
7.	Pacholeta	Widuchowa	Kościół św. Jana Chrzyciela	142	KI.V.-0/141/56 z dn. 31.07.1956 r.

8.	Rynica	Widuchowa	Kościół Narodzenia NMP	508	KI.20/42/65 z dn. 22.12.1965 r.
9.	Żarczyn	Widuchowa	Kościół św. Stanisława BM	366	KI.V-0/156/56 z dn. 01.08.1956 r.
10.	Marwice	Widuchowa	Cmentarz przykościelny	1236	PSOZ/Sz-n/III/5340/198/93 z dn. 24.11.1993 r.
11.	Bolkowice	Widuchowa	Pałac	1270	PSOZ/Sz-n/5340/159/94 z dn. 30.11.1994 r.
12.	Dębogóra	Widuchowa	Dwór	1277	DZ-4200/5/0/95 z dn. 05.02.1995 r.
13.	Bolkowice	Widuchowa	Park dworski	1270	PSOZ/Sz-n/5340/159/94 z dn. 30.11.1994 r.
14.	Czarnówko	Widuchowa	Cmentarz przykościelny	1235	PSOZ/Sz-n/III/5340/197/93 z dn. 23.11.1993 r.
15.	Dębogóra	Widuchowa	Park dworski	1277	DZ-4200/5/0/95 z dn. 05.02.1995 r.
16.	Dębogóra	Widuchowa	Cmentarz przykościelny	1234	PSOZ/Sz-n/III/5340/196/93 z dn. 21.11.1993 r.
17.	Żelechowo	Widuchowa	Cmentarz przykościelny	102	DZ-4200/24/0//2000/2002 z dn. 25.10.2002 r.
18.	Żelechowo	Widuchowa	Kościół Nawiedzenia NMP	102	DZ-4200/24/0//2000/2002 z dn. 25.10.2002 r.

Zródło: opracowanie na podstawie danych z Urzędu Gminy Widuchowa

Obiekty proponowane do wpisu do rejestru zabytków z terenu miejscowości Widuchowa:

- budynek przy ul. Grunwaldzkiej 24,
- budynek przy ul. Mostowej 1,
- działnica stodoła po płd. stronie ul. Grunwaldzkiej,
- cmentarz przykościelny przy ul. Mostowej,
- dawny cmentarz żydowski przy ul. Robotniczej – 3 Maja

Obiekty chronione w ewidencji konserwatorskiej:

- budynki mieszkalne przy ul. Grunwaldzkiej 3, 5, 10, 12 - wraz z budynkiem gospodarczym od ulicy, 13, 14 - wraz z bramą, 15, 18, 19, 21, 28, 35, 36 - wraz z bramą, 37,
- stodoła po płd. stronie ul. Krakowskiej,
- budynki mieszkalne przy ul. Nadodrzańskiej 11, 12, 13, 14, 15, 17, 19, 22, 25,
- chałupy przy ul. Robotniczej 1, 2, 5, 6, 8, 10, 11,
- teren dawnego zamku wraz z murami oporowymi,
- umocnienie brzegowe dawnych przepraw promowych przez Odrę,
- cmentarz komunalny
- teren dawnego cmentarza przy ul. Krakowskiej.

1.1.7 Identyfikacja problemów

- znaczna ilość zabytków i związana z tym potrzeba remontów, konserwacji,

- brak pełnej sieci kanalizacji sanitarnej (oprócz miejscowości Widuchowa),
- zły stan dróg powiatowych i gminnych,
- niski poziom rozwoju turystyki, wodnej, agroturystyki,
- zły stan obiektów infrastruktury społecznej,
- brak miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

1.2 Gospodarka

Przeprowadzenie poniżej analizy ma na celu określenie dynamiki rozwoju gminy oraz wskazanie cech i czynników sfery gospodarczej mogących oddziaływać na proces rewitalizacji.

1.2.1 Główni pracodawcy

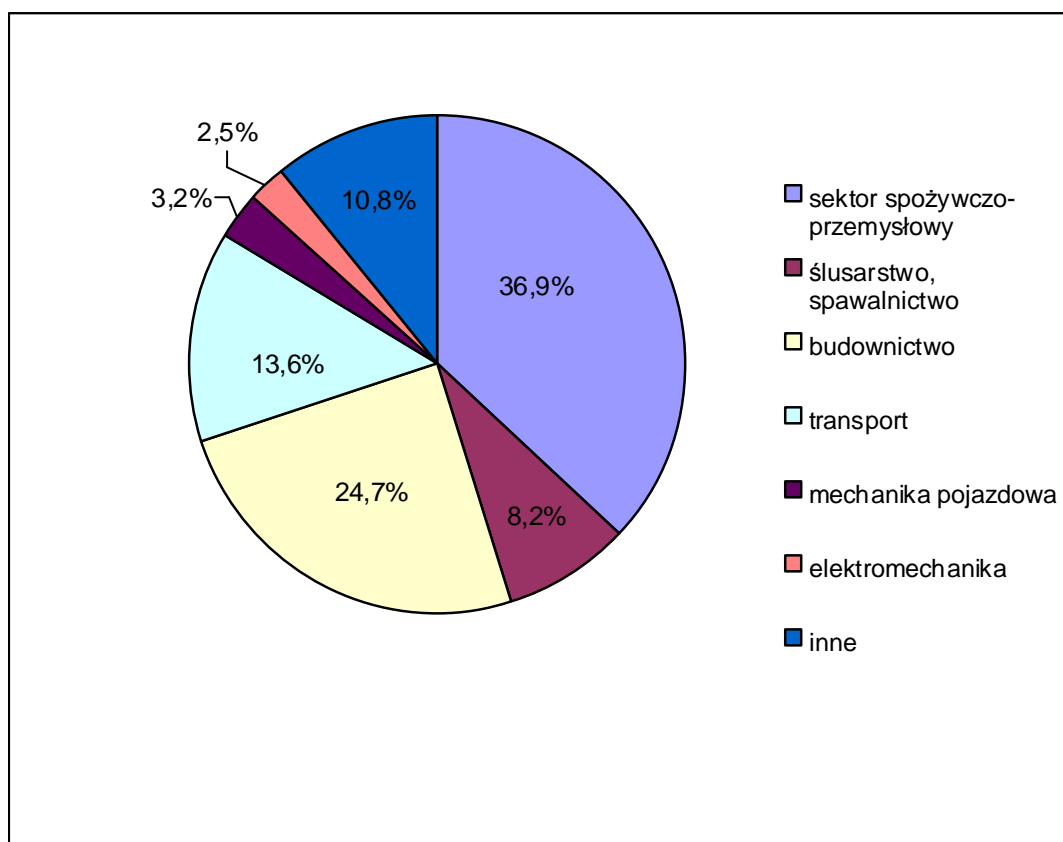
Kierunki oraz tempo rozwoju gospodarczego gminy zależne jest od działających na terenie podmiotów gospodarczych. Obecnie na terenie gminy funkcjonuje 279 podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze Regon, 96% należy do sektora prywatnego. Większość z zarejestrowanych firm stanowią podmioty małe – to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Poziom aktywności gospodarczej na terenie gminy, mierzony jest wskaźnikiem liczby podmiotów gospodarczych przypadających na 1000 mieszkańców wynosi 50,16 podczas gdy średnia kraju wynosi ponad 90.

Tabela 5 Struktura branżowa gospodarki oraz liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w gminie Widuchowa w latach 2002-2006

Sektory gospodarki	Liczba podmiotów gospodarczych w latach:				
	2002 r.	2003 r.	2004 r.	2005 r.	2006 r.
Spożywczo-przemysłowy	102	113	110	106	103
Budownictwo	58	49	57	68	69
Ślusarstwo, spawalnictwo	20	19	20	24	23
Transport	33	19	31	34	38
Mechanika pojazdowa	7	18	10	8	9
Elektromechanika	5	11	5	6	7
Usługi fryzjerskie	5	7	5	6	6
Usługi leśne	12	14	11	10	11
Usługi sprzątanania	2	2	2	2	2
Szkołka tenisa stołowego	1	1	1	1	1
Usługi stomatologiczne	2	2	2	2	2
Punkt apteczny	1	1	1	1	1
Stolarstwo	7	7	7	7	7
Razem	255	263	262	275	279

Zródło: opracowanie na podstawie danych z Urzędu Gminy Widuchowa

Rysunek 4 Procentowy udział podmiotów gospodarczych wg rodzajów działalności zarejestrowanych w gminie Widuchowa w roku 2006

Źródło: opracowanie na podstawie danych z Urzędu Gminy Widuchowa

Najwięcej podmiotów gospodarczych zarejestrowanych jest w sektorach handlu i drobnych usług około 210 firm.

Tabela 6 Liczba podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy Widuchowa w latach 2002-2006

LATA	2002	2003	2004	2005	2006
sektor prywatny	255	263	262	275	274
sektor publiczny	10	10	13	13	14

Źródło: opracowanie na podstawie danych z Urzędu Gminy Widuchowa

Tabela 7 Najpoważniejsze podmioty gospodarcze zlokalizowane na terenie gminy Widuchowa

Lp.	Podmiot
1.	P.W. „ROJAX” Sp. jawna
2.	POLWOOD Sp. z o. o. Krzywin
3.	Gminna spółdzielnia „Samopomoc chłopska” Widuchowa
4.	ARTS&PAPERS POLAND Sp. z o. o. Dębogórza
5.	Autokarowe Usługi przewozowe „Ber-Trans” Widuchowa
6.	Drew-Plast Mikołajczyk Widuchowa
7.	„Armarol” Sp. z o. o. Lubiczyn
8.	Polski Koncern Naftowy ORLEN S.A. – stacja paliw Widuchowa

Źródło: opracowanie na podstawie danych z Urzędu Gminy Widuchowa

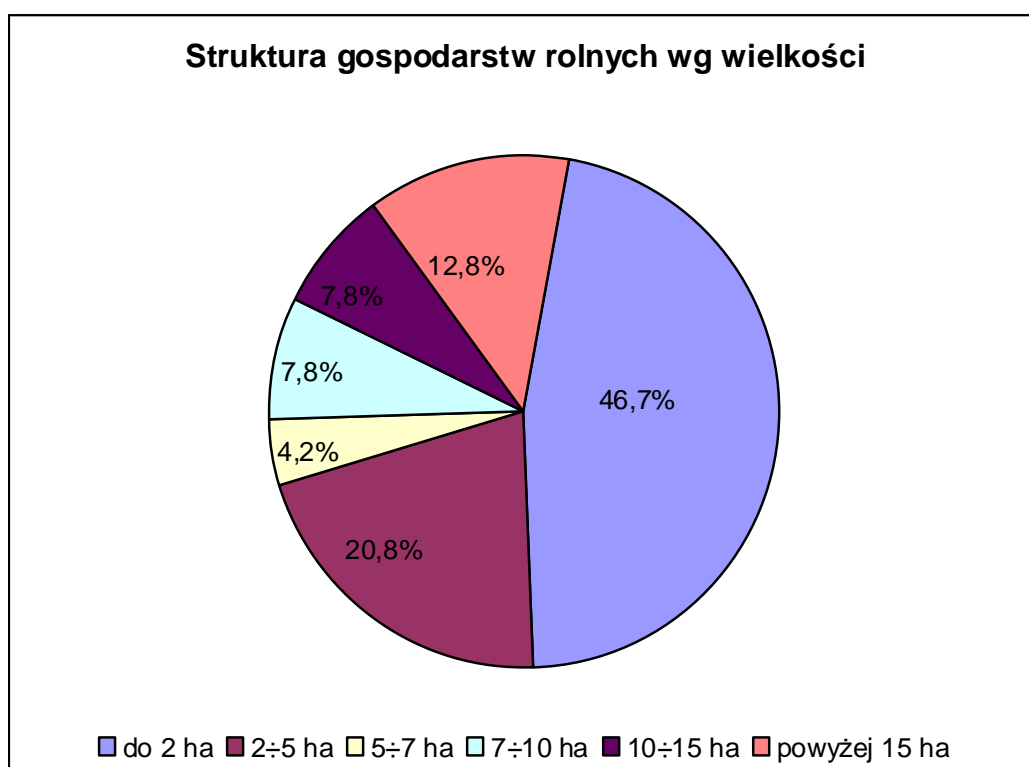
Ważnym sektorem gospodarki lokalnej w gminie jest rolnictwo. Użytki rolne zajmują 9340 ha, co stanowi 44,6% całej powierzchni gminy, grunty orne zajmują 7634 ha, łąki i pastwiska 1406 ha, pozostałe grunty bez klasy zajmują 258 ha. Lasy i obszary leśne stanowią ~32% powierzchni gminy. Zarówno w strukturze władania ziemi jak i użytków rolnych dominuje mienie Skarbu Państwa – 71,4% ogólnej powierzchni gminy, własność prywatna skupia 19,4% ogółu areału ziemi, a własność komunalna 1,8% ogółu gruntów gminy. Zainwestowania rolnicze sektora państwowego stanowi majątek Agencji Nieruchomości Rolnej z przedstawicielstwem w Gryfinie. Wzrostowi efektywności produkcji rolnej nie sprzyjają dominujące na terenie gminy gleby średniej jakości oraz utrzymujące się rozdrobnienie gospodarstw rolnych. Wśród 501 gospodarstw ponad 20% (103) posiada powierzchnię większą niż 10 ha, 65,5% (338) gospodarstw jest o powierzchni poniżej 5 ha. Średnia powierzchnia indywidualnego gospodarstwa rolnego kształtuje się na poziomie około 5,5 ha poniżej średniej krajowej wynoszącej 9,48 ha.

Tabela 8 Wielkość gospodarstw na terenie gminy Widuchowa

Powierzchnia gospodarstw	Liczba gospodarstw
do 2 ha	217
2÷5 ha	98
5÷7 ha	15
7÷10 ha	38
10÷15 ha	37

Ponad połowa gospodarstw stanowią gospodarstwa małe o powierzchni do 5 ha, które przy niskiej jakości środowiska agroprzyrodniczego mają podstawę egzystencji. Oprócz własności gospodarstw należących do osób fizycznych, których jest ogółem w gminie Widuchowa 466 istnieją również gospodarstwa należące do osób prawnych, jest ich 6, każde o powierzchni większej niż 15 ha.

Rysunek 5 Struktura gospodarstw rolnych w gminie Widuchowa wg wielkości.

Źródło: opracowanie na podstawie danych z Urzędu Gminy Widuchowa

Rolnictwo na terenie gminy Widuchowa oznacza się niskim poziomem rozwoju infrastruktury technicznego wyposażenia gospodarstw rolnych. Przemysł rolno-spożywczy na obszarze gminy jest słabo rozwinięty. Co wynika przede wszystkim ze złej sytuacji na rynku rolnym, przestarzałych technologii i słabych efektów ekonomicznych w produkcji rolniczej na terenie gminy.

1.2.2 Zatrudnienie

Struktura zatrudnienia mieszkańców gminy zmienia się od kilku lat. Zmniejsza się zatrudnienie w rolnictwie a wzrasta w usługach. Duża część mieszkańców gminy znajduje zatrudnienie w zakładach Szczecina, Gryfina i w elektrowni „Dolna Odra”.

Analiza elementów zatrudnienia wykazuje wyższą podaż siły roboczej od możliwości jej zatrudnienia na obszarze gminy.

Na 1 miejsce pracy w gminie przypada 1,6 aktywnych zawodowo. Bilans miejsc pracy i zasobów siły roboczej z punktu widzenia rozwoju gminy jest bardzo niekorzystny.

Struktura zatrudnienia w przypadku niektórych grup zawodowych nie w pełni odzwierciedla kwalifikacje zawodowe mieszkańców gminy. Oznacza to istnienie niewykorzystanego potencjału zawodowego przede wszystkim w zawodach budowlanych, mechanika i elektryka (mężczyźni) oraz krawcowych i zawodów gastronomicznych (kobiety).

1.2.3 Bezrobocie

Na terenie gminy Widuchowa stopa bezrobocia kształtuje się między 15% a 16% ludności w wieku produkcyjnym.

W Powiatowym Urzędzie Pracy w Gryfinie zarejestrowanych było na dzień 30.06.2007 r. 410 osób w tym 250 kobiet.

Ponad połowa bezrobotnych to kobiety (63,4%). Niekorzystnym zjawiskiem jest także duży udział bezrobotnych pozostających bez pracy więcej niż 12 miesięcy, wynosi on 49,51% jak również duży jest udział osób w wieku 18-44 lat (produkcyjnym) – 67,56%. Gmina Widuchowa w porównaniu do innych gmin powiatu gryfińskiego ma jedną z większych stóp bezrobocia. Główne przyczyny bezrobocia to:

- restrukturyzacja gospodarki,
- regres gospodarczy w sektorze rolniczym i innych gałęziach gospodarki,
- brak kapitału inwestycyjnego zarówno własnego jak i obcego oraz zasobów pieniężnych.

Na stan bezrobocia bezpośredni wpływ ma również stopień wykształcenia ludności. Głównym problemem bezrobocia jest brak miejsc pracy na terenie gminy i w jej otoczeniu.

Tabela 9 Zestawienie przedstawiające bezrobocie w gminie Widuchowa na 30 czerwca 2007 r.

Wyszczególnienie za rok 2007 – II kwartał		liczba bezrobotnych	z tego wg czasu pozostawania bez pracy w miesiącach			będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy					
			do 12	12-24	pow. 24	długotrwale bezrobotni	do 25 roku życia	pow. 50 roku życia	bez kwalifikacji zawodowych	samotnie wychowujący dziecko do 7 roku życia	niepełnosprawni
czas pozostawania bez pracy	do 12	207	207	-	-	86	69	28	81	24	0
	12-24	53	-	53	-	53	14	6	20	8	3
	pow. 24	150	-	-	150	150	15	48	83	20	3
wiek	18-24	98	69	14	15	53	98	-	52	24	3
	25-34	93	55	16	22	60	-	-	33	22	1
	35-44	86	39	12	35	66	-	-	35	6	0
	45-54	102	35	9	58	83	-	-	48	0	1
	55-59	25	7	2	16	21	-	-	13	0	1
	60-64 lata	6	2	0	4	6	-	-	3	0	0
wykształcenie	wyższe	3	2	1	0	2	1	1	-	0	0
	polic. i śr. zawodowe	59	35	10	14	38	20	7	-	7	1
	śr. ogólnokształ. zasadnicze	38	25	7	6	23	20	3	25	6	0
	zawodowe gimnazjum i poniżej	118	65	16	37	80	17	18	-	12	2
		192	80	19	93	146	40	53	159	27	3
staż pracy ogółem	do 1 roku	24	11	5	8	18	7	6	6	3	0
	1-5	72	49	6	17	41	18	2	23	9	0
	5-10	40	19	4	17	28	0	9	12	3	1
	10-20	64	25	10	29	51	-	20	23	2	0
	20-30	35	15	4	16	26	-	22	15	0	0
	30lat i więcej	10	4	1	5	7	-	10	6	0	0
	bez stażu	165	84	23	58	118	73	13	99	35	5
ogółem		410	207	53	150	289	98	82	184	52	6

Zródło: opracowanie na podstawie danych z Urzędu Gminy Widuchowa

Pomimo tego stan zarejestrowanych bezrobotnych z roku na rok spada. Liczba pracujących w 2007 r. wzrosła w stosunku do roku 2004 o 385 osób.

Dość wysokie bezrobocie pozostaje wśród kobiet, które często poświęcają się rodzinie i domowi rezygnując z własnych ambicji i marzeń.

W ostatnich latach udział kobiet w strukturze bezrobocia kształtował się następująco:

- 2003 r. - 396 kobiet bezrobotnych na 797 osób bezrobotnych ogółem tj. 49,7%,
- 2004 r. - 420 kobiet bezrobotnych na 795 osób bezrobotnych ogółem tj. 52,8%,
- 2005 r. - 376 kobiet bezrobotnych na 687 osób bezrobotnych ogółem tj. 54,7%,
- 2006 r. - 318 kobiet bezrobotnych na 551 osób bezrobotnych ogółem tj. 57,7%,
- 2007 r. (II kwartał) - 260 kobiet bezrobotnych na 410 osób bezrobotnych ogółem tj. 63,4%.

Głównym problemem rynku pracy w gminie jest sprostanie w najbliższym pięcioleciu popytowo na miejsca pracy, generowanemu przez wysoką stopę bezrobocia i wkraczaniem młodych ludzi na rynek pracy. Do tej pory zauważalne jest negatywne zjawisko wyjazdów zagranicznych w poszukiwaniu pracy, co powoduje zmniejszającą się liczbą specjalistów w różnych dziedzinach.

Obecny rynek pracy w gminie Widuchowa, prezentuje małe szanse na wzrost o ile nie powstaną nowe podmioty gospodarcze.

1.2.4 Identyfikacja problemów

- brak odpowiedniej ilości zakładów pracy, zapewniającym bezrobotnym miejsca pracy,
- brak kapitału własnego przedsiębiorstw co ogranicza możliwości pozyskiwania środków z funduszy unijnych i kredytów bankowych,
- niski poziom kwalifikacji pracowników byłych zakładów rolnych,
- mała aktywność gospodarcza mieszkańców,
- brak koncepcji dla rozwoju różnych dziedzin działalności gospodarczej dla terenów popegeerowskich,
- położenie gminy w rejonie typowo rolnym.

1.3. Strefa społeczna

1.3.1 Struktura demograficzna i społeczna

Struktura demograficzna ludności i analiza rozwoju zaludnienia jest podstawą budowy prognozy potrzeb społecznych, na których opiera się polityka rozwoju gminy.

Gmina Widuchowa zamieszkuje 5 611 osób (stan w dniu 15.09.2007 r.) w tym 1 606 kobiet w wieku 19-60 lat tj. 28,62%. Średnia gęstość zaludnienia jest niska i wynosi 26,7 osób na 1 km².

Liczba mieszkańców poszczególnych wsi wchodzących w skład gminy jest zróżnicowana, jedynie wieś Widuchowa można uznać jako dużą, podczas gdy pozostałe to małe i średnie miejscowości.

Tabela 10 Ruch naturalny ludności w gminie Widuchowa w latach 2002-2007.

Sektor gospodarki	Lata					
	2002 r.	2003 r.	2004 r.	2005 r.	2006 r.	2007 r.
Dzieci w wieku przedszkolnym (0-5)	362	374	316	313	351	372
Dzieci w wieku szkolnym (6-12)	427	437	428	437	455	492
Młodzież (13-18)	496	712	497	505	530	564
Kobiety (19-60)	1670	1649	1699	1684	1652	1606
Mężczyźni (19-65)	1924	1911	1912	1897	1861	1821
Kobiety w wieku emerytalnym (60 +)	551	547	562	557	540	528
Mężczyźni w wieku emerytalnym (65 +)	280	276	267	256	245	228
ogółem	5710	5706	5681	5649	5634	5611

Zródło: opracowanie na podstawie danych z Urzędu Gminy Widuchowa

Tabela 11 Liczba ludności w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym wg płci w gminie Widuchowa w latach 2003-2007.

Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym wg płci						
	J. m.	2003 r.	2004 r.	2005 r.	2006 r.	2007 r.
ogółem						
ogółem	osoba	5 706	5 681	5 649	5 634	5 611
mężczyźni	osoba	2 880	2 849	2 813	2 792	2 763
kobiety	osoba	2 826	2 832	2 836	2 842	2 848
w wieku przedprodukcyjnym						
ogółem	osoba	1 323	1 251	1 255	1 336	1 428
mężczyźni	osoba	693	670	660	686	714
kobiety	osoba	630	571	595	650	714
w wieku produkcyjnym						
ogółem	osoba	3 560	3 611	3 581	3 513	3 427
mężczyźni	osoba	1 911	1 912	1 897	1 861	1 821
kobiety	osoba	1 649	1 699	1 684	1 652	1 606
w wieku poprodukcyjnym						
ogółem	osoba	823	829	813	785	756
mężczyźni	osoba	276	267	256	245	228
kobiety	osoba	547	562	557	540	528

Zródło: opracowanie na podstawie danych z Urzędu Gminy Widuchowa

Liczba mieszkańców gminy zmalała w latach 2002-2007 o 99 osób tj. 1,74%. Największy spadek zanotowano w grupie dzieci najmłodszych w wieku przedszkolnym (0-5) o 49 osób. Ta tendencja odwróciła się w latach 2006 i 2007. Zauważalny jest trend spadku mężczyzn w wieku produkcyjnym z 1 924 osób w roku 2002 do 1 821 w roku 2007, spadek wyniósł 103 osoby.

W latach 2002-2007 widać także systematyczny spadek ogólnej liczby ludności gminy w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym. Widoczny jest niedobór kobiet w grupach wieku produkcyjnym i w wieku rozrodczym. Przewaga kobiet następuje dopiero po 50 roku życia. W gminie odnotowuje się zmniejszenie przyrostu naturalnego. Utrzymujący się na niskim poziomie przyrost naturalny, wyjazdy młodych ludzi w celach edukacyjnych są przyczynami starzenia się ludności gminy.

1.3.2 Migracje

Charakterystycznym zjawiskiem gminy są migracje. W ostatnich latach widać nieznaczny odpływ ludności z obszaru gminy. Ujemne saldo migracji spowodowane jest przede wszystkim poszukiwaniem pracy przez młodych mieszkańców, której nie mogą znaleźć na terenie gminy bądź w gminach ościennych.

Ludność emigrująca z gminy osiedla się przede wszystkim w miastach. Odpływ ludności młodej o większej aktywności zawodowej i wyższym poziomie wykształcenia jest zjawiskiem niekorzystnym z punktu widzenia rozwoju społeczno-gospodarczego.

1.3.3 Określenie grup społecznych wymagających wsparcia w ramach programu rewitalizacji

Przemiany społeczno-gospodarcze zachodzące w kraju spowodowały powstawanie wielu problemów społecznych, które dotknęły również mieszkańców gminy Widuchowa. Dominującym problemem jest bezrobocie i postępujące za tym zubożenie części społeczeństwa gminy, utrwalanie stanu bierności, patologia zachowań.

Inne przyczyny, z których wynika potrzeba wsparcia socjalnego to niepełnosprawność, długotrwała choroba, alkoholizm, narkomania, przemoc w rodzinie.

Tabela 12 Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie Widuchowa w latach 2002-2006.

Powód trudnej sytuacji życiowej	Lata				
	2002 r.	2003 r.	2004 r.	2005 r.	2006 r.
Ubóstwo	279	15	320	240	306
Sieroctwo	1	1	0	0	0
Bezdomność	2	2	1	3	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa	40	40	24	28	12
Bezrobocie	126	96	120	185	154
Niepełnosprawność	55	89	60	75	17
Długotrwała lub ciężka choroba	3	5	7	0	0
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	13	253	270	258	268
W tym: rodziny niepełne	39	46	55	52	56
W tym: rodziny wielodzietne	72	72	65	51	45
Alkoholizm	40	45	28	35	52
Narkomania	0	0	0	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu	2	1	1	2	3
Zdarzenia losowe	0	0	1	0	0

Zródło: opracowanie na podstawie danych z GOPS Widuchowa za lata 2002-2006 r.

Tabela 13 Liczba rodzin Widuchowa osób korzystających z pomocy GOPS w gminie Widuchowa w latach 2002-2006 przedstawiała się następująco

Lata	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2002	360	1448
2003	377	1482
2004	365	1369
2005	353	1230
2006	339	1129

Zródło: opracowanie na podstawie danych z GOPS Widuchowa za lata 2002-2006 r.

Po pomoc do GOPS zgłaszają się w przeważającej większości osoby dotknięte transformacją przemian politycznych zachodzących w kraju, zwłaszcza rodziny zatrudniane w byłych PGR-ach.

Wsparcia socjoterapeutycznego potrzebują osoby (ok. 70) niepełnosprawne zwłaszcza z dysfunkcjami intelektualnymi, na terenie gminy nie działa taki ośrodek. Na terenie gminy brak także Domu Pomocy Społecznej, oraz innych placówek takich jak: ośrodki interwencji kryzysowej, ośrodki terapii itp., które mogłyby uczestniczyć w rozwiązywaniu problemów społecznych.

1.3.4 Struktura organizacji pozarządowych

Działalność organizacji pozarządowych ma znaczny wpływ na rozwój społeczeństwa obywatelskiego, integruje lokalne społeczeństwo oraz aktywuje je do angażowania się w różne dziedziny życia społecznego. Na terenie gminy Widuchowa działają:

- Ochotnicza Straż Pożarna,
- Europejskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych,
- Ośrodek Inicjatyw Proekologicznych „Stary Zagon”,
- Koło Gospodyń Wiejskich.

1.3.5. Identyfikacja problemów

- spadek liczby urodzeń,
- stopień wysokiego bezrobocia szczególnie wśród kobiet i ludzi młodych,
- brak budownictwa mieszkalnego i socjalnego,
- mała aktywność społeczna mieszkańców – brak inicjatyw społecznych,
- mocno rozwinięty system opieki społecznej – wyzwała roszczeniową postawę mieszkańców,
- pogłębiające się zubożenie społeczne skutkujące wzrostem liczby osób korzystających ze świadczeń GOPS,
- zbyt wąski zakres usług w sferze opieki zdrowotnej,
- utrzymująca się tendencja spadkowa liczby uczniów w szkołach,
- słaby rozwój działalności turystycznej,
- niewystarczający poziom bazy rekreacyjnej i kulturalnej,
- zagrożenie dzieci i młodzieży przed zjawiskami patologicznymi – przemocą, alkoholizmem, narkomanią.

1.4. Analiza SWOT

UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none">1) położenie geograficzne przy granicy z Niemcami, współpraca transgraniczna gmina Gherde, miasto Penkun;2) usytuowanie miejscowości na obszarze transgranicznym Euroregion Pomerania;3) usytuowanie przy międzynarodowym szlaku wodnym rzeki Odry;4) dobre powiązanie gminy z układem zewnętrznym (droga nr 31 i 122);5) bliskość dużych ośrodków miejskich (Szczecina i Gryfina) i chłonnego rynku zbytu;6) bliskość dużej aglomeracji miejskiej Szczecina, generującej popyt na usługi turystyczne;7) lokalizacja Parku Krajobrazowego Doliny Dolnej Odry.	<ol style="list-style-type: none">1) lokalizacja w najbliższym sąsiedztwie granic gminy dużych zakładów przemysłowych: Dolnej Odry oraz Rafinerii i Papierni w Schwedt;2) planowana lokalizacja w Schwedt spalarni śmieci;3) niekorzystna dla gminy róża wiatrów stwarzająca zagrożenia dla środowiska naturalnego Widuchowej;4) zaniedbanie i niewykorzystywanie szlaków komunikacyjnych wodnych;5) ograniczenia w zakresie działalności gospodarczej oraz zabudowy wynikającej z utworzenia w Parku Krajobrazowym Doliny Dolnej Odry rezerwatu przyrody;6) brak informacji o walorach gminy na forum województwa.
SZANSE ROZWOJU/PERSPEKTYWY	BARIERY/ZAGROŻENIA/KONFLIKTY
<ol style="list-style-type: none">1) oddziaływanie ośrodka subregionalnego (Gryfino) i aglomeracji szczecińskiej;2) rozwój działalności promocyjnej walorów gminy (foldery, festyny, informatory)3) włączenie terenów gminy w system ścieżek rowerowych;4) uruchomienie turystyki międzynarodowej dzięki projektowanej przystani żeglarskiej;5) włączenie gminy w międzynarodowe programy terytorialne (np. Międzynarodowy Szlak Odry);6) napływ inwestorów w zewnętrznych w związku z poprawą promocji gminy i postępu procesów integracyjnych w Europie.	<ol style="list-style-type: none">1) zniszczenie środowiska przez przemysł lokalny w niemieckiej strefie przygranicznej (Schwedt);2) negatywne oddziaływanie na rozwój turystyki dużych zakładów przemysłowych usytuowanych w rejonie gminy Widuchowa;3) odpływ młodzieży do bardziej atrakcyjnych ośrodków jakimi są Szczecin i Gryfino;4) zagraniczna emigracja zarobkowa czynnych zawodowo mieszkańców gminy Widuchowa.

UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE – SFERA PRZESTRZENNA

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1) występowanie na terenie gminy cennych, unikalnych obiektów historyczno-kulturowych (kościół, dzielnica stodołna, zespół kamieniczek ryglowych, zespoły dworsko-parkowo-folwarczne); 2) interesujące układy urbanistyczno-architektoniczne (ruralistyczno-urbanistyczny charakter układu przestrzennego Widuchowej); 3) wolne, atrakcyjne tereny do inwestowania w bazę turystyczno-noclegową (bulwary rybackie, tereny rewitalizowanej ul. Grunwaldzkiej; dzielnicy stodołnej w Widuchowej oraz zespoły dworsko-parkowe), 4) dobre warunki geologiczno-inżynierskie na większości obszarów 5) w większości miejscowości dobre warunki topoklimatyczne; 6) położenie nad międzynarodowym szlakiem wodnym rzeki Odry; 7) międzynarodowe i regionalne trasy rowerowe przebiegające przez teren gminy 	<ol style="list-style-type: none"> 1) brak bazy turystyczno-noclegowej, gastronomicznej; 2) niewykorzystanie położenia nad międzynarodowym szlakiem wodnym – rzeka Odra; 3) degradacja środków trwałych pozostałych po majątku PGR oraz brak zagospodarowania terenów i obiektów należących do AWRSP; 4) brak zagospodarowania bulwarów rybackich; 5) zły i bardzo zły stan techniczny większości obiektów zabytkowych; 6) zakłócenie pierwotnego przestrzennego zabudową z okresu komunistycznego; 7) brak archeologicznych i historyczno-architektonicznych programów badawczych; 8) zły stan dróg 9) zanieczyszczenie cieków wodnych; 10) niski poziom skanalizowania gminy; 11) zły stan techniczny nawierzchni dróg brak chodników i dróg rowerowych; 12) nieuregulowana gospodarka odpadami.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1) rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej w oparciu o rzekę Odrę i jeziora; 2) dobre warunki do uprawniania turystyki kwalifikowanej 3) rozbudowa infrastruktury turystycznej wodnej: remont i budowa nabrzeży, przystani żeglarskiej, budowa mariny z zapleczem, przystanku wodnego, budowy zaplecza dla sportów wodnych i bulwary rybackie; 4) uruchomienie rejsów wycieczkowych ze Szczecina i Gryfina do Widuchowej 5) wytyczenie szlaków dla turystyki kwalifikowanej; 6) podejmowane na terenie gminy inwestycje w zakresie poprawy stanu infrastruktury technicznej; 7) wzrost intensywności współpracy międzygminnej; 8) organizacja lokalnego muzeum; 9) zmiana świadomości społecznej w wyniku rozwoju edukacyjnej funkcji środowiska kulturowego. 	<ol style="list-style-type: none"> 1) niski poziom świadomości społecznej odnośnie walorów obiektów zabytkowych i ich znaczenia dla rozwoju gminy; 2) brak wystarczających środków na aktywną ochronę środowiska; 3) znaczne nakłady na zachowanie zdegradowanej zabytkowej zabudowy; 4) spiętrzenie wydatków związane ze złym i bardzo złym stanem obiektów zabytkowych zagrożonych destrukcją; 5) utrata wartości przestrzennych kulturowych zabudowy w przypadku zaniechania działań naprawczych, co spowodowałoby zmniejszenie atrakcyjności turystycznej gminy; 6) ograniczenia dla inwestycji realizowanych w strefach chronionych; 7) wzrost kosztów renowacji i konserwacji obiektów zabytkowych.

UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE - SFERA GOSPODARCZA

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1) rosnąca liczna zarejestrowanych obiektów; 2) korzystne warunki do prowadzenia gospodarki leśnej i drzewnej; 3) bliskość dużych ośrodków miejskich zapewniająca duże rynki zbytu; 4) istniejące potencjalne tereny pod inwestycje; 5) relatywnie niskie ceny gruntów i nieruchomości; 6) relatywnie niskie koszty pracy; 7) bardzo atrakcyjne przyrodniczo i kulturowo tereny dla rozwoju turystyki. 	<ol style="list-style-type: none"> 1) duże rozdrobnienie gospodarstw rolnych; 2) słabo rozwinięty lokalny popyt na pracę; 3) brak dużych podmiotów gospodarczych na terenie gminy; 4) słabe uzbrojenie terenów pod przyszłe inwestycje; 5) niskie kwalifikacje osób poszukujących pracy; 6) słabo rozwinięty sektor turystyczny, w tym agroturystyka; 7) brak bazy noclegowej i gastronomicznej; 8) wysoki odsetek ludności zatrudnionej w rolnictwie; 9) niska efektywność produkcji; 10) słabo rozwinięte usługi dla rolnictwa i przetwórstwo rolno-spożywcze.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1) podejmowane przez władze gminy inwestycje z zakresie poprawy infrastruktury technicznej (sieć kanalizacyjna, wodociągowa); 2) rozwój gospodarczy kraju; 3) dostępność zewnętrznych funduszy, w szczególności na rozwój obszarów wiejskich; 4) wykorzystanie położenia gminy przy międzynarodowym szlaku wodnym rzeki Odry do rozwoju turystyki międzynarodowej; 5) wykorzystanie kontaktów transgranicznych do rozwoju wspólnych programów gospodarczych przez lokalnych przedsiębiorców; 6) przygotowywanie przez gminę terenów pod zabudowę; 7) zainicjowanie działań na obszarze bulwarów rybackich. 	<ol style="list-style-type: none"> 1) niski poziom przedsiębiorczości; 2) brak własnych środków inwestycyjnych; 3) niski poziom dochodu na 1 mieszkańca; 4) ograniczenia w zakresie działalności gospodarczej oraz zabudowy wynikające z sąsiedztwa Parku Krajobrazowego Doliny Dolnej Odry i obszarów Natura 2000; 5) niedostosowanie infrastruktury technicznej do planowanego rozwoju gospodarczego gminy – sieci kanalizacji sanitarnej i gazyfikacji terenu gminy, 6) konieczność poniesienia dużych nakładów na rewitalizację obiektów zabytkowych (zespoły parkowo-dworskie, dzielnica stodołna, kamieniczki ryglowe).

UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE – SFERA SPOŁECZNA

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1) istnienie na terenie gminy placówek oświatowych i kulturalnych; 2) rozwijający się ruch inicjatyw społecznych np. organizacja Ligii Biegów Przełajowych w Krzywiniu, funkcjonowania Ośrodka Inicjatyw Proekologicznych „Stary Zagon” i Europejskiego Stowarzyszenia na Rzecz Osób Niepełnosprawnych 3) pozytywny wpływ parafii kościoła rzymsko-katolickiego na społeczność lokalną; 4) dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej; 5) brak oznak germanofobii; 6) podejmowanie współpracy z sąsiednimi gminami; 7) możliwość rozwoju. 	<ol style="list-style-type: none"> 1) wysokie bezrobocie; 2) postępujący proces starzenie się społeczeństwa, zwłaszcza w małych wsiach; 3) niski poziom wykształcenia; 4) mały odsetek osób z wyższym wykształceniem; 5) duża emigracja głównie ludzi młodych; 6) wyludnianie się gminy; 7) marazm, poczucie wyobcowania; 8) brak kobiet w wieku matrymonialnym na wsi.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1) pobudzenie aktywności społecznej przez działania podejmowane przez lokalny samorząd i organizacje pozarządowe; 2) aktywne przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu; 3) stworzenie ram dla współpracy samorządu z organizacjami zewnętrznymi; 4) rozwinięcie współpracy z sąsiednimi gminami polskimi i niemieckimi; 5) organizowanie ponadlokalnych i lokalnych festynów; 6) możliwość pozyskania zewnętrznych środków na inwestycje i programy społeczne; 7) rozwój organizacji pozarządowych; 8) współdziałanie samorządu z organizacjami pozarządowymi; 9) pozytywne nastawienie ludności do napływu kapitału rodzinnego i zagranicznego; 10) korzystny klimat do współpracy transgranicznej; 11) budzenie świadomości ekologicznej i kulturowo-historycznej mieszkańców (budowa ścieżek edukacyjnych, tworzenie lokalnego muzeum, odrestaurowanie zabytkowych obiektów). 	<ol style="list-style-type: none"> 1) postępujący proces starzenia się społeczeństwa szczególnie w małych wsiach; 2) marazm, brak wiary w sens angażowania się w działania wspólnotowe; 3) ubóstwo i poczucie braku perspektyw; 4) nie wiązanie nadziei na osobisty sukces z rozwojem miejscowości; 5) patologie społeczne – alkoholizm i przestępczość w rodzinie; 6) ograniczona możliwość wykorzystania czasu wolnego i samorealizacji zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży; 7) przestępczość; 8) niska świadomość ekologiczna mieszkańców (zaśmiecanie).

CZEŚĆ II POWIĄZANIA PROGRAMU ZE STRATEGICZNYMI DOKUMENTAMI ROZWOJU GMINY WIDUCHOWA

2.1. Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020

Celem nadrzędnym Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego jest stworzenie warunków do stabilnego i zrównoważonego rozwoju województwa Zachodniopomorskiego opartego na konkurencyjnej gospodarce i przedsiębiorczości mieszkańców oraz aktywności społecznej przy optymalnym wykorzystaniu istniejących zasobów.

Lokalny Program Rewitalizacji Obszarów Miejscowości i Gminy Widuchowa jest zgodny ze Strategią Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego w następujących celach głównych kierunkowych:

Cel numer 1 „Wzrost innowacyjności i efektywności gospodarowania wsporny przez cele kierunkowe:

- 1.1 Rozwój i promocja produktów turystycznych regionu;
- 1.2 Wspieranie współpracy i rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości.

Cel numer 2 „Wzmacnianie mechanizmów w rynkowych i otoczenia gospodarczego”

- 2.1 Podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej regionu.

Cel numer 3 „Zwiększenie przestrzennej konkurencyjności regionu” wspierany przez cel kierunkowy

- 3.4 Rozwój małych miast (do 20 tys. mieszkańców), rewitalizacja i rozwój obszarów wiejskich.

Cel numer 4 „Zachowanie i ochrona wartości przyrodniczych, racjonalna gospodarka zasobami” wspierany przez cel kierunkowy

- 4.4 Rewitalizacja obszarów zurbanizowanych.

Cel numer 5 „Budowa otwartej i konkurencyjnej społeczności” wspierany przez cele kierunkowe

- 5.1 Rozwój infrastruktury społecznej na obszarach wiejskich;
- 5.2. Kształtowanie postaw przedsiębiorczych, innowacyjnych proekologicznych;
- 5.8 Współpraca międzynarodowa, transgraniczna i regionalna.

Cel numer 6 „Wzrost tożsamości i spójności społecznej regionu” wspierany przez cele kierunkowe

- 6.1 Wzmacnianie tożsamości społeczności lokalnych;
- 6.6 Rozwój sportu i rekreacji, promocja zdrowego stylu życia;
- 6.9 Przeciwdziałanie procesom marginalizacji społecznej.

2.2. Strategia Rozwoju Turystyki w Województwie Zachodniopomorskim do roku 2015 (projekt)

Strategia Rozwoju Turystyki w Województwie Zachodniopomorskim do 2015 roku jest dokumentem realizującym koncepcję kompleksowego rozwoju gospodarki turystycznej w regionie.

Lokalny Program Rewitalizacji Obszarów Miejscowości i Gminy Widuchowa zgodny jest ze Strategią Rozwoju Turystyki w Województwie Zachodniopomorskim z obszarami priorytetowymi Strategii.

Obszar priorytetowy I – Rozwój markowych produktów turystycznych regionu

Cel operacyjny I.2 - Budowa i rozwój kompleksowych markowych produktów turystycznych wokół typu turystyki.

Działania:

- Budowa i rozwój produktów turystyki wodnej.

Obszar priorytetowy II – Rozwój zasobów ludzkich

Cel operacyjny II.3 – Rozwój edukacyjnej i integracyjnej funkcji turystyki w regionie.

Działania:

- Integracja społeczności lokalnej wokół turystyki.

Obszar priorytetowy IV – Kształtowanie przestrzeni turystycznej

Cel operacyjny IV.1 – Kształtowanie infrastruktury na styku woda-ład.

Działania:

- Wsparcie infrastruktury żeglugi śródlądowej i morskiej,
- Wsparcie budowy infrastruktury turystyki wodnej i sportów wodnych.

Cel operacyjny IV.2 – Kształtowanie środowiska w kontekście rozwoju przestrzeni turystycznej.

Działania:

- Rozwój sieci lądowych szlaków turystycznych,
- Rozwój estetyki wsi, miejscowości nadmorskich, uzdrowisk.

2.3. Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego 2007-2013

Głównym celem Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego jest wspieranie rozwoju województwa zmierzającego do zwiększenia jego konkurencyjności, spójności gospodarczej, terytorialnej, społecznej i wzrostu poziomu życia mieszkańców.

Lokalny Program Rewitalizacji Obszarów Miejscowości i Gminy Widuchowa zgodny jest z następującymi priorytetami Regionalnego Programu Operacyjnego.

Oś priorytetowa 4. Infrastruktura ochrony środowiska

Celem głównym osi priorytetowej jest poprawa stanu środowiska naturalnego w województwie Zachodniopomorskim.

Cele szczegółowe:

- czynna ochrona przyrody

Oś priorytetowa 5. Turystyka

Celem osi priorytetowej jest rozwój turystyki, prowadzący do zwiększenia jej udziału we wzroście gospodarczym.

Cele szczegółowe:

- tworzenie i rozwój regionalnych i ponadregionalnych produktów turystycznych,
- rozbudowa infrastruktury turystycznej.

Oś priorytetowa 6. Kultura i rewitalizacja

Celem głównym osi priorytetowej jest rozwój kultury i zachowanie dziedzictwa kulturowego oraz rewitalizacja.

Cele szczegółowe:

- tworzenie i modernizacja infrastruktury kulturalnej poprzez budowę i rozbudowę istniejących placówek kulturalnych oraz rewitalizację obiektów zabytkowych,
- rewitalizacja obszarów problemowych.

2.4. Strategia Rozwoju Gminy Widuchowa na lata 2007-2015

Głównym celem strategii jest wytyczenie kierunków zrównoważonego rozwoju gminy. Działania objęte Strategią pozwalają na kompleksowe ujęcie zrównoważonego rozwoju gminy w dziedzinie infrastruktury technicznej i społecznej, gospodarki oraz środowiska przyrodniczego.

Lokalny Program Rewitalizacji Obszarów w Miejscowości i Gminie Widuchowa jest zgodny ze Strategią Rozwoju Gminy w następujących celach strategicznych:

Cel 1. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości;

Cel 2. Poprawa stanu infrastruktury technicznej;

Cel 4. Wykorzystanie potencjału turystycznego gminy w celu zwiększenia dochodów mieszkańców;

Cel 5. Rozwój infrastruktury społecznej.

2.5. Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Widuchowa na lata 2007-2015

Bezpośrednim celem Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Widuchowa jest zapewnienie koncentracji środków na strategicznych działaniach samorządu lokalnego, zgodnie z planowanymi projektami zadaniami inwestycyjnymi gminy Widuchowa w latach 2007-2015.

Lokalny Program Rewitalizacji Obszarów Miejscowości i Gminy Widuchowa jest zgodny z Planem Rozwoju Lokalnego Gminy Widuchowa w następujących celach:

- rozwój systemu komunikacji i infrastruktury
 - budowa i remonty chodników, oraz budowa oświetlenia ulicznego na terenie Gminy,
 - budowa ścieżek rowerowych o charakterze turystycznym,
 - rewitalizacja parków w Widuchowej i budynku Urzędu Gminy;
- poprawa stanu środowiska
 - zakończenie kanalizowania gminy w tym budowa kanalizacji w miejscowości Krzywiny, Marvice, Dębogóra, Kłodowo, Żarczyn, Wilcze, Żelechowo,
 - modernizacja oczyszczalni ścieków w Widuchowej;
- działania powodujące poprawę środowiska kulturowego, turystyki, oświaty i sportu
 - rewitalizacja infrastruktury na ul. Bulwary Rybackie w Widuchowej, oraz parku przy ul. Grunwaldzkiej w Widuchowej,
 - współpraca z parafiami w zakresie renowacji zabytkowych obiektów sakralnych (Parafia pw Niepokalanego Serca Najświętszej Marii Panny w Krzywini oraz w Parafii pw Najświętszego Serca Pana Jezusa w Widuchowej i Parafii Świętego Judy Tadeusza w Lubiczu) i prowadzenie świetlic środowiskowych,
 - budowa szlaków turystycznych, a także połączenie istniejących szlaków turystycznych na terenie gminy Widuchowa ze szlakami z przyległych gmin,
 - inicjowanie współpracy międzygminnej, międzyregionalnej w zakresie oświaty, kultury i sportu;
- poprawa warunków jakości życia mieszkańców
 - pomoc osobom dotkniętym ubóstwem w podejmowaniu własnej aktywności skierowanej na poprawę ich sytuacji materialnej.

2.6. Wieloletni Plan Inwestycyjny Gminy Widuchowa

Lokalny Program Rewitalizacji Miejscowości i Gminy Widuchowa zgodny jest z Wieloletnim Planem Inwestycyjnym Gminy Widuchowa na lata 2007-2013, gdzie przewidziano między innymi:

- rewitalizację zabytków budynków komunalnych przy ul. Grunwaldzkiej w Widuchowej,
- rewitalizację zabytkowego budynku Urzędu Gminy przy ulicy Grunwaldzkiej 8,
- remont obiektów sakralnych na terenie Parafii pw Niepokalanego Serca Najświętszej Marii Panny w Krzywiniu,
- remont obiektów sakralnych na terenie Parafii Najświętszego Serca Pana Jezusa w Widuchowej ul. Mostowa 6,
- remont obiektów sakralnych na terenie Parafii Świętego Judy Tadeusza w Lubiczu,
- rewitalizacja infrastruktury na ulicy Bulwary Rybackie w Widuchowej.

CZEŚĆ III ZAŁOŻENIA PROGRAMU REWITALIZACJI

3.1 Okres programowania

Projektuje się realizację działań rewitalizacyjnych w latach 2008 – 2015.

3.2 Zasięg terytorialny re witalizowanych obszarów.

W toku prac Zespołu ds. rewitalizacji wyznaczono obszary, które włączono do programu działań rewitalizacyjnych. W związku z objęciem programem terenów i obiektów wpisanych do rejestru zabytków, proponowanych do wpisania do rejestru oraz znajdujących się w ewidencji, zakres rewitalizacji na roboczo konsultowano z Zachodniopomorskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

W wyniku wieloaspektowej analizy sytuacji w miejscowości i gminie Widuchowa, przedstawionej w I części niniejszego opracowania, dokonano wyboru obszarów objętych programem rewitalizacji.

Przyjęto, że głównymi czynnikami wyboru jest:

- przydatność obszaru, ze względu walory przestrzenne, krajobrazowe i położenie,
- konieczność przeciwdziałania materialnemu unicestwieniu obiektów zabytkowych, jako dziedzictwa historycznego dla przyszłych pokoleń,
- degradacja przestrzenna obszaru,
- degradacja budynków i technicznej infrastruktury,
- przeciwdziałanie bezrobociu i ubóstwu,
- tworzenie przyjaznego środowiska i warunków rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości,
- rozwój infrastruktury społecznej.

W pierwszej fazie wybrano do programu rewitalizacji jedynie obszary z terenu miejscowości Widuchowa, jako siedziby gminy, zakładając, że zainicjowanie rozwoju miejscowości mającej potencjalnie największe możliwości osiągnięcia sukcesu, będzie motorem rozwoju całej gminy.

Ostatecznie program rewitalizacji rozszerzono o obszary w miejscowościach na terenie całej gminy.

W związku z degradacją materialną obiektów i obszarów zabytkowych, wybrano je do programu rewitalizacji, uznając ważność zachowania dziedzictwa kulturowego, jako znaczącego czynnika identyfikacji tożsamości lokalnej społeczności.

Różne były względy wyboru obszarów rewitalizacji na terenie miejscowości Widuchowa i na terenie gminy Widuchowa.

W pierwszym przypadku najistotniejszym celem było wykreowanie miejsca interesującego dla zamieszkania i inwestycji, dla mieszkańców Widuchowej, jak również dla inwestorów z zewnątrz. Ważnym czynnikiem wyboru była również waga wytypowanych do działań rewitalizacyjnych obszarów dla podniesienia atrakcyjności turystycznej miejscowości, która jest jedną z największych szansą rozwoju dla gminy Widuchowa (*Bulwary Rybackie*).

3.2.1 Obszary wyznaczone w obrębie miejscowości Widuchowa:

Obszar A - Ulica Grunwaldzka

Obszar B - Budynek Urzędu Gminy Widuchowa – teren działki Urzędu Gminy

Obszar C - Zespół kamieniczek ryglowych przy ulicy Grunwaldzkiej nr 23, nr 25, nr 27

Obszar D - Dzielnica stodołna – ograniczona od północy ulicą Grunwaldzką, od północnego-zachodu ulicą Barnima III, od południowego zachodu terenem zabudowy ulicy Robotniczej, od południa graniczy z terenem Cmentarza Komunalnego, od wschodu z terenami pól uprawnych;

Obszar E - Teren istniejącego parku oraz historycznego rynku - ograniczony od północy ul. Grunwaldzką, od zachodu ul. Mieszka I, od południa ul. Wopistów, od wschodu granicząca z terenem szkoły oraz zabudowy przy ul. Grunwaldzkiej;

Obszar F - Teren kościoła i zamku – ograniczony od południa ulicą Grunwaldzką, od północy i wschodu ulicą Mostową, od zachodu ograniczony zarysem murów zamkowych (ul. Bulwary Rybackie);

Obszar G - Teren cmentarza komunalnego i żydowskiego – teren od południa sąsiadujący z dzielnicą stodołną;

Obszar H - Teren ulicy Bulwary Rybackie wraz z przyległymi działkami powiązany z funkcją podstawową obszaru;

Obszar I - Zabudowa ulicy Robotniczej – obszar między ulicą Robotniczą, dzielnicą stodołną, Cmentarzem komunalnym i Żydowskim a ul. Grunwaldzką.

I Lokalny Program Rewitalizacji obszarów na terenie miejscowości Widuchowa - przedstawiono na mapie I – załącznik graficzny nr 1

3.2.2 Obszary wyznaczone na terenie gminy Widuchowa:

Obszar J - teren założenia parkowo-dworskiego w Dębogórze;

Obszar K - teren założenia parkowo dworskiego w Polkowicach;

Obszar L - teren działki kościoła filialnego, rzymsko-katolickiego p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Marwicach;

Obszar M - teren działki kościoła filialnego, rzymsko-katolickiego p.w. św. Jadwigi Śląskiej w Ognicy.

Obszar N - teren działki kościoła filialnego, rzymsko-katolickiego p.w. Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny w Dębogórze;

Obszar O - teren działki kościoła parafialnego, rzymsko-katolickiego p.w. św. Judy Tadeusza w Lubiczu;

Obszar P - teren działki kościoła filialnego, rzymsko-katolickiego p.w. św. Jana Chrzciciela w Pacholetach

Obszar R - teren działki kościoła filialnego, rzymsko-katolickiego p.w. św. Józefa w Czarnówku;

Obszar S - teren działki kościoła parafialnego, rzymsko-katolickiego p.w. Niepokalanego Serca Najświętszej Marii Panny w Krzywiniu;

Obszar T - teren działki kościoła filialnego, rzymsko-katolickiego p.w. Narodzenia Najświętszej Marii Panny w Rynicy;

Obszar U - teren działki kościoła filialnego, rzymsko-katolickiego p.w. Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny w Żelechowie;

Obszar W - teren działki kościoła filialnego, rzymsko-katolickiego p.w. św. Stanisława BM w Żarczynie.

Obszar Z - teren działki kościoła filialnego, rzymsko-katolickiego p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Kłodowie.

II - Lokalny Program Rewitalizacji obszarów na terenie Gminy Widuchowa przedstawiono na mapie II – Załącznik graficzny nr 2.

O wyborze tych a nie innych obszarów do rewitalizacji przesądziły nasilone niekorzystne zjawiska o charakterze społecznym. Niezwykle trudnym problemem jest bezrobocie i wynikająca z tego migracja młodzieży. Bezrobotni mieszkańcy miejscowości objętych działaniami rewitalizacyjnymi, są w znacznej mierze osobami o niskim poziomie wykształcenia, często długotrwale pozostającymi bez pracy. Praktycznie cały obszar gminy Widuchowa, objęty strukturalnym bezrobociem, położony niejako na rubieży województwa, charakteryzuje się wysokim stopniem zdegradowania pod względem społecznym, gospodarczym i przestrzennym. Władze gminy w toku dyskusji roboczych uznały, że należy podjąć działania na obszarze całej gminy Widuchowa, skoncentrowane na znaczących dla lokalnych społeczności obszarach.

W przypadku obszaru gminy do najbardziej znaczących obiektów integrujących lokalne społeczności należą kościoły. Remont, uporządkowanie otoczenia kościoła, odrestaurowanie jego wnętrza może przyczynić się do współdziałania mieszkańców wsi, a w konsekwencji do odbudowy więzi społecznych i umiejętności współdziałania, które zostały znacznie osłabione w trakcie przemian ustrojowych po 1989 roku. Widoczny sukces lokalnych działań przy znaczących obiektach, jakimi są kościoły wiejskie, może pomóc przełamać marazm i brak wiary mieszkańców w sens wspólnotowych działań. Należy w działania rewitalizacyjne włączyć jak najszersze kręgi mieszkańców poszczególnych wsi. Szanse na sukces zwiększa doświadczenie Kościoła katolickiego jako instytucji w organizowaniu wspólnotowych działań. Obszary rewitalizacji wytyczono praktycznie we wszystkich sołectwach.

Istotnym czynnikiem wyboru poszczególnych obszarów była degradacja przestrzenna i materialna ważnych dla społeczności lokalnej obiektów kultu wpisanych do rejestru zabytków. Działania rewitalizacyjne na obszarze sołectw przyczynią się do odbudowy więzi społecznych, zatamizowanych społeczności wiejskich zachowania ważnych dla społeczności wiejskich obiektów.

Niszczące zabytkowe obiekty mogłyby stanowić o potencjale rozwojowym gminy. O wyborze poszczególnych obszarów zdecydowały względy natury przestrzennej i kulturowej, przyczyniające się do pozytywnej identyfikacji mieszkańców z miejscem zamieszkania. Równie ważnym aspektem działań w obszarach rewitalizacji jest zachowanie dziedzictwa kulturowego. Obiekty wpisane do rejestru zabytków są często w złym i bardzo złym stanie wymagają natychmiastowego remontu, którego zaniechanie może prowadzić do bezpowrotnej utraty bezcennych wartości kulturowych.

Kamienne gotyckie i ryglowe kościoły są świadectwem skomplikowanej historii tych ziem. Działania rewitalizacyjne mogą się również przyczynić do kontaktów między dawnymi i obecnymi mieszkańcami gminy Widuchowa i transgranicznej współpracy. Pozytywnym przykładem takich działań jest Rynica. Z kolei ożywienie tych kontaktów jest szansą dla obszarów objętych strukturalnym bezrobociem i może wyznaczyć nowe kierunki rozwoju miejscowości objętych działaniami rewitalizacyjnymi.

Doinwestowanie materialne obszarów jest równie ważne jak pobudzenie aktywności społeczności lokalnej.

Spółeczności lokalnej potrzeba liderów, którzy potrafią pobudzić aktywność mieszkańców Widuchowej i wykorzystać szanse rozwoju jaką daje program rewitalizacji, poparty możliwością różnorodnych środków finansowych przeznaczonych na rozwój obszarów

wiejskich. Wyznaczone obszary rewitalizacji na terenie Widuchowej mają stać się szansą rozwoju poprzez uaktywnienie społeczności lokalnej.

Naczelną zasadą rozwiązywania sytuacji kryzysowych poprzez rewitalizację konkretnych obszarów jest zachowanie jego walorów historycznych, podkreślenie unikalnego kolorytu lokalnego, działanie w zgodzie z potrzebami i wartościami danej społeczności, przy jej aktywnym udziale w przygotowaniu i realizacji programów rewitalizacji.

Głównym motywem wyboru obszarów działań rewitalizacyjnych jest wsparcie obszarów, wymagających aktywizacji i zagrożonych marginalizacją, których rozwój będzie miał wpływ na zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej miejscowości oraz zachowanie materialnego dziedzictwa kulturowego, stanowiącego o identyfikacji mieszkańców z obszarem, jak i jego walorach turystycznych, a pośrednio inwestycyjnych i gospodarczych.

3.3 Podział na projekty

W ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Miejscowości i Gminy Widuchowa przewidziano realizację 22 projektów. Poszczególne projekty w obrębie miejscowości Widuchowa są ze sobą powiązane przestrzennie i funkcjonalnie. Skupione są w centralnych obszarach miejscowości, mających największy wpływ na rozwój Widuchowej, dotyczyć będą sfery przestrzennej, gospodarczej i społecznej. Działania rewitalizacyjne zająają się ze sobą, często realizacja jednego projektu warunkuje sukces innych. Działania w ramach projektów obejmujących duże przestrzenie i zróżnicowane jakościowo oraz własnościowo obszary (ul. Grunwaldzka), podzielono dodatkowo na zadania. Duże projekty zakładające znaczne przekształcenia przestrzenne, własnościowe i wymagające znacznych nakładów finansowych realizowane będą etapowo, wymagają działań długofalowych (Bulwary Rybackie, teren parku i rynku, wzgórze zamkowe).

Przewodnią myślą projektów przewidzianych do realizacji na rewitalizowanych terenach miejscowości i gminy Widuchowa jest wprowadzenie na zdegradowane obszary nowych funkcji oraz wzmocnienie już istniejących. Są to przede wszystkim funkcje kulturalne, turystyczne, sportowe i komercyjne. Podmiotem wszystkich działań są mieszkańcy i użytkownicy rewitalizowanych terenów. Równie ważny jest pośredni wpływ ich rezultatów na całą społeczność lokalną. Celem rewitalizacji jest nowy rozwój miejscowości, zapewniający lepsze warunki życia mieszkańców, zachowanie substancji zabytkowej miejscowości i w konsekwencji przyciągnięcie turystów i inwestorów. Ważnym elementem rewitalizacji jest również aspekt współpracy transgranicznej istotnej dla gminy leżącej przy granicy.

CZEŚĆ IV PLAN DZIAŁAŃ PRZESTRZENNYCH, TECHNICZNO-MATERIAŁOWYCH, GOSPODARCZYCH I SPOŁECZNYCH NA OBSZARZE REWITALIZOWANYM

4.1 Działania rewitalizacyjne planowane na terenie miejscowości Widuchowa

4.1.1. OBSZAR „A” -ul. Grunwaldzka - PROJEKT NR 1.

Stan istniejący:

Ulica Grunwaldzka stanowi główną oś komunikacyjną i kompozycyjną miejscowości Widuchowa, łączy rewitalizowane obszary.

Historyczna zabudowa ulicy Grunwaldzkiej stanowi cenny zespół urbanistyczno-ruralistyczny, charakterystyczny dla Widuchowej, znajduje w nim odbicie zarówno miejska, jak i wiejska przeszłość miejscowości.

Zabytkowa zabudowa została zaburzona budynkami realizowanymi po II wojnie światowej, np. przy ul. Grunwaldzkiej nr 28, nr38a,b,c.

Forma ochrony konserwatorskiej:

Obszar w granicach Starego Miasta wpisanego do rejestru zabytków pod nr 289 – strefa „A” ścisłej ochrony konserwatorskiej (dn. 27.02.1956r., znak: Kl.V- 0/60/56) oraz strefy W III ograniczonej ochrony konserwatorskiej.

Budynki wpisane do rejestru zabytków:

- willa przy ul. Grunwaldzkiej 4,
- budynek Urzędu Gminy przy ul. Grunwaldzkiej nr 8 - *wyłączony jako odrębny obszar rewitalizacji - „B”*
- budynek Poczty przy ul. Grunwaldzkiej 9 (*odrestaurowany*),
- zespół kamieniczek ryglowych przy ul. Grunwaldzkiej 23, 25, 27 (*wyłączony jako odrębny obszar rewitalizacji - oznaczony jako „C”*),
- budynek przy ul. Grunwaldzkiej 29 (*odrestaurowany magazyn, użytkowany jako obiekt handlowy*).

Budynki proponowane do wpisu do rejestru zabytków:

budynek przy ul. Grunwaldzkiej 24

Budynki chronione w ewidencji konserwatorskiej:

budynki mieszkalne przy ulicy Grunwaldzkiej: nr 3, nr 5, nr 10, nr 12 wraz z budynkiem gospodarczym od ulicy, nr 13, nr14 wraz z bramą, nr 16, nr 18, nr 19, nr 21, nr 28, nr 35, nr 36 wraz z bramą, nr 37.

Działania:

- docelowe przekształcenia lub eliminacja obiektów dysharmonizujących układ i zastąpienia ich nawiązującymi do sąsiedniej zabudowy historycznej budynkami według wytycznych WKZ;
- wyburzenia zabudowy degradującej o niewielkiej wartości technicznej i wprowadzenie nowej zabudowy według wytycznych WKZ;
- renowacja elewacji i ocieplenie wielorodzinnych budynków mieszkalnych, zrealizowanych w drugiej połowie XX wieku;
- remont i rewaloryzacja budynków w zabudowie zagrodowej z zachowaniem gabarytów, kształtu dachu i charakterystycznego detalu architektonicznego budynków, ogrodzeń i bram;
- ustalenie zasad i cech charakterystycznych nowej zabudowy i rozbudowy budynków przy ulicy Grunwaldzkiej, poprzez określenie linii zabudowy, określenia wielkości zabudowy oraz wysokości budynków, pożądanym form dachu, rodzaju pokrycia dachu oraz kolorystyki elewacji;
- podniesienie oceny walorów ulicy Grunwaldzkiej poprzez utrzymanie i remont nawierzchni ulic i chodników, zagospodarowanie zielenią, remont charakterystycznych dla miejscowości ogrodzeń z wjazdami bramnymi oraz oświetlenia ulicy;
- wprowadzenie funkcji usługowych do istniejącej zabudowy.

Cel:

- zachowanie i ochrona cennego, historycznego urbanistyczno-ruralistycznego układu przestrzennego miejscowości Widuchowa,
- ożywienie miejscowości, poprzez uporządkowanie przestrzenne obszaru,
- rozwój turystyki i związanej z nią drobnej przedsiębiorczości,
- tworzenie warunków inwestycyjnych na obszarze miejscowości,
- likwidacja bezrobocia.

Trudności:

- znaczny obszar działań,
- zróżnicowane formy własności,
- konieczność przekonania mieszkańców o potrzebie ochrony wartości historycznej zabudowy,
- brak środków własnych na prowadzenie remontów,
- prowadzenie prac w obiektach zasiedlonych.

Ze względu na wielkość obszaru, zróżnicowanie przestrzenne i własnościowe projekt obejmujący działania na tym obszarze podzielono dodatkowo na zadania.

Beneficjenci:

Gmina Widuchowa, właściciele indywidualni, Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska”

Ustalenia szczegółowe z podziałem na zdania dla zabudowy typu miejskiego proponowanej do wpisu do rejestru zabytków lub wpisanej do ewidencji zabytków: remont i renowacja budynków w oparciu o wytyczne WKZ, zalecane wprowadzenie funkcji usługowych.

ZADANIE 1.1 – ul. Grunwaldzka 24- budynek dawnej restauracji o neobarokowej formie, zalecenie przywrócenia funkcji usługowej gastronomicznej i pensjonatowej, remont i renowacja budynku, przebudowa związana ze zmianą funkcji w oparciu o szczegółowe wytyczne WKZ. Zachowanie historycznej formy elewacji, detalu architektonicznego i dachu budynku.

ul. Grunwaldzka 24

ZADANIE 1.2 - ul. Grunwaldzka 10, budynek Policji

Remont elewacji, wymiana pokrycia dachowego i opierzeń, osuszenie i zabezpieczenie przeciwwilgociowe fundamentów budynku, wymiana okien na drewniane o podziałach charakterystycznych dla czasu powstania budynku, prace modernizacyjne wnętrza budynku.

ul. Grunwaldzka 10

ZADANIE 1. 3 – Budynek mieszkalny i gospodarczy przy ul. Grunwaldzkiej 12 – wpisany do ewidencji zabytków, remont elewacji, wymiana pokrycia dachowego i opierzeń, konserwacja i ujednolicenie stolarki z zachowaniem historycznych podziałów, remont i konserwacja konstrukcji ryglowej budynku gospodarczego, zachowanie, remont i konserwacja bramy drewnianej wraz z murem ceglany i przesklepieniem bramy. Zalecane wprowadzenie nieuciążliwej funkcji usługowej do budynku gospodarczego. Prace należy prowadzić w oparciu o projekt remontu i ewentualnej przebudowy opracowany według wytycznych WKZ.

ul. Grunwaldzka 12

ZADANIE 1. 4 – Budynki mieszkalne przy ul. Grunwaldzkiej nr 19 i nr 21

Budynki tworzące zespół zabudowy miejskiej z ryglowymi kamieniczkami wpisanymi do rejestru zabytków. Remont kapitalny i modernizacja w oparciu o szczegółowe wytyczne WKZ i projekt. Remont elewacji, skucie odparzonych tynków i wykonanie nowych z zachowaniem charakterystycznego detalu gzymsów, opasek okiennych i przejazdów bramnych, wymiana pokrycia dachu i opierzeń, wymiana uszkodzonych elementów więźby dachowej. Konserwacja historycznej stolarki okiennej i drzwiowej, w przypadku konieczności wymiany należy odtworzyć charakterystyczny podział. Osuszenie i wykonanie zabezpieczeń przeciw wilgociowym fundamentów.

**ZADANIE NR 1.5. - Budynek mieszkalny wielorodzinny przy ul. Grunwaldzkiej 29
wpisany do ewidencji zabytków**

Remont kapitalny budynku w oparciu o wytyczne WKZ i projekt.
Zalecane wprowadzenie funkcji usługowych.

ul. Grunwaldzka 29

ZADANIE 1.6. - Zabudowa typu zagrodowego nr 13, 14, 16, 18, 36 , 3.

Ustalenia szczegółowe dla zabudowy typu zagrodowego wpisanej do ewidencji zabytków: remont i renowacja budynków w oparciu o wytyczne WKZ, zalecane wprowadzenie funkcji usługowych. Zachowanie linii zabudowy, gabarytów budynków, kąta nachylenia dachu, pokrycia dachu dachówką, bez wykonywania wybudówek od strony ul. Grunwaldzkiej, zachowanie i remont murów ogrodzeń i bram, remont budynków gospodarczych, zalecane wprowadzanie funkcji usługowych.

Charakterystyczna zabudowa ul. Grunwaldzkiej typu zagrodowego

ul. Grunwaldzka - Zabudowa zagrodowa

ZADANIE 1.7. -Parterowe pawilony handlowe przy ul. Grunwaldzkiej 32, 33, 34

Obiekty zrealizowane po II wojnie światowej w bezpośrednim sąsiedztwie wpisanych do rejestru zabytkowych kamieniczek ryglowych, wprowadzające dysharmonię w układ historycznej zabudowy. Docelowo projektowane wyburzenie ekstensywnej zabudowy pawilonowej i uzupełnienie pierzei ulicy Grunwaldzkiej budynkiem dwukondygnacyjnym z wysokim, dwuspadowym, ceramicznym dachem, usytuowanym w linii zabudowy wyznaczonej przez sąsiednie budynki. Zalecana zabudowa mieszkalno-usługowa lub usługowa. Projekt należy opracować w oparciu o wytyczne WKZ.

ul. Grunwaldzka 32, 33, 34

ZADANIE 1. 8. Przebudowa i przekształcenie istniejącego pawilonu gastronomicznego

Istniejący parterowy budynek GS, o funkcji gastronomicznej, nieużytkowany zgodnie z przeznaczeniem. Zalecana przebudowa i nadbudowa oraz uporządkowanie otoczenia według wytycznych WKZ. Nadbudowa piętra i wysokiego dwuspadowego dachu, przebudowa wejścia, przebudowa układu funkcjonalnego pod kątem planowanej funkcji usługowej, np. dom handlowy, gastronomia.

ul. Grunwaldzka 28

ZADANIE 1.9. Remont i przekształcenie elewacji budynków zrealizowanych lub przekształconych po II wojnie światowej

ul. Grunwaldzka 11 – modernizacja i termoizolacja elewacji historycznego budynku, przebudowanego i pozbawionego detalu architektonicznego elewacji.

ul. Grunwaldzka 38 a, b, c - modernizacja i ocieplenie elewacji oraz przebudowa usługowego parteru wielorodzinnego budynku mieszkalno-usługowego, renowacja schodów zewnętrznych.

ul. Grunwaldzka 39 – zalecane przekształcenie formy budynku, przekrycie dachem wysokim, przekształcenie elewacji- według wytycznych WKZ

4.1.2. OBSZAR B – Budynek Urzędu Gminy Widuchowa, ul. Grunwaldzka 8 – PROJEKT NR 2

Stan istniejący:

Siedziba Urzędu Gminy, budynek wzniesiony na początku XX wieku, w formie dwukondygnacyjnej willi, z wysokim naczółkowym dachem pokrytym dachówką ceramiczną, karpówką w koronkę. Fragmenty ścian szczytowych wykonane w technice szachulcowej, traktowanej jako element dekoracyjny. Dobrze zachowana ozdobna, bogato rozrzeźbiona stolarka okienna. Interesujący detal architektoniczny budynku. Stan budynku dobry.

Forma ochrony konserwatorskiej:

Budynek w granicach Starego Miasta wpisanego do rejestru zabytków pod nr 289-strefa „A” ścisłej ochrony konserwatorskiej oraz częściowo strefa W III ograniczonej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej.

Budynek wpisany do rejestru zabytków pod nr 286 (dn.23.11.2006r., znak: DZ-4200/37/O/2006)

Działania:

1. Remont elewacji, tzn.: naprawa tynków i malowanie, konserwacja i zabezpieczenie elementów drewnianych elewacji, naprawa cokołu, zachowanie i konserwacja historycznego detalu elewacji.
2. Adaptacja nieużytkowego poddasza na pomieszczenia Urzędu z zachowaniem istniejących elementów historycznego wystroju.
3. Remont dachu wraz z wykonaniem izolacji termicznej połaci dachowej i montażem okien dachowych, wymiana pokrycia dachowego.
4. Przebudowa schodów na poddasze, roboty wnętrzarskie związane z realizacją nowych pomieszczeń.
5. Modernizacja instalacji wewnętrznych związanych z adaptacją poddasza.
6. Wykonanie ekspertyzy p.poż. w związku z adaptacją poddasza.
7. Wykonanie zabezpieczeń p.poż. według ekspertyzy.
8. Przystosowanie budynku, dojścia i wejścia do budynku dla osób niepełnosprawnych (*wejście dla osób niepełnosprawnych od strony podwórza*).

Trudności:

Konieczność etapowania i organizacji pracy budowlanych w sposób umożliwiający ciągłą pracę urzędu.

Cel działania:

Uzyskanie dodatkowej powierzchni użytkowej dla zwiększenia sprawności oraz komfortu obsługi mieszkańców Widuchowej, poprawa estetyki reprezentacyjnego budynku Siedziby Gminy.

Beneficjenci: Gmina Widuchowa, mieszkańcy

4.1.3. OBSZAR C - zespół kamieniczek ryglowych przy ulicy Grunwaldzkiej nr 23, nr 25 i nr 27 – PROJEKT NR 3**Stan istniejący:**

Zespół trzech dwukondygnacyjnych kamieniczek – jedyna fragmentarycznie zachowana szachulcowa pierzeja zabudowy mieszkalnej, usytuowana w reprezentacyjnej części miejscowości. Relikt XVIII-wiecznej zabudowy miejskiej Widuchowej.

Budynki dwukondygnacyjne, częściowo podpiwniczone, z dachem dwuspadowym, krytym dachówką. Budynki w konstrukcji szachulcowej z widoczną konstrukcją drewnianą w zewnętrznych ścianach, stropy drewniane, cokół kamienny, we wszystkich budynkach bramy przejazdowe.

Stan elementów drewnianej konstrukcji ryglowej ścian jest zły. Poszczególne elementy konstrukcji wykazują zróżnicowany stopień dekapitalizacji, a nawet mogą grozić zawaleniem, szczególnie w bardzo złym stanie są podwaliny. Stan konstrukcji stropów i więźby dachowej należy ocenić w ramach ekspertyzy technicznej. Pokrycie dachów dachówką zakładkową jest szczelne. W najgorszym stanie jest skrajna kamieniczka przy ul. Grunwaldzkiej 27 (widoczne jest znaczne ugięcie płaszczyzny dachu).

Pola międzyryglowe wypełnione są cegłą i tynkowane.

Stolarka okienna i drzwiowa w znacznej części zmieniona i zniszczona.

Stan budynków jest zły i bardzo zły. Remont jest bardzo pilny.

Partery budynków usługowe, piętra mieszkalne. Budynki są własnością Gminy.

Forma ochrony konserwatorskiej:

Obszar w granicach Starego Miasta- strefa „A” ścisłej ochrony konserwatorskiej.

Budynki wpisane do rejestru zabytków:

- budynek nr 23 pod numerem 1347 (decyzja z dnia 21.08.1997r., znak: DZ-4200/21/O/97)
- budynek nr 25 pod numerem 1348 (decyzja z dnia 21.08.1997r., znak: DZ-4200/22/O/97)
- budynek nr 27 pod numerem 1349 (decyzja z dnia 21.08.1997r., znak: DZ-4200/23/O/97).

Działania

1. Wykonanie inwentaryzacji konserwatorsko-budowlanej i szczegółowej ekspertyzy technicznej oraz opracowanie w oparciu o nie projektu remontu i przebudowy, przy maksymalnym zachowaniu substancji historycznej budynków.
2. Remont i modernizacja budynków, bez zmiany bryły i formy dwuspadowego dachu oraz architektonicznego ukształtowania elewacji, maksymalne zachowanie i odtworzenie konstrukcji szachulcowej.
3. Przewidywany zakres remontu kapitałnego: wymiana i odtworzenie uszkodzonych elementów konstrukcji drewnianej, uzupełnienie wypełnień ceglanych, tynkowanie, wykonanie izolacji oraz ewentualne wzmocnienia fundamentów, wymiana pokrycia dachu, wymiana instalacji elektrycznej i wodociągowej, wykonanie instalacji kanalizacyjnej, centralnego ogrzewania oraz wentylacji.
4. Istniejące zabytkowe okna, drzwi i okiennice należy maksymalnie zachować, w przypadku konieczności wymiany stolarki należy wiernie odtworzyć formę istniejących okien, drzwi oraz okiennic.
5. Uporządkowanie otoczenia budynków.
6. Modernizacja i podniesienie standardu mieszkań i lokali usługowych.
7. Zaleca się zmianę sposobu użytkowania lokali mieszkaniowych na usługowe, np. pensjonaty.

Trudności:

- konieczność zapewnienia mieszkań lokatorom,
- znaczny zakres robót budowlanych, nie można wykluczyć znacznego zakresu wyburzeń i odtworzenia budynków,
- konieczność pozyskania znacznych funduszy od instytucji zewnętrznych,
- pozyskanie inwestorów, którzy mogliby wykorzystać budynki dla działalności usługowej.

Cel działania:

- zachowanie obiektów zabytkowych, jako dziedzictwa kulturowego,
- poprawa estetyki zabytkowego, reprezentacyjnego obszaru Widuchowej,
- umożliwienie wykorzystania budynków dla działalności usługowej, co przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności miejscowości dla turystów,
- zwiększenie atrakcyjności miejscowości wpływa na wzrost zainteresowania inwestorów,
- nowe inwestycje generują nowe miejsca pracy,
- sprawna realizacja projektu, traktowanego priorytetowo, może przyczynić się do przełamania bierności mieszkańców.

Beneficjenci:

Gmina Widuchowa, mieszkańcy

4.1.4 OBSZAR D – Dzielnica stodoła - PROJEKT NR 4

Stan istniejący:

Unikalny w skali Pomorza Zachodniego zespół stodoł, którego wartość polega na walorach architektonicznych oraz ilościowym nagromadzeniu tego typu budynków. Najpoważniejszym zagrożeniem jest zły i ciągle pogarszający się stan techniczny budynków: spękanie ścian obwodowych, nadproży, uszkodzenie więźby dachowej i pokrycia dachu. Groźne jest przede wszystkim nieużytkowanie budynków i idąca za tym postępująca dewastacja. Brak pomysłów i możliwości zagospodarowania stosunkowo dużych obiektów skupionych na niewielkim obszarze przez indywidualnych właścicieli.

Forma ochrony konserwatorskiej:

Obszar w granicach Starego Miasta wpisanego do rejestru zabytków – strefa „A” ścisłej ochrony konserwatorskiej pod nr 289 (dnia 27.02.1956 r., znak Klk.V.-0/60/56).

Dzielnica stodoła wytypowana do wpisu do rejestru zabytków.

Działania:

1. Należy opracować szczegółowy projekt rewaloryzacji zespołu, a przede wszystkim zaproponować właścicielom katalog przekształceń funkcjonalnych, które pozwoliłyby zachować walory architektoniczne budynków, a jednocześnie uczynić przydatnymi dla właścicieli i mieszkańców oraz turystów.
2. Obiekty wymagają gruntownych prac budowlanych polegających na:
 - zabezpieczeniu budynków przed postępującą dewastacją,
 - opracowaniu ofertowego programu użytkowego dla poszczególnych budynków,
 - wykonaniu szczegółowej ekspertyzy technicznej budynków i opracowanie według niej projektów remontów i przebudowy poszczególnych stodoł,
 - naprawie ścian,
 - wymianie i uzupełnieniu uszkodzonych elementów konstrukcji drewnianej,
 - impregnacji konstrukcji drewnianej oraz uzupełnieniu i naprawie wypełnień ceglanych konstrukcji szachulcowej,
 - wykonanie izolacji i ewentualnego wzmocnienia fundamentów budynków,
 - wymianie skorodowanych elementów drewnianej konstrukcji i poszycia dachu,
 - wymianie i konserwacji stolarki,
 - wykonaniu izolacji termicznej budynków, w systemie termoizolacji wewnętrznej,
 - wykonaniu lub remoncie stropów międzypiętrowych, dla obiektów o przeznaczeniu usługowym,

- wykonanie projektu zagospodarowania terenu dla całego obszaru przez Gminę,
- udrożnienie i odnowienie wewnętrznego dojazdu obsługującego działkę stodoła droga nr 450/1,
- uzupełnienie zespołu o rozebrane obiekty według wytycznych WKZ,
- pomoc Gminy w promowaniu i proponowanie nowych funkcji dla poszczególnych obiektów – fachowe poradnictwo.

Zmiana funkcji obiektów z magazynowo-składowej na mieszkalną, usługową, pensjonatowo-gastronomiczną, handlową, związaną z lokalnym rzemiosłem.

Trudność w realizacji:

- duża ilość wielkokubaturowych obiektów, zgromadzonych na niewielkim obszarze, należących do prywatnych właścicieli,
- dekonstrukcja inwestycyjna na terenie Widuchowej,
- znaczny stopień dekapitalizacji budynków,
- trudność z przypisaniem budynkom stodół funkcji przydatnych dla mieszkańców wsi, które pozwoliłyby na odrestaurowanie i utrzymanie budynków,
- brak funduszy na remont i za inicjowanie działalności gospodarczej lub usługowej.

Cel:

- zachowanie unikalnego w skali Pomorza Zachodniego zespołu obiektów zabytkowych, jako dziedzictwa historycznego dla kolejnych pokoleń,
- poprawa estetyki przestrzeni zabytkowego obszaru,
- ożywienie i włączenie bardzo wartościowego obszaru w strukturę miejscowości,
- zwiększenie atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej miejscowości,
- rozwój gospodarczy miejscowości.

Beneficjenci: indywidualni właściciele stodół, Gmina Widuchowa

Przykładowe propozycje zmiany funkcji

Stodoła na działce nr 447/5 – właściciel indywidualny

Wielkość, interesująca bryła budynku stodoły, jego usytuowanie w pobliżu ulicy Grunwaldzkiej z dogodnym dojazdem i miejscem na parking predystynuje go do adaptacji i przebudowy na obiekt gastronomiczno- pensjonatowy, bądź schronisko młodzieżowe dla obsługi ruchu związanego z ekoturystyką.

Stodoła na działce nr 453 – właściciel Gmina Widuchowa

Z uwagi na stan władania, usytuowanie budynku naprzeciw Urzędu Gminy oraz bardzo interesującą, nietypową formę budynku stodoły oraz dogodny dojazd od ulicy Grunwaldzkiej proponuje się adaptację obiektu na cele społeczne, na przykład na:

- wiejski klub,
- ośrodek edukacji ekologicznej związanej z funkcją Parku Krajobrazowego Doliny Dolnej Odry,
- lokalne muzeum,
- pokrewną funkcję.

Stodoła na działce nr 480 – właściciel indywidualny

Usytuowanie obiektu na uboczu, bez uciążliwości komunikacyjnej, jego bryła i wielkość predystynują budynek do adaptacji na dom letniskowy. Możliwość trzymania koni.

4.1.5. OBSZAR E – Rekompozycja i rewaloryzacja otoczenia i placu rynkowego – PROJEKT NR 5

Stan istniejący:

Historyczny rynek jest nie zabudowany, porośnięty jest drzewami, ma obecnie charakter parkowy. Trudno jest jednoznacznie, bez badań archeologiczno-konserwatorskich określić szczegółowo obszaru rynku historycznego.

Teren rynku historycznego i przyległy skwer, który niegdyś był kwartałem zabudowy, użytkowany jest obecnie jako park wiejski. Teren porastają drzewa o niewielkiej wartości estetycznej i kompozycyjnej, wyposażenie stanowią nieliczne ławki typu parkowego, jedynym obiektem kubaturowym jest przystanek PKS.

Południowa pierzeja placu obudowana jest wolno stojącymi domami jednorodzinnymi. Bogata, trzykondygnacyjna zabudowy wschodniej pierzei rynku uległa całkowitej zagładzie.

O potrzebie ukształtowania przestrzeni wielofunkcyjnej w centrum wsi świadczy organizowanie na placu, pomimo braku jakiegokolwiek infrastruktury, straganów handlowych. Teren wykorzystywany jest ekstensywnie.

Forma ochrony konserwatorskiej:

Obszar w granicach Starego Miasta wpisanego do rejestru zabytków – strefa „A” ścisłej ochrony konserwatorskiej oraz strefa VIII ograniczonej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej.

Działania – przekształcenia przestrzenne – długofalowe:

- wykonanie badań archeologiczno-konserwatorskich,
- opracowanie koncepcji rewaloryzacji rynku i parku oraz zabudowy wschodniej pierzei placu jako kontynuacji miejskiej zabudowy pierzejowej ul. Grunwaldzkiej,
- rewaloryzacja rynku jako wiejskiego placu-parku według koncepcji zagospodarowania,
- usunięcie części drzew, ochrona i pielęgnacja wiekowych dębów,
- wykonanie nawierzchni brukowych, kamiennych ław do sprzedaży indywidualnej oraz małej architektury
- zamknięcie wschodniej pierzei placu zwartą zabudową usługowo-mieszkalną, nawiązującą formą do budynków historycznych typu miejskiego, charakterystycznych dla tej części miejscowości (*dwie kondygnacje, stromy dwuspadowy dach, można szukać analogii formalnej w zachowanych materiałach zdjęciowych zabudowy wschodniej pierzei rynku*), w oparciu o projekt uzgodniony z WKZ,
- przesunięcie przystanku PKS,
- lokalizacja usług związanych z funkcją rynku-placu centralnego Widuchowej – handel, gastronomia, usługi związane z obsługą mieszkańców oraz ruchu turystycznego,
- budowa miejsc parkingowych w otoczeniu rynku.

Trudności:

Przyzwyczajenie mieszkańców do istniejącego zagospodarowania rynku, istniejące drzewa, przesunięcie przystanku PKS, małe możliwości inwestycyjne mieszkańców, trudność pozyskania inwestorów zewnętrznych, konieczność przeprowadzenia przekształceń własnościowych, marazm.

Cel

- Przywrócenie mieszkańcom przestrzeni wspólnych integrujących mieszkańców Widuchowej;
- Odtworzenie centrum miejscowości poprzez realizację rynku- parku;
- Powstanie nowych, atrakcyjnie usytuowanych, terenów inwestycyjnych wzdłuż wschodniej pierzei placu, w powiązaniu z zabytkową zabudową ulicy Grunwaldzkiej;
- Stworzenie zaplecza wewnętrznego obsługi ruchu turystycznego związanego z realizacją działań na obszarze I, to znaczy rewitalizacją Bulwarów Rybackich i uruchomieniem przystani wodnej;
- Ożywienie gospodarcze miejscowości;
- Utworzenie nowych terenów inwestycyjnych;
- Możliwość pozyskania inwestorów.

Beneficjenci:

Gmina Widuchowa, mieszkańcy

4.1.6. OBSZAR F- Kościół i zamek - PROJEKT NR 6

Stan istniejący:

Teren obejmujący parcelę przykościelną wraz z budynkiem przy ulicy Mostowej 1 (dawna szkoła) oraz teren wzgórza zamkowego. Teren znaczący dla percepcji miejscowości z uwagi na historię oraz na ekspozycję od strony rzeki oraz Bulwarów Rybackich.

Forma ochrony konserwatorskiej:

Teren objęty ochroną prawną:

Teren Starego Miasta - strefa „A” ścisłej ochrony konserwatorskiej - wpis do rejestru zabytków pod nr 289 (decyzja z dn.27.02.1956 r., znak KL.V.-060/50).

Teren grodziska wczesnośredniowiecznego - strefa „W I” pełnej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej – stanowisko 1 (AZP: 36-04/105) – wpisane do rejestru zabytków pod nr 712 decyzją z dnia 14.12.1971 r., znak: K.II.6801/35/71 - osadnictwo ze starożytności i średniowiecza.

Działania:

1. Przeprowadzenie badań archeologicznych.
2. Bardzo staranne opracowanie w oparciu o wytyczne konserwatorskie projektu zagospodarowania i rewitalizacji dla całego zespołu w powiązaniu z rewitalizowanymi obszarami Bulwarów Rybackich i ul. Grunwaldzkiej.
3. Zachowanie i poprawa estetyki eksponowanej przestrzeni zabytkowego obszaru.

Szczegółowe działania na obszarze F określono w zdaniach: 6.1-kościół, 6.2-zamek, 6.3-szkoła.

Cel:

- zwiększenie zainteresowania inwestorów Widuchową poprzez podniesienie atrakcyjności miejscowości
- ochrona dziedzictwa kulturowego
- powiązanie zespołu wzgórza zamkowego z projektowanym zagospodarowaniem Bulwarów Rybackich
- odsłonięcie i wzbogacenie panoramy miejscowości od strony rzeki, jako wizytówki miejscowości
- uczynienie ekspozycji wzgórza zamkowego od strony Odry

Trudności:

- bezwzględny priorytet wymagań konserwatorskich;
- wykluczenie na obszarze strefy W I ochrony archeologiczno-konserwatorskiej wszelkiej działalności inwestycyjnej i innej;

- teren zamku jest własnością prywatną, na której zlokalizowany jest zakład produkcyjny.
- ZADANIE NR 6.1 - OBSZAR F- Kościół parafialny, rzymsko-katolicki p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa**

Stan istniejący:

Kościół wzniesiony około 1280 r., przebudowany w XVIII wieku. Obiekt, umiejscowiony w obrębie wzgórza zamkowego jest niezwykle ważny w kształtowaniu sylwety miejscowości od strony drogi wodnej, jaką jest Odra. Budowla na planie prostokąta, ściany i cokoły z regularnej kostki granitowej. Wieża po przebudowie w XVIII wieku ma konstrukcję ryglową. Strop nad nawą drewniany belkowy. Więźba dachowa drewniana krokwiowo-jętkowa.

Ogólny stan kościoła jest dobry. Podczas remontów pod koniec ubiegłego wieku wyremontowano więźbę dachową i wzmocniono więzary, wymieniono także pokrycie dachówką karpiówką na blaszane, malowane. Obecnie blacha jest zardzewiała i znacznie pogarsza wygląd budynku.

Forma ochrony konserwatorskiej:

Obiekt wpisany do rejestru zabytków pod numerem 150 dn.01.08.1956r., znak Kl.V. -0/150/56

Działania: według programu prac konserwatorskich

1. Przełożenie dachu wraz z wymianą zdegradowanych elementów więźby dachowej. Wymiana pokrycia dachowego na dachówką karpiówkę, wymiana opierzeń, rynien i rur spustowych.
2. Remont wieży.
3. Skucie wszelkich opasek cementowych wokół murów obwodowych budynku i uzupełnień zaprawą cementową, wypełnienie ubytków zaprawami renowacyjnymi.
4. Wykonanie opaski drenarskiej wokół budynku wraz z odprowadzeniem wód opadowych.
5. Prace elewacyjne z usunięciem wtórnych tynków i łąt cementowych, z odsłonięciem pierwotnego granitowego lica średniowiecznych murów i uzupełnieniem ubytków zaprawą renowacyjną.
6. Konserwacja stolarki.
7. Opracowanie projektu i wykonanie zagospodarowania części prezbiterialnej i projektu wnętrza.
8. Zabezpieczenie elementów drewnianych konstrukcji i deskowań środkami owadobójczymi, grzybobójczymi i ogniochronnymi.
9. Modernizacja instalacji elektrycznej i odgromowej.
10. Montaż sygnalizacji przeciwpożarowej i antywłamaniowej.
11. Wykonanie projektu zagospodarowania terenu
12. Wykonanie lapidarium z pozostałości cmentarza z umieszczeniem tablicy pamiątkowej.

Cel: Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego, zwiększenie atrakcyjności turystycznej miejscowości z uwagi na eksponowane usytuowanie kościoła.

Beneficjenci: Parafia p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa

ZADANIE NR 6.2 - wzgórze zamkowe

Istniejące pozostałości murów kamiennych

Stan istniejący:

Na terenie dawnego zamku i grodziska obowiązuje bezwzględny priorytet wskazań konserwatorskich i rygor strefy WI ochrony archeologiczno-konserwatorskiej. Na terenie strefy „W I” obowiązuje zakaz działań inwestycyjnych.

Działania:

1. Opracowanie programu badań archeologicznych.
2. Opracowanie projektu zagospodarowania i rewaloryzacji terenu dawnego zamku i grodziska w oparciu o wytyczne archeologiczno-konserwatorskie.
3. Maksymalne odsłonięcie sylwetki wzgórza zamkowego, przez usunięcie zieleni przerastającej i rozsadzającej mury kamienne i oporowe.
4. Uporządkowanie terenu, usunięcie gruzu i śmieci zaburzających ukształtowanie terenu.
5. Opracowanie ekspertyzy techniczno-konserwatorskiej określającej sposób i zakres koniecznych napraw murów.
6. Gruntowna konserwacja i renowacja kamiennych i oporowych murów wzgórza zamkowego w oparciu o ekspertyzę techniczną oraz wytyczne WKZ.
7. Renowacja punktu widokowego na wzgórzu zamkowym i odtworzenie schodów z poziomu Bulwarów Rybackich.
8. Konserwacja murów oporowych z głazów narzutowych wzdłuż ulicy Mostowej.
9. Wymiana nawierzchni ulicy Mostowej z asfaltowej na brukowaną z otoczków lub kostki granitowej.
10. Modernizacja oświetlenia ulicy Mostowej (zalecane oświetlenie typu parkowego).
11. Docelowo zalecane są przekształcenia własnościowe prowadzące do usunięcia zabudowy przemysłowej z terenu wzgórza. Przy ograniczeniach inwestycyjnych strefy „W I” jedynie przejęcie terenu przez Gminę gwarantowałoby właściwe utrzymanie terenu grodziska, jako bezcennego źródła wiedzy i świadka historii Widuchowej.

Trudności:

- znaczna część wzgórza zamkowego jest własnością prywatną, na której funkcjonuje zakład produkcyjny, dający zatrudnienie wielu mieszkańcom gminy
- trudność opracowania programów i prowadzenia prac rewaloryzacyjnych na obszarze będącym we władaniu wielu podmiotów
- docelowa konieczność przeprowadzenia przekształceń funkcjonalnych i własnościowych w celu zachowania obszaru grodziska objętego ochroną strefy „W I”, i właściwego zagospodarowania obszaru.

Cel:

- ochrona dziedzictwa kulturowego;
- przywrócenie świadomości społecznej i zachowanie obszaru kształtowania się osadnictwa w Widuchowej;
- zachowanie i odsłonięcie sylwety kościoła oraz murów zamku od strony Bulwarów Rybackich i Odry;
- poprawa estetyki przestrzeni zabytkowego zespołu;
- zwiększenie atrakcyjności turystycznej miejscowości.

Beneficjenci: Gmina Widuchowa, właściciele indywidualni

ZADANIE NR 6.3 – Budynek dawnej szkoły przy ul. Mostowej 1**Stan istniejący:**

Budynek mieszkalny, parterowy, na wysokiej kamiennej podmurówce, kryty stromym dwuspadowym dachem, krytym dachówką. Obiekt ważny z uwagi na historyczną kompozycję zespołu.

Forma ochrony konserwatorskiej:

Budynek z uwagi na walory architektoniczne i datowanie proponowany do wpisu do rejestru zabytków. Obiekt w granicach Starego Miasta wpisanego do rejestru zabytków - strefa „A” ścisłej ochrony zabytków oraz w strefie WI ścisłej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej.

Działania:

- Remont budynku: poprawienie standardu mieszkań, ewentualne docieplenie budynku wykonane od wnętrza budynku z zachowaniem odpowiedniego reżimu technologicznego, wykonanie nowej elewacji budynku, ujednoczenie stolarki okiennej w oparciu o historyczny podział, wymiana pokrycia dachu, możliwość adaptacji strychu na pomieszczenia mieszkalne, pod warunkiem nie zmieniania kształtu dachu (bez wybudówek).
- Uporządkowanie otoczenia budynku.

Trudność:

- Trudność zgromadzenia funduszy na remont historycznego budynku, przez wspólną tworzoną przez indywidualnych właścicieli mieszkań.
- Prowadzenie remontu w zasiedlonym budynku

Cel:

- Polepszenie warunków życia mieszkańców budynku.
- Poprawa estetyki przestrzeni eksponowanej od strony Bulwarów Rybackich i Odry. Budynek znajduje się na trasie wiodącej od projektowanej przystani do miasta.
- Ochrona dziedzictwa kulturowego.

Beneficjenci: Gmina Widuchowa, właściciele mieszkań

4.1.7 OBSZAR G - Bulwary Rybackie – PROJEKT NR 7

Realizacja zadania według opracowania pt. Koncepcja zagospodarowania ulicy Bulwary Rybackie oraz terenów przyległych, będących we władaniu Gminy Widuchowa wykonanego przez Pracownię Projektową „MIŁO 7”, przez mgr inż. arch. Miłosza Stachere.

Stan istniejący

Teren, który przez wieki stanowił o gospodarczym i społecznym rozwoju i statusie Widuchowej jest całkowicie zdegradowany. Ulica Bulwary Rybackie, jest drogą gruntową, pełną wybojów i źle oświetloną. Zieleń porasta dziko tereny nabrzeżne. Drzewa porastające ocalałe mury kamienne, niszczą je. Wszystkie mury wymagają konserwacji.

Niezagospodarowany teren jest zaśmiecony i zdewastowany.

Jednocześnie istnieje urządzone nabrzeże Urzędu Celnego oraz dawna przystań WOP.

Forma ochrony konserwatorskiej

Obszar w strefie „A” ochrony konserwatorskiej, strefa „E” - ekspozycji

Obszar na styku z terenem wzgórza zamkowego objętego ścisłą ochroną archeologiczno-konserwatorską strefy „W I”.

Działania:

1. Uporządkowanie terenu, usunięcie gruzu i śmieci.
2. Regulacja zieleni, polegająca na usunięciu dziko rosnących drzew i krzewów wzdłuż drogi w uzgodnieniu z Dyrekcją Parku Krajobrazowego Dolnej Odry.
3. Przebudowa ciągu ulicy Bulwary Rybackie jako deptaka spacerowego, pieszojezdni, z wydzielonym pasem dla ruchu pieszego, rowerowego (w ciągu tras rowerowych transgranicznych) oraz samochodowego.
4. Urządzenie terenu zielenią oraz elementami małej architektury, wykonanie oświetlenia.
5. Na styku z działaniami związanymi z obszarem F wzgórza zamkowego, planuje się:
 - renowację i odtworzenie kamiennych murów oporowych (*prace prowadzone pod nadzorem służb konserwatorskich*).
 - renowację istniejącego na wzgórzu zamkowym punktu widokowego oraz schodów do niego prowadzących.
6. Remont, we współpracy z Regionalnym Zarządem Gospodarki Wodnej, kamiennych opasek i nabrzeży kamiennych i żelbetowych.
7. Uatrakcyjnienie ciągu spacerowego, wprowadzenie ścieżki edukacyjnej promującej historię Widuchowej oraz faunę i florę Międzyodrza, zlokalizowanie placyków do grillowania i zadaszenia
8. Urządzenie placu centralnego wraz z widownią oraz zadaszeniem płóciennym dachem sceny wielofunkcyjnej jako miejsca imprez. Urządzenie ogólnodostępnych sanitariatów.
9. Zaadaptowanie dawnej przystani WOP na przystań wędkarską i kajakową, remont nabrzeża żelbetowego, główki kamiennej oraz wykonanie drewnianych trapów na nabrzeżu oraz budowa otwartej zadaszonej wiaty w konstrukcji drewnianej.
10. Przejęcie przez gminę terenów punktu celnych i adaptowanie go na marinę jachtową i przystanek dla statków wycieczkowych. Budowa wielofunkcyjnego pawilonu w konstrukcji drewnianej, mieszczącego funkcje ekspozycyjne, gastronomiczne i socjalne, stanowiącego zaplecze mariny i przystanku na trasie statków wycieczkowych.

Trudności w realizacji

- Znaczny zakres i koszt prac rewitalizacyjnych.
- Przyzwyczajenie mieszkańców do traktowania Bulwarów Rybackich, jako wizytówki Widuchowej, a nie wysypiska gruzów i śmieci.
- Zapewnienie bezpieczeństwa użytkowania terenu w pierwszych etapach realizacji projektu.
- Przeciwdziałanie dewastacji obiektów.
- Konieczność uzgadniania wszelkich działań na obszarze z Dyrekcją Parku Krajobrazowego Doliny Dolnej Odry.

- Uzgadnianie wszelkich działań w obrębie nabrzeża i wód z Regionalnym Zarządem Gospodarki Wodnej.
- Konieczność uzgadniania wszelkich prac w obrębie podzamcza i murów zamku z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Cel:

- Ożywienie miejscowości i gminy poprzez otwarcie Widuchowej na kontakt z ruchem turystycznym ze Szczecina, Gryfina oraz transgranicznym.
- Pokazanie walorów miejscowości i gminy szerszej społeczności.
- Rozwój sportów wodnych.
- Aktywne wykorzystanie bliskości Parku Krajobrazowego Doliny Dolnej Odry.
- Edukacja ekologiczna mieszkańców.
- Ożywienie gospodarcze wynikające ze zwiększonego ruchu turystycznego.
- Polepszenie warunków życia mieszkańców gminy poprzez realizację terenów rekreacyjno-sportowych.

Beneficjenci:

Gmina Widuchowa, właściciele indywidualni

4.1.8. OBSZAR H - Cmentarz komunalny i Cmentarz żydowski - PROJEKT NR 8

Projekt 8.1 - „Cmentarz żydowski”

Stan istniejący

Teren cmentarza, usytuowanego na wzniesieniu, jest ogrodzony murem ceglany z bramą łukową. Mur jest w znacznym stopniu uszkodzony korzeniami drzew oraz brakiem drożnych odpływów wody opadowej ze skarpy. Teren cmentarza jest porośnięty krzakami i samosiewami drzew.

Brama wymaga natychmiastowego zabezpieczenia. Cmentarz jest nieużytkowany.

Forma ochrony konserwatorskiej:

Obszar w granicach Starego Miasta wpisano do rejestru zabytków – strefa „A” ścisłej ochrony konserwatorskiej oraz częściowo strefa W III ograniczonej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej.

Teren cmentarza proponowany do wpisu do rejestru zabytków.

Działania:

1. Oznakowanie cmentarza tablicą informacyjną przy bramie od strony ul. Robotniczej.

2. Remont muru ceglanego i bramy.
3. Wykonanie żelaznej, kutej bramy i furt.
4. Uporządkowanie i oczyszczenie z niekontrolowanej porosłej zieleni – odkrzewienie i usunięcie podrostu korzeniowego
5. Wykonanie badań konserwatorskich - oczyszczenie terenu cmentarza z nasypów, ewentualne odsłonięcie macew.

Trudności:

Pozyskanie funduszy na prace remontowe

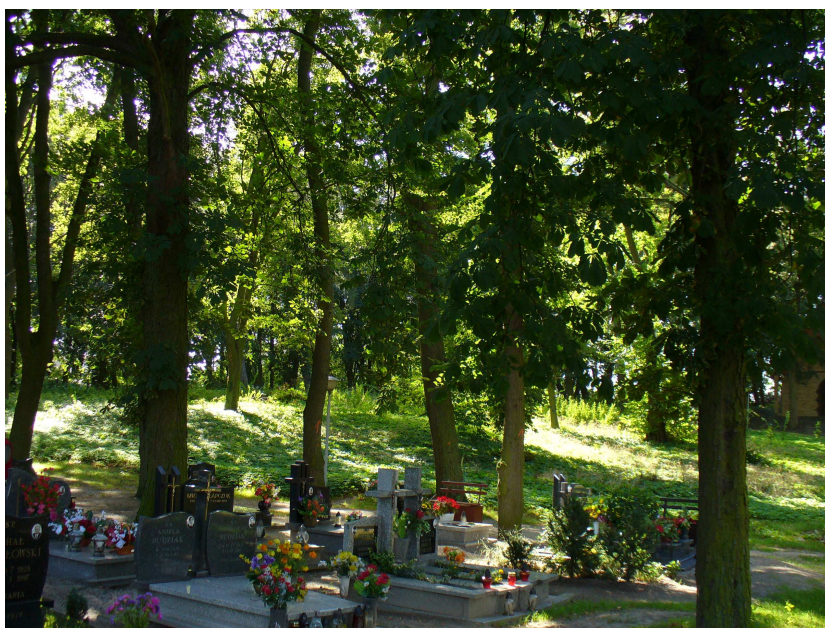
Cel:

Zachowanie dziedzictwa historycznego i kulturowego, pamięci oraz oddania szacunku dawnym mieszkańcom Widuchowej.

Beneficjenci:

Gmina Widuchowa

Projekt 8.2 - „Cmentarz komunalny”

Stan istniejący:

Cmentarz komunalny w części użytkowanej jest zagospodarowany, pozostały obszar jest zaniedbany, widoczne są pozostałości grobów niemieckich. Ogrodzenie i brama cmentarna wymaga remontu. Należy odnowić aleje cmentarne, usunąć dziko rosnące krzaki, wykonać prace pielęgnacyjne w istniejącym drzewostanie.

Forma ochrony konserwatorskiej:

Obszar w granicach Starego Miasta wpisanego do rejestru zabytków- strefa „A” ścisłej ochrony konserwatorskiej oraz częściowo strefa W III ograniczonej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej.

Działania:

1. Uporządkowanie i konserwacja zieleni - pielęgnacja istniejących drzew, odkrzewienie i usunięcie podrostu korzeniowego w części nieużytkowanej cmentarza
2. Konserwacja i uzupełnienie drzewostanu w alejach cmentarnych
3. Zabezpieczenie poniemieckich grobów – utworzenie lapidarium
4. Konserwacja bramy cmentarnej i ogrodzenia

Trudności: Pozyskanie funduszy na prace renowacyjne.

Cel: Zachowanie dziedzictwa kulturowego i pamięci oraz oddanie szacunku dawnym mieszkańcom Widuchowej.

Beneficjenci: Gmina Widuchowa, mieszkańcy

4.1.9. OBSZAR I - Zabudowa ul. Robotniczej - POJEKT NR 9

Stan istniejący:

Obszar I usytuowany jest po wschodniej stronie ulicy Robotniczej (*droga krajowa Szczecin-Chojna*), od zachodu graniczy z Dzielnicą stodołą i Cmentarzem komunalnym, od północy ograniczony jest ul. Barnima III, a od południa graniczy z Cmentarzem żydowskim.

Zabudowę obszaru objętego działaniami rewitalizacyjnymi stanowi zespół murowanych chałup z początku XX wieku.

Są to budynki parterowe usytuowane kalenicowo do ulicy, z poddaszem użytkowym, nakryte dwuspadowymi dachami z wystawkami.

Zabudowę charakteryzuje harmonijne ukształtowanie, całościowe zachowanie i brak elementów dewaloryzujących (*wyjątkiem jest współczesny budynek nr 7*).

Forma ochrony konserwatorskiej:

Budynki wpisane do ewidencji zabytków, na obszarze strefy „A” ochrony konserwatorskiej.

Działania:

1. Należy zachować charakter występujących tu budynków i sposób zagospodarowania podwórz. Budynki w obrębie zespołu muszą zachować linię zabudowy, gabaryty, wysokość, kąt nachylenia dachu, rodzaj pokrycia dachu, skalą i charakterem musza nawiązywać do zabudowy istniejącej.
2. Należy utrzymać charakterystyczny kształt dachu i wystawek od strony ulicy Robotniczej.
3. Należy opracować projekt rewaloryzacji zespołu z określeniem charakterystycznych cech formy i detalu dla remontowanych, rozbudowywanych bądź budowanych w ramach uzupełnień obiektów.

Cel:

- utwalenie zespołu harmonijnie ukształtowanej, dobrze zachowanej zabudowy w sąsiedztwie unikalnej Dzielnicy stodoły oraz cmentarza żydowskiego,
- utrzymanie historycznej substancji zabudowy dla utrzymania skali i pokazania etapów rozwoju miejscowości.

Trudności:

- przekonanie właścicieli o wartości formy historycznej zabudowy i zachowaniu rygorów wytycznych konserwatorskich,
- brak możliwości finansowania koniecznych remontów przez właścicieli budynków,
- starzenie się społeczeństwa, brak motywacji do działań inwestycyjnych.

Beneficjenci: właściele, mieszkańcy

4.2 Działania re witalizacyjne planowane na obszarze Gminy Widuchowa

4.2.1 OBSZAR J - Bolkowice - gmina Widuchowa zespół parkowo-dworski PROJEKT NR 10

Stan istniejący:

Dwór w Bolkowicach to niewielka wiejska rezydencja ziemiańska o modernistycznej formie architektonicznej, otoczona parkiem krajobrazowo-romantycznym, wzniesiona pod koniec XIX wieku. Po 1945 roku majątek przejęły Państwowe Nieruchomości Ziemskie, a następnie PGR, obecnie stanowi własność prywatną.

Jest to budynek murowany, parterowy z dwukondygnacyjnymi ryzalitami, podpiwniczony, z użytkowym poddaszem, nakryty dachami dwuspadowymi o symetrycznej kompozycji, z zachowanym detalem dekoracji architektonicznej. Dwór nie był przebudowywany.

Stan techniczny budynku nie jest zadowalający, grozi mu postępująca destrukcja. Głównym niebezpieczeństwem są nieszczelności dachu oraz brak rynien i rur spustowych, powodujący zawilgocenie więźby dachowej, stropów i ścian, stopniowo niszczące interesujący detal architektoniczny.

Dwór zlokalizowany jest na terenie parku krajobrazowo-romantycznego o około 200-letniej metryce o powierzchni 5,7 ha. Na terenie parku pomimo znacznych zniszczeń przetrwały okazy starodrzewu; dęby, lipy, kasztanowce, klony i jesiony.

Na terenie parku znajdują się naturalistyczne stawy połączone rowem. Częścią założeń parkowych jest poewangelicki cmentarz ze szpalerami dębów, kasztanowców, klonów i jesionów. Istotnym walorem dworu w Bolkowicach jest jego położenie na obrzeżu parku.

Forma ochrony konserwatorskiej:

Dwór wraz z parkiem jest prawnie chroniony, wpisany został 30.11.1994 r. do rejestru zabytków pod nr 1270.

Działania:

Działanie prowadzące do ochrony i rewaloryzacji obiektu należy podjąć niezwłocznie, wszelkie zaniechanie w tym względzie doprowadzi do nieodwracalnej destrukcji bardzo wartościowego, a jednocześnie jeszcze stosunkowo dobrze zachowanego budynku o dużych walorach architektonicznych.

W pierwszym etapie, należy zabezpieczyć dach budynku i werandy oraz zamontować rynny i rury spustowe.

Podczas remontu należy zachować:

1. pierwotną bryłę z symetrycznymi, dwuspadowymi dachami;
2. historyczną formę architektoniczną z rytmem podziałów osiowych i fakturą nieotynkowanych ceglanych ścian;
3. klasycyzujące elementy dekoracji architektonicznej: pilastry, obramienia otworów okiennych i drzwiowych;
4. skalę otworów drzwiowych i okiennych, nowa stolarka musi nawiązywać do podziałów i form historycznych;
5. wszelkie prace budowlane przy obiekcie muszą być konsultowane i uzgadniane w oparciu o program prac konserwatorskich z Zachodniopomorskim Konserwatorem Zabytków w Szczecinie.

Cel

1. Zachowanie bardzo wartościowego, stosunkowo dobrze zachowanego obiektu zabytkowego jako dziedzictwa kulturowego;
2. przystosowanie obiektów zabytkowych do nowych funkcji, które pozwolą je utrzymać;
3. przełamanie bierności mieszkańców poprzez przywrócenie funkcjonowania zespołu dworsko parkowego, który dla wsi stanowił zawsze centrum i był liderem przemian;
4. nowe miejsca pracy dla mieszkańców Bolkowic;
5. zwiększenie atrakcyjności turystycznej miejscowości.

Trudności

- znaczny koszt prac remontowych obciążający indywidualnego właściciela,
- brak powiązań z majątkiem rolnym, który dotychczas stanowił podstawę i sens utrzymania dworu i parku,
- oddalenie od głównych dróg i wynikająca stąd trudność ze znalezieniem dla obiektu nowej funkcji, która mogłaby sfinansować utrzymanie zespołu parkowo- dworskiego,
- znaczne zubożenie i zaniedbanie wsi.

Beneficjenci: właściciel indywidualny

4.2.2 Obszar K - Dębogóra gmina Widuchowa - dwór wraz z parkiem PROJEKT NR 11

Stan istniejący:

Dwór został wzniesiony w drugiej połowie XVIII wieku, jako siedziba dzierżawcy folwarku. Współczesna forma powstała w wyniku dziewiętnastowiecznej i dwudziestowiecznej przebudowy. Dwór usytuowany jest w zespole zabudowy folwarcznej, od wschodu przylega do niego dziedziniec gospodarczy, od południa rozległy park i sad ze stawami.

Dwór założony jest na planie prostokąta o wymiarach 32,95 x 13,83 m, podpiwniczony, dwukondygnacyjny, z parterową werandą, przykryty dachem dwuspadowym, w piwnicach stropy sklepione.

Stan zachowania katastrofalny, mury obwodowe zawilgocone i zażrybione. Więźba dachowa zniszczona, pozbawiona pokrycia, dwa stropy w piwnicach zawalone, zupełnie przegniłe i zawalone stropy nad parterem i pięciem.

Brak stolarki okiennej i drzwiowej. Podczas kapitalnego remontu przeprowadzonego po 1945 r. zniszczono kompozycję elewacji.

Forma ochrony konserwatorskiej:

Budynek i park wpisany do rejestru zabytków pod nr 1277 w dn. 2.06.1995 r.

Obiekt prawem chroniony.

Działania

Należy wykonać inwentaryzację konserwatorską obiektu w celu pełnego udokumentowania jego stanu jak i ciekawej technologii sklepień i stropów piwnicznych.

Uratować można jedynie mury obwodowe i część wewnątrz piwnicznych. Pozostała substancja do wyburzenia i odtworzenia. Należy zachować i odbudować stropy sklepione w piwnicy.

Z uwagi na zniszczenie budynku i parku odtworzyć można jedynie układ urbanistyczno-architektoniczny. Odbudowując w oparciu dostępne materiały archiwalne dwór oraz restaurując park, poprzez ucytelnienie jego kompozycji wraz z układem stawów. Zaletą założenia dworsko parkowego jest jego położenie przy drodze Widuchowa-Gryfino.

Trudności

- znaczny stopień zniszczenia budowli i parku,
- mało atrakcyjne pod względem turystycznym usytuowanie,
- duży zakres prac budowlanych i porządkowo-odtworzeniowych w parku,
- powiązania efektywności rewaloryzacji zespołu parkowo-dworskiego z rewaloryzacją zabudowań gospodarczych i folwarcznych.

Cel działania

1. zachowanie zabytkowego zespołu dworsko-parkowego jako dziedzictwa kultury,
2. umożliwienie wykorzystania odtworzonego budynku i parku dla działalności usługowej lub jako rezydencji dla właściciela indywidualnego,
3. zagospodarowanie niszczących budynków spowoduje powstanie nowych miejsc pracy
4. przywrócenie do użytkowania zrujnowanego budynku dworu i parku może pomóc w przełamaniu bierności mieszkańców,
5. stan istniejący budynku grozi katastrofą budowlaną, odbudowa przywróci bezpieczeństwo i ład przestrzenny w miejscowości.

Beneficjent: Gmina Widuchowa

4.2.3. Obszar „L” - remont i uporządkowanie otoczenia kościoła filialnego, rzymskokatolickiego p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Marwicach - PROJEKT NR 12

Stan istniejący

Kościół protestancki wybudowany w latach 1828-1834 kontynuuje lokalne tradycje budownictwa sakralnego tego okresu na Pomorzu zachodnim. Jest jedną z najmłodszych i największych świątyń wzniesionych w technice ryglowej na Ziemi Szczecińskiej. Formą i konstrukcją nawiązuje do zachodniopomorskich wiejskich kościołów wieżowych. Wyróżnia go neogotycka drewniana stolarka okienna i drzwiowa oraz podobny wystrój drewnianej wieży.

Podmurówka kamienna, ściany w konstrukcji szachulcowej, z wypełnieniem z cegły ceramicznej, ściany wieży całkowicie drewniane, strop drewniany belkowy z tynkowaną powalą, wzdłuż ścian bocznych i frontowej empora wsparta o drewnianą konstrukcję wieży i słupów, więźba dachowa drewniana, dach dwuspadowy kryty karpiówką. Wieża drewniana z neogotycką dekoracją nałożoną na szalunek.

Obiekt zachowany bez zmian. Stan techniczny dostateczny.

Działka kościoła - dawny cmentarz - ogrodzona dziewiętnastowiecznym murem kamiennym. Teren przykościelny utrzymany w formie trawnika, ślady dawnych pochówków zlikwidowane.

Po roku 1946 kościół katolicki. Obecnie kościół filialny Parafii rzymsko – katolickiej p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Widuchowej.

Forma ochrony konserwatorskiej

Obiekt prawem chroniony, kościół wpisany do rejestru zabytków pod nr 506 dn. 22.XII.1965 r., znak Kl.20/40/65, cmentarz przykościelny wpisany do rejestru zabytków pod nr 1236 dn. 24.11.1993 r., znak PSOZ/Sz-n/III/5340/198/93.

Działania

1. opracowanie programu prac konserwatorskich i restauratorskich,
2. ekspertyza stanu drewna w konstrukcji (szczególnie ściana północna), wymiana i naprawa uszkodzonych elementów konstrukcji ryglowej wg założeń,
3. wykonanie izolacji przeciwwilgociowej fundamentów,
4. naprawa ubytków tynku na cokole, oraz w polach międzyryglowych, malowanie elewacji kościoła,
5. przełożenie pokrycia dachowego, remont odwodnienia,
6. zabezpieczenie odspojonej dekoracji neogotyckiej wieży,
7. konserwacja i odtworzenie zniszczonych fragmentów stolarki okiennej i drzwiowej,
8. konserwacja i renowacja wnętrza wg projektu odtworzenia wnętrza,

9. wykonanie odkrywki posadzki i przywrócenie posadzki ceramicznej,
10. wykonanie konserwacji i zabezpieczenia elementów drewnianych środkami owado- i grzybobójczymi oraz ogniochronnymi,
11. wykonanie sygnalizacji przeciwpożarowej i antywłamaniowej zgodnie z obowiązującymi przepisami,
12. remont instalacji elektrycznej i odgromowej,
13. uporządkowanie otoczenia kościoła: wykonanie projektu zagospodarowania terenu, naprawa muru ogrodzenia, zebranie pozostałości cmentarza w jednym miejscu i wykonanie lapidarium z umieszczeniem tablicy pamiątkowej, wymiana asfaltu na podejściu do kościoła na nawierzchnię z otoczków lub koski brukowej.

Cel:

- Ochrona dziedzictwa kulturowego, wiejskiego kościoła ryglowego charakterystycznego dla budownictwa sakralnego Ziemi Szczecińskiej, zachowanego prawie bez zmian.
- Pobudzenie aktywności społeczności lokalnej
- Utrzymanie we właściwym stanie obiektu kultu religijnego dla potrzeb społeczności lokalnej
- Zwiększenie atrakcyjności turystycznej miejscowości.

Beneficjent:

Właściciel: parafia rzymsko- katolicka p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Widuchowej oraz mieszkańcy wsi Marvice.

4.2.4. Obszar - Remont i uporządkowanie otoczenia rzymsko-katolickiego kościoła filialnego św. Jadwigi Śląskiej w Ognicy - PROJEKT NR 13

Stan istniejący

Kościół wzniesiony w XVI wieku w stylu gotyckim, z kamieni granitowych. Kościół zniszczony, w ruinie pozostawał do roku 1979. Zachowały się jedynie granitowe ściany. W ramach remontu przemurowano szczyty ścian i gzymsy, odbudowano strop drewniany i dach, nie odtworzono wieży. Ściany otynkowane z wyjątkiem fragmentu ściany w szczycie zachodnim.

Teren kościoła nie jest ogrodzony, brak utwardzonego dojścia.

Forma ochrony konserwatorskiej

Obiekt wpisany do ewidencji zabytków.

Działania:

1. Remont bieżący kościoła.
2. Skucie zewnętrznej opaski betonowej.
3. Skucie odparzonych tynków na elewacji zachodniej i ich naprawa.
4. Opracowanie projektu wnętrza o znacznej wartości artystycznej i wykonanie prac według niego.
5. Wykonanie instalacji: p.poż. i antywłamaniowej.
6. Remont instalacji elektrycznej i odgromowej.
7. Uporządkowanie otoczenia kościoła: wykonanie projektu zagospodarowania terenu, wykonanie ogrodzenia kamiennego i bramek, zebranie pozostałości cmentarza w jednym miejscu i wykonanie lapidarium z umieszczeniem tablicy pamiątkowej, wykonanie podejścia do kościoła o nawierzchni z otoczków lub kostki brukowej.

Beneficjent:

Parafia rzymsko-katolicka p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusowego w Widuchowej.

4.2.5. Obszar „M” – Remont i uporządkowanie otoczenia rzymsko-katolickiego kościoła filialnego p.w. Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny w Dębogórze – PROJEKT NR 14

Stan istniejący

Kościół z XV wieku, przebudowywany do XVII wieku. Późnogotycka świątynia, datowana na połowę XV wieku, przebudowana w XVII wieku otrzymała barokową formę. Kościół nie ucierpiał od działań wojennych w 1945 r.

Budowla z kamieni narzutowych, otynkowana z ceramicznym dachem. Kościół salowy jednonawowy, z czworoboczną drewnianą wieżą, dostawioną od zachodu. Hełm wieży kryty blachą. Nawa przekryta płaskim drewnianym stropem, w prezbiterium barokowy ołtarz oraz empora z końca XVII wieku, podobnie jak drzwi w fasadzie. Zachowały się również konfesjonał i ławy datowane na przełom XIX i XX wieku.

Wokół terenu kościoła mur datowany na czas budowy kościoła. Cmentarz przykościelny zniwelowany. Stan budynku dobry, obiekt remontowany.

Forma ochrony konserwatorskiej

Kościół wpisany do rejestru zabytków pod nr 329 w dn. 12.09.1958 r. znak Kl.V.-0/87/58.

Cmentarz przykościelny wpisany do rej. zabytków pod nr 1234 dn.21.11.1993r. znak PSOZ/Sz-n/III/5340/196/93.

Działania

1. Bieżący remont kościoła w trakcie realizacji.
2. Konserwacja zabytkowego wyposażenia kościoła.
3. Sporządzenie projektu odtworzenia kompozycji wnętrza i prowadzenie prac w oparciu o niego.
4. Wykonanie drenażu opaskowego budynku wraz z odprowadzeniem wód opadowych.
5. Montaż sygnalizacji p.poż. i antywłamaniowej.
6. Uporządkowanie otoczenia kościoła: opracowanie projektu zagospodarowania terenu, naprawa i konserwacja muru ogrodzenia i bramek, zebranie pozostałości cmentarza w jednym miejscu i wykonanie lapidarium z umieszczeniem tablicy pamiątkowej, wykonanie na podejściu do kościoła nawierzchni z otoczków lub kostki brukowej, konserwacja istniejącej zieleni i nowe nasadzenia wg projektu.

Cel

Ochrona dziedzictwa kulturowego, zwiększenie atrakcyjności turystycznej miejscowości.

Beneficjenci:

Parafia rzymsko-katolicka p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Widuchowej, mieszkańcy Dębogóry.

4.2.6. Obszar „N” - Remont i uporządkowanie otoczenia rzymsko-katolickiego kościoła parafialnego p.w. św. Judy Tadeusza Apostoła w Lubiczu - PROJEKT NR 15

Stan istniejący:

Kościół usytuowany na centralnym placu wsi, otoczony cmentarzem, obecnie zniwelowany. Teren kościoła i dawnego cmentarza otoczony murem z kamienia łamanego, oszkarpowanego. W południowo-zachodnim narożniku zachowana płyta nagrobna. Świątynia, datowana na XIII wiek, na planie prostokąta z wieżą szerokości nawy. Główne wejście przez kruchtę podwieżową. Wieża czworoboczna, zwieńczona na koronie murów balustradą ceglana, zakończona smukłym stożkiem, krawędzie stożka zdobione „żabkami”. Ściany nawy i wieży w dolnej partii wraz z cokołem o czytelnym gotyckim wątku granitowym, bez przemurowań. Powyżej ścian nawy mury wieży ceglane, tynkowane. Dach nawy kryty dachówką zakładkową. Posadzki wtórne – lastrico +elementy z marmuru.

Kościół po pożarze w XIX w. odbudowano w latach 1975-6. Podczas odbudowy wymieniono zniszczoną konstrukcję dachu i stropów. Stan techniczny budowli dobry, jedynie widoczne spękania na ścianie prezbiterium. Pomimo zniszczeń pożarem w XIX wieku kościół zachował gotycką formę. Teren kościoła otoczony oszkarpowanym murem z kamienia łamanego.

Forma ochrony konserwatorskiej:

Obiekt wpisany do rejestru zabytków pod nr 130 w dn.29.08.1956 r. znak Kl.V. -0/129/56.

Działania

1. Na podstawie ekspertyzy technicznej i konserwatorskiej określić przyczyny spękań wschodniego szczytu, stan spoinowań murów, przyczyny spękań muru nad portalem wejściowym i oknami oraz zakres remontu.
2. Na podstawie ekspertyz określających stan murów wykonać wskazany zakres prac.
3. Usunięcie przyczyny zawilgocenia murów pod krenelażem podestu widokowego wieży.
4. Uzupełnienie pokrycie szkarp wschodniego szczytu..
5. Sporządzenie projektu wnętrza kościoła o znacznej wartości artystycznej i przeprowadzenie na jego podstawie restauracji wnętrza.
6. Montaż sygnalizacji p.poż. i antywłamaniowej.
7. Modernizacja instalacji elektrycznej i odgromowej.
8. Wykonanie drenażu opaskowego wraz z odprowadzeniem wód deszczowych.
9. Uporządkowanie otoczenia kościoła: wykonanie projektu zagospodarowania terenu, konserwacja i naprawa murów ogrodzenia oraz bramek, zebranie pozostałości cmentarza w jednym miejscu i wykonanie lapidarium z umieszczeniem tablicy pamiątkowej, pielęgnacja i konserwacja zieleni.

Cel

Ochrona dziedzictwa kulturowego, zwiększenie atrakcyjności turystycznej miejscowości.

Beneficjenci: Parafia rzymsko-katolicka p.w. św. Judy Tadeusza Apostoła w Lubiczu.

4.2.7. Obszar „O” Remont i uporządkowanie otoczenia rzymsko-katolickiego kościoła filialnego p.w. Jana Chrzciciela w Pacholętach - PROJEKT NR 16

Stan istniejący

Kościół w Pacholętach zaliczany jest do grupy XIII wiecznych granitowych kościołów gotyckich. Zbudowany z granitowych kwadr o regularnym rzędownym układzie, jako świątynia salowa na planie prostokąta o wymiarach 10,0x 24,40m. Kościół przebudowywany do XVIII wieku. Po 1945 roku kościół był w ruinie, zachowały się mury do gzymsu, wieża w konstrukcji ryglowej z XVII wieku uległa zniszczeniu. Kościół odbudowano w latach 1979- 1981. Uszkodzone partie szczytowe podczas odbudowy domurowano z cegły. Nie odtworzono wieży.

Wieżba wtórna, dach kryty cementową dachówką zakładkową.

Ściany zakrystii i prezbiterium zawilgocone. Rynny i rury spustowe nowe. Widoczne zawilgocenie murów. Działka kościoła otoczona ceglany murem, cmentarz przykościelny zniwelowano, ogrodzenie otacza szpaler lip.

Forma ochrony konserwatorskiej

Obiekt wpisany do rejestru zabytków pod nr 142 w dn.31.07.1956r.znak Kl.V.-0/141/56.

Działanie

1. Należy zbadać i usunąć przyczynę zawilgacania murów prezbiterium i zakrystii.
2. Wykonać drenaż opaskowy wraz z odprowadzeniem wód opadowych.
3. Osuszenie murów, ukształtowanie terenu umożliwiające odpływ wód opadowych z terenu w kierunku od murów kościoła.
4. Remont pokrycia dachowego i więźby.
5. Sporządzenie projektu odtworzenia kompozycji wnętrza i w oparciu o niego wykonać prace.
6. Montaż instalacji p.poż. i odgromowej, modernizacja instalacji elektrycznej.
7. Uporządkowanie otoczenia kościoła: wykonanie projektu zagospodarowania terenu, naprawa murów ogrodzenia, zebranie pozostałości cmentarza w jednym miejscu i wykonanie lapidarium z umieszczeniem tablicy pamiątkowej, pielęgnacji istniejącej zieleni, nowe nasadzenia wg projektu.

Cel

Ochrona dziedzictwa kulturowego, zwiększenie atrakcyjności turystycznej miejscowości.

Beneficjenci: Parafia rzymsko-katolicka w Lubiczu.

4.2.8. Obszar „P” – Remont i uporządkowania otoczenia rzymsko-katolickiego kościoła filialnego p.w. św. Józefa Czarnówku - PROJEKT NR 17

Stan istniejący

Kościół z połowy XVI wieku, ściany nawy murowane z prymitywnie obrobionych w sześćian gładów narzutowych. Nad nawą nadbudowana wieża ryglowa barokowa z końca XVII wieku. W ścianę wieży wbudowano neobarokowe lukarny z pałacu w 1979 przeprowadzono remont kościoła. Świątynia jednonawowa, na planie prostokąta o wymiarach 14,25 x 8,50m. Kubatura – 580m³, powierzchnia użytkowa-105m².

Wyposażenie kościoła: ołtarz barokowy ambonowy z ok. 1700r./barok ludowy/ oraz ławy z przełomu XIX a monowy XX wieku, posadzka ceglana.

Kościół, będący dominantą przestrzenną, posadowiony jest na działce od strony ulicy ogrodzonej murem ceglany, pozostałe granice wyznaczają otaczające budynki kamienno-ceglane. Teren dawnego cmentarza zniwelowany.

Forma ochrony konserwatorskiej

Kościół wpisany do rejestru zabytków pod nr 504 dn.22.12.1965r, znak Kl.20/39/65.

Cmentarz przykościelny wpisany do rejestru zabytków pod nr 1235 dn. 23.11.1993r. znak PSOZ/Sz-n/III/5340/197/93.

Działania

1. Bieżący remont budynku, w tym naprawa spoinowania cokołu i skucie betonowej opaski.
2. Opracowanie projektu odtworzenia wnętrza i wykonanie wskazanych prac.
3. Konserwacja drzwi.
4. Zabezpieczenie elementów drewnianych środkami owado- i grzybobójczymi oraz ogniochronnymi.
5. Wykonanie opaski drenażowej wraz z odprowadzeniem wód opadowych.
6. Prace konserwatorsko-remontowe przy murach obwodowych. Skucie opaski betonowej i osuszenie murów.
7. Montaż sygnalizacji p.poż. i antywłamaniowej.
8. Modernizacja instalacji elektrycznej i odgromowej.
9. Uporządkowanie otoczenia kościoła: remont ceglano-ogrodzenia wykonanie projektu zagospodarowania terenu, zebranie pozostałości cmentarza w jednym miejscu i wykonanie lapidarium z umieszczeniem tablicy pamiątkowej, wymiana nawierzchni podejścia z płytek chodnikowych na otoczki lub kostkę brukową, pielęgnacja istniejącej zieleni, nowe nasadzenia wg projektu.

Cel Ochrona dziedzictwa kulturowego, zwiększenie atrakcyjności turystycznej miejscowości.

Beneficjenci:

Parafia rzymsko-katolicka p.w. św. Judy Tadeusza Ap. w Lubiczu , mieszkańcy Czarnówka.

4.2.9. Obszar „S” Remont kościoła parafialnego rzymsko - katolickiego p.w.

Niepokalanego Serca Najświętszej Marii Panny w Krzywiniu - PROJEKT NR 18

Stan istniejący

Kościół jednonawowy z XV wieku, przebudowywany do XVIII wieku, fundamenty kamienne, ściany korpusu nawowego murowane z kamieni granitowych, wschodni szczyt ceglany z dekoracją maswerkową, wtórnie otynkowany. Nad wejściem, nad zachodnią częścią kościoła, nadbudowana wieża drewniana, oblistwowana deskami, zwieńczona sygnaturką. W 1980 roku przeprowadzono generalny remont budowli.

Nad nawą dach dwuspadowy kryty dachówką Doppel-S Brass.

Iglica wieży kryta blachą, malowaną na kolor czerwony.

Elewacje kościoła znacznie przekształcone, tynkowane, ze śladem dekoracji maswerkowej.

Przekształcone lecz dobrze utrzymane otoczenie kościoła. Obejście wyłożone kostką betonową i brukową. Ogrodzenie z kamienia.

Forma ochrony konserwatorskiej: obiekt prawem chroniony, wpisany do rejestru zabytków pod numerem 420 dn.05.12.1963 r znak K1 20/49/63.

Działania:

1. Wykonanie odkrywek w celu ustalenia pierwotnej elewacji kościoła, na podstawie ustaleń badań przywrócić pierwotny wygląd elewacji.
2. Skucie opaski betonowej wokół murów zewnętrznych.
3. Remont i renowacja wnętrza w oparciu o projekt odtworzenia kompozycji wnętrza.
4. Konserwacja i renowacja zabytkowego wyposażenia kościoła.
5. Odsłonięcie i renowacja stropu belkowego.
6. Wykonanie posadzki ceramicznej.
7. Montaż instalacji przeciw włamaniowej i p.poż.
8. Remont instalacji elektrycznej i odgromowej.
9. Uporządkowanie otoczenia kościoła: zebranie pozostałości cmentarza w jednym miejscu i wykonanie lapidarium z umieszczeniem tablicy pamiątkowej, wymiana nawierzchni betonowych na nawierzchnię z otoczków lub kostki brukowej.

Beneficjenci:

Parafia rzymsko- katolicka w Krzywiniu

4.2.10. Obszar „T” - Remont i uporządkowanie otoczenia kościoła filialnego p.w. Narodzenia Najświętszej Marii panny w Rynicy PROJEKT NR 19

Stan istniejący

Kościół posadowiony na wzniesieniu w centrum wsi, na terenie byłego cmentarza.

Kościół w Rynicy powstał jako świątynia ewangelicka w XVIII wieku.

Zalicza się do zachodniopomorskiego budownictwa ludowego, jest jednym z kilkunastu zachowanych kościółków wieżowych wznoszonych od XVIII do XIX wieku. Budowla w konstrukcji szachulcowej, pola międzyryglowe wypełnione cegłą tynkowane, ściany wieży drewniane odeskowane na styk i oblistwowane, więźba dachowa dębowa, prawdopodobnie pierwotna, dach trójspadowy kryty dachówką karpiówką i zakładkową, hełm wieży kryty blachą malowaną.

Wejście do kościoła po schodach terenowych, betonowych w znacznym stopniu uszkodzonych.

Z uwagi na znaczne wyniesienie, kościół jest niedostępny dla osób niepełnosprawnych.

Teren otoczony drewnianym parkanem.

Forma ochrony konserwatorskiej

Obiekt wpisany do rejestru zabytków pod nr 508 dn.22.12.1965 r. znak decyzji Kl.20/42/65.

Działania

1. Opracowanie ekspertyzy dotyczącej stanu technicznego elementów drewnianej konstrukcji ryglowej nawy i wieży.
2. Opracowanie programu prac konserwatorskich i restauratorskich.
3. Wymiana i konserwacja konstrukcji drewnianej.
4. Wymiana pokrycia dachowego oraz odwodnienia, wraz z wymianą zdegradowanych elementów więźby.
5. Naprawa i konserwacja zniszczonej stolarki okiennej i drzwiowej (z XIX wieku).
6. Sporządzenie projektu wnętrza kościoła o znacznej wartości artystycznej i wykonanie według niego zaprojektowanych prac wnętrzkarskich.
7. Odnowienie i uzupełnienie tynków zewnętrznych.
8. Konserwacja i zabezpieczenie elementów drewnianych konstrukcji środkami owado- i grzybobójczymi oraz ogniochronnymi.
9. Modernizacja instalacji elektrycznej i odgromowej.
10. Montaż instalacji przeciwłamaniowej i przeciwpożarowej
11. Uporządkowanie otoczenia kościoła: wykonanie projektu zagospodarowania terenu, odbudowa ogrodzenia kamiennego, naprawa zniszczonych wejściowych schodów betonowych na gruncie, budowa podjazdu dla niepełnosprawnych po terenie, zebranie pozostałości cmentarza w jednym miejscu i wykonanie lapidarium z umieszczeniem tablicy pamiątkowej, wykonanie nawierzchni dojść i dojazdów z otoczków lub kostki brukowej, pielęgnacja istniejących drzew i wykonanie nowych nasadzenia wg projektu.

Cel działania

Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego, przez zachowanie zabytkowego budynku kościoła i jego otoczenia, charakterystycznego dla regionu.

Udostępnienie kościoła dla osobą niepełnosprawnych – wieś staje się centrum dla spotkań ludzi niepełnosprawnych (inicjatywa lokalna).

Beneficjenci:

Parafia rzymsko - katolicka p.w. Niepokalanego serca Najświętszej Marii Panny w Krzywiniu

4.2.11. Obszar „T” Remont i uporządkowanie otoczenia kościoła filialnego p.w. Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny w Żelechowie - PROJEKT NR 20

Stan istniejący

Kościół posadowiono w centrum wsi. Działka kościoła otoczona jest murem od frontu ceglany, kamiennym na pozostałych granicach. W zachodniej części działki cmentarz.

Kościół w Żelechowie należy do grupy pomorskich, gotyckich, wiejskich kościołów granitowych, powstających w schyłkowym okresie. Datowanie świątyni określa się na XIII/XIV wiek. Znaczącej przebudowy dokonano w XVIII i XIX wieku.

W XVII wieku odbudowano wieżę po pożarze, w latach osiemdziesiątych XIX wieku przekształcono elewacje – od wschodu dobudowano absydę, powiększając prezbiterium, otwory okienne przesklepiono półkolistymi, ceglany nadprożami.

Obecnie jest to budowla jednonawowa, przekryta dachem dwuspadowym krytym karpiówką, z czworoboczną wieżą o konstrukcji szkieletowej (belki drewniane stężone stalowymi ściągamami i licowane cegłą ceramiczną), zwieńczoną stożkowym hełmem, z prezbiterium w półkolistej absydzie. Hełm wieży i dach absydy kryty blachą.

Częściowo zachowane są witraże.

Po 1945 roku nie prowadzono większych remontów. Stan techniczny murów jest dobry.

Obecnie kościół należy do parafii rzym.-kat. p.w. Niepokalanego Serca NMP w Krzywiniu.

Forma ochrony konserwatorskiej:

Obiekt wpisany do rejestru zabytków pod nr A-102 dn.25.10.2002. znak DZ-4200/24/0/2000/2002

Działania:

1. Remont i wymiana pokrycia ceramicznego nawy, wieży oraz absydy oraz opierzeń blacharskich (brak rynien).
2. Wykonanie ekspertyz w celu określenia zakresu prac renowacyjnych konstrukcji drewnianej wieży i więźby dachowej.
3. Zabezpieczenie zgodnie zobowiązującymi przepisami elementy drewniane środkami owado- i grzybobójczymi oraz ogniochronnymi.
4. Montaż sygnalizacji przeciwpożarowej i antywłamaniowej.
5. Modernizacja instalacji elektrycznej i odgromowej.
6. Konserwacja i uzupełnienie witraży.
7. Restauracja wnętrza w oparciu o projekt odtworzenia kompozycji wnętrza.
8. Konserwacja i renowacja zabytkowych elementów wyposażenia wnętrza (ołtarz, ambona,

empora, ławki, drzwi).

9. Uporządkowanie terenu przykościelnego: wykonanie projektu zagospodarowania terenu, naprawa muru ogrodzenia, zebranie pozostałości cmentarza w jednym miejscu i wykonanie lapidarium z umieszczeniem tablicy pamiątkowej, wymiana betonowych nawierzchni komunikacyjnych na wykonane z otoczków lub koski brukowej, pielęgnacja istniejącej zieleni, nowe nasadzenia według projektu.

Cel:

Ochrona dziedzictwa kulturowego, zwiększenie atrakcyjności turystycznej miejscowości.

Beneficjenci:

Parafia rzym.-kat. w Krzywinie i mieszkańcy Żelechowa.

4.2.12. Obszar „U” Remont i uporządkowanie otoczenia rzymsko-katolickiego kościoła filialnego p.w. św. Stanisława BM w Żarczynie - PROJEKT NR 21

Stan istniejący

Kościół postawiony został pod koniec XIII wieku, na centralnym placu wsi. Teren kościoła i dawnego cmentarza otacza mur kamienny. Cmentarz zniwelowano, usunięto nagrobki, teren obsiano trawą. Kościół przebudowywano, górna ceglana forma wieży wymurowana została w na przełomie XVII i XVIII wieku. Budowla zniszczona została w czasie drugiej wojny światowej.

Obecnie jest to budowla gotycka, granitowa, z czworoboczną wieżą ceglana, dobudowaną do zachodniej ściany kościoła. Uwagę zwraca piękna kompozycja wschodniego szczytu oraz czyste, gotyckie formy portali. Podczas odbudowy w latach 1978/82 przywrócono formę gotycką obiektu. Dwuspadowy dach nawy pokryto blachą fałdową.

Wyposażenie kościoła zniszczone.

Kościół w Żarczynie należy do parafii rzym.-kat. p.w. Niepokalanego Serca NMP w Krzywinie.

Forma ochrony konserwatorskiej

Obiekt wpisany do rejestru zabytków pod nr 366 w dn.01.08.1956.r.,znak dec. K1-0/156/56.

Działania:

1. Wykonanie dokumentacji konserwatorskiej i opracowanie programu prac konserwatorskich i restauratorskich.
2. Opracowanie ekspertyz technicznych przyczyn spękań murów wieży i wykonanie wskazanych w ekspertyzie prac.
3. Zmiana pokrycia dachu z blaszanego na ceramiczne i naprawa opierzeń blacharskich.

4. Naprawa zegara wieżowego.
5. Naprawa schodów na wieżę pochodzących z czasów budowy kościoła.
6. Wykonanie odkrywek posadzki i odtworzenie posadzki ceglanej
7. Opracowanie projektu wnętrza o znacznej wartości artystycznej i restauracja wnętrza w oparciu o projekt.
8. Modernizacja instalacji elektrycznej i odgromowej.
9. Montaż sygnalizacji przeciwpożarowej i antywłamaniowej.
10. 10. Uporządkowanie otoczenia kościoła: wykonanie projektu zagospodarowania terenu, naprawa muru ogrodzenia, zebranie pozostałości cmentarza w jednym miejscu i wykonanie lapidarium z umieszczeniem tablicy pamiątkowej, pielęgnacja istniejącej zieleni i nasadzenia wg projektu.

Cel

Ochrona dziedzictwa kulturowego, zwiększenie atrakcyjności turystycznej miejscowości.

Beneficjenci:

Parafia rzymsko-katolicka p.w. Niepokalanego Serca NMP w Krzywiniu , mieszkańcy Żarczyna.

4.2.13. Obszar „ W” Remont i uporządkowanie otoczenia filialny kościoła rzymsko-katolickiego p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny - PROJEKT NR 22

Stan istniejący

Kościół posadowiony w centrum wsi. Teren kościoła i dawnego cmentarza ogrodzony kamiennym murem ze szkarpami. Cmentarz zniwelowany, brak śladów pochówków.

Kościół późnogotycki, prawdopodobnie z XIV/XV wieku, przebudowywany, jednonawowy z czworoboczną wieżą dobudowaną do ściany zachodniej. Budowla granitowa z ceglanym szczytem wschodnim, murowany z regularnej kostki granitowej i gładów narzutowych.

Charakterystyczny obronny charakter budowli tworzy granitowo-ceglany korpus wieży zakończony krenelażem, wokół podestu widokowego. Monumentalność budowli podkreśla kontrast między przysadzistą wieżą a smukłym stożkiem ceglanym osadzonym na podeście.

Nawa przekryta wysokim dwuspadowym dachem krytym dachówką karpiówką pojedynczo w rybią łuskę. Zachowana, bardzo cenna średniowieczna więźba dachowa o konstrukcji storczykowej.

Nawę przekrywa drewniany strop o kształcie zwierciadlanego sklepienia (zniszczona polichromia stropu). Posadzka wtórna – cementowa.

Mury nawy w dobrym stanie, na ścianie wieży widoczne pęknięcie, pokrycie dachu nieszczelne, co stanowi zagrożenie dla cennej konstrukcji więźby dachowej.

Forma ochrony konserwatorskiej:

Obiekt prawem chroniony wpisany do rejestru zabytków pod nr 419 w dn.06.12.1963. znak dec.Kl.20/48/63.

Działania:

1. Sporządzenie dokumentacji: ekspertyz technicznych i konserwatorskich, programu prac konserwatorskich i restauratorskich.
2. Remont pokrycia dachu przy zachowaniu oryginalnego materiału, kształtu i układu dachówek wraz z wykonaniem odwodnienia.
3. Uzupełnienie spoinowania murów.
4. Bezwzględna ochrona i zachowanie konstrukcji więźby dachowej. W tym celu należy przeprowadzić szczegółowe oględziny więźby i ewentualnie jej remont. Drewnianą konstrukcję więźby zabezpieczyć środkami owadobójczymi, grzybobójczymi oraz ogniochronnymi.
5. Wyremontować schody wieży, uporządkować wnętrze wieży.
6. Wykonanie odkrywek i przywrócenie pierwotnego wyglądu posadzki ceramicznej.
7. Wykonanie projektu odtworzenia kompozycji wnętrza i prace według niego.
8. Dokonanie konserwacji i renowacji zabytkowych elementów wyposażenia wnętrza.
9. Wykonanie opaski drenarskiej z odprowadzeniem wód opadowych.
10. Remont instalacji elektrycznej i odgromowej.
11. Montaż sygnalizacji przeciwpożarowej i antywłamaniowej.
12. Uporządkowanie terenu przykościelnego: wykonanie projektu zagospodarowania terenu, naprawa muru ogrodzenia, zebranie pozostałości cmentarza w jednym miejscu i wykonanie lapidarium z umieszczeniem tablicy pamiątkowej, wykonanie nawierzchni komunikacyjnych z otoczków lub koski brukowej, pielęgnacja istniejącej zieleni, nowe nasadzenia według projektu 10. Uporządkowanie terenu przykościelnego: wykonanie projektu zagospodarowania terenu, naprawa muru ogrodzenia, zebranie pozostałości cmentarza w jednym miejscu i wykonanie lapidarium z umieszczeniem tablicy pamiątkowej, wykonanie nawierzchni komunikacyjnych z otoczków lub koski brukowej, pielęgnacja istniejącej zieleni, nowe nasadzenia według projektu.

Cel

Ochrona dziedzictwa kulturowego, przez zachowanie zabytkowego kościoła o oryginalnej formie. Zwiększenie atrakcyjności turystycznej miejscowości

Beneficjenci:

Parafia rzymsko-katolicka p.w. Niepokalane Serca NMP i mieszkańcy Kłodowa.

CZEŚĆ V PLAN FINANSOWY REALIZACJI PROGRAMU REWITALIZACJI

Realizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Miejscowości i Gminy Widuchowa może być finansowana z następujących źródeł:

- fundusze strukturalne Unii Europejskiej,
- budżet gminy Widuchowa,
- budżety Narodowego i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- środki Konserwatora Zabytków,
- fundusze Ministerstwa Kultury,
- fundusze Kościelne,
- kredyty komercyjne,
- środki prywatne.

Harmonogram rzeczowo-finansowy przedsięwzięć planowanych w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Obszarów w Miejscowości i Gminy Widuchowa z uwzględnieniem źródeł finansowania przedstawiano w tabeli.

Tabela 14 Źródła finansowania inwestycji planowanych w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Obszarów w Miejscowości i Gminy
Widuchowa

Lp.	Nazwa projektu	Finansowanie projektu	Kwota w tys. zł	Szacunkowy koszt realizacji projektu w rozbiciu na lata							
				2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1.	Ulica Grunwaldzka	- wkład własny właścicieli - Gmina Widuchowa - dotacje unijne - inne możliwe	Do oszacowania	Realizacja w latach 2009-2015							
2.	Budynek Urzędu Gminy	- Gmina Widuchowa - Ministerstwo Kultury - dotacje unijne - inne możliwe	400,00		50,00	200,00	150,00				
3.	Zespół kamieniczek ryglowych w Widuchowej	- Gmina Widuchowa - Ministerstwo Kultury - dotacje unijne - inne możliwe	1 200,00	50,00	400,00	350,00	400,00				
4.	Dzielnica Stodolna	- wkład własny właścicieli - Gmina Widuchowa - dotacje unijne - inne możliwe	Do oszacowania	Realizacja w latach 2009-2015							
5.	Renowacja otoczenia i plan Rynku	- Gmina Widuchowa - dotacje unijne - inne możliwe	1 500,00		50,00	500,00	700,00	250,00			
6.	Kościół i zamek	- Gmina Widuchowa - wkład własny właścicieli - Parafia pw. NSPJ - Ministerstwo Kultury - dotacje unijne - inne możliwe	1400,00								
6.1	Kościół		500,00			250,00	250,00				
6.2	Zamek		600,00		100,00	200,00	200,00	100,00			
6.3	Dawna szkoła		300,00			50,00	100,00	150,00			

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
7.	Bulwary Rybackie	- Gmina Widuchowa - dotacje unijne - inne możliwe	12 000,00	Realizacja długofalowa w latach 2009-2015							
8.1.	Cmentarz żydowski	- Gmina Widuchowa - Urząd Martszałkowski - dotacje unijne - inne możliwe	80,00			80,00					
8.2.	Cmentarz komunalny	- Gmina Widuchowa - Urząd Martszałkowski - dotacje unijne - inne możliwe	50,00				50,00				
9.	Ulica Robotnicza	- wkład własny właścicieli - dotacje unijne - inne możliwe	Do oszacowania	Realizacja w latach 2009-2015							
10.	Bolkowice – Zespół parkowo-dworski	- wkład własny właścicieli - Ministerstwo Kultury - dotacje unijne - inne możliwe	1 500,00	Realizacja w latach 2009-2015							
11.	Dębogóra – Zespół parkowo-dworski	- Gmina Widuchowa - Urząd Martszałkowski - dotacje unijne - inne możliwe	2 500,00	Realizacja w latach 2010-2015							
12.	Remont i uporządkowanie otoczenia kościoła filialnego Rzymsko-Katolickiego pw. Wniebowzięcia NMP w Marwicach	- Gmina Widuchowa - Parafia pw. NSPJ - Ministerstwo Kultury - Fundusz Kościelny - dotacje unijne - inne możliwe	500,00			100,00	200,00	200,00			

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
13.	Remont i uporządkowanie otoczenia kościoła filialnego Rzymsko-Katolickiego pw. Narodzenia NMP w Rynicy	- Gmina Widuchowa - Parafia pw. Niepokalanego Serca NMP - Ministerstwo Kultury - Fundusz Kościelny - dotacje unijne - inne możliwe	500,00		100,00	200,00	200,00				
14.	Remont i uporządkowanie otoczenia kościoła parafialnego Rzymsko-Katolickiego pw. Niepokalanego Serca NMP w Krzywiniu	- Gmina Widuchowa - Parafia pw. Niepokalanego Serca NMP - Ministerstwo Kultury - Fundusz Kościelny - dotacje unijne - inne możliwe	500,00			250,00	250,00				
15.	Remont i uporządkowanie otoczenia kościoła filialnego pw. Jadwigi Śląskiej w Ognicy	- Gmina Widuchowa - Parafia pw. NSPJ - Ministerstwo Kultury - Fundusz Kościelny - dotacje unijne - inne możliwe	300,00			100,00	100,00	100,00			
16.	Remont i uporządkowanie otoczenia kościoła filialnego Rzymsko-Katolickiego pw.	- Gmina Widuchowa - Parafia pw. Niepokalanego Serca NMP - Ministerstwo Kultury - Fundusz Kościelny - dotacje unijne - inne możliwe	500,00			200,00	200,00	100,00			

	Wniebowzięcia NMP w Kłodowie											
--	------------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
17.	Remont i uporządkowanie otoczenia kościoła filialnego Rzymsko-Katolickiego pw. Nawiedzenia NMP w Żelechowie	- Gmina Widuchowa - Parafia pw. Niepokalanego Serca NMP - Ministerstwo Kultury - Fundusz Kościelny - dotacje unijne - inne możliwe	500,00			200,00	200,00	100,00			
18.	Remont i uporządkowanie otoczenia kościoła filialnego Rzymsko-Katolickiego p.w. Stanisława BM w Żarczynie	- Gmina Widuchowa - Parafia pw. Niepokalanego Serca NMP - Ministerstwo Kultury - Fundusz Kościelny - dotacje unijne - inne możliwe	500,00				200,00	200,00	100,00		
19.	Remont i uporządkowanie otoczenia kościoła parafialnego Rzymsko-Katolickiego pw. Judy Tadeusza Ap. w Lubiczu	- Gmina Widuchowa - Parafia pw. św. Judy Tadeusza - Ministerstwo Kultury - Fundusz Kościelny - dotacje unijne - inne możliwe	500,00			250,00	250,00				
20.	Remont i uporządkowanie	- Gmina Widuchowa - Parafia pw. NSPJ	250,00		100,00	100,00	50,00				

	otoczenia kościoła filialnego Rzymsko-Katolickiego pw. Nawiedzenia NMP w Dębogórze	- Ministerstwo Kultury - Fundusz Kościelny - dotacje unijne - inne możliwe										
--	--	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
21.	Remont i uporządkowanie otoczenia kościoła filialnego Rzymsko-Katolickiego pw. Jana Chrzciciela w Pacholętach	- Gmina Widuchowa - Parafia pw. św. Judy Tadeusza - Ministerstwo Kultury - Fundusz Kościelny - dotacje unijne - inne możliwe	500,00				200,00	200,00	100,00			
22.	Remont i uporządkowanie otoczenia kościoła filialnego Rzymsko-Katolickiego pw. św. Józefa w Czarnówku	- Gmina Widuchowa - Parafia pw. św. Judy Tadeusza - Ministerstwo Kultury - Fundusz Kościelny - dotacje unijne - inne możliwe	300,00				100,00	100,00	100,00			

CZĘŚĆ VI PLANOWANE DZIAŁANIA PRZESTRZENNE, GOSPODARCZE I SPOŁECZNE NA REWITALIZOWANYM OBSZARZE

6.1 Działania planowane na rewitalizowanym

W ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji na obszarze gminy Widuchowa wyodrębniono dwa zasadnicze zakresy planowanych działań: działania zlokalizowane w obrębie miejscowości Widuchowa oraz działania obejmujące wyodrębnione obszary na terenie całej gminy. Wszystkie projekty dotyczą zarówno sfery przestrzennej, gospodarczej i społecznej. Efekty zrealizowanych działań będą komplementarne dla całej sfery życia społeczności lokalnej. Głównym celem działań planowanych działań jest wyprowadzenie zdegradowanych obszarów ze stanu kryzysowego. Program rewitalizacji będzie realizowany w sferach:

- przestrzennej,
- gospodarczej,
- społecznej.

6.2 Działania przestrzenne

Głównym celem działań rewitalizacyjnych w gminie Widuchowa jest wyprowadzenie zdegradowanych obszarów ze stanu kryzysowego. Pod tym kątem wybrano obszary działań w poszczególnych miejscowościach gminy. Podstawowy katalog projektów rewitalizacyjnych obejmuje przede wszystkim problematykę przestrzenną w powiązaniu z ochroną obszarów i obiektów zabytkowych.

Przestrzenne działania rewitalizacyjne obejmują wszystkie sfery: kultury, społecznej i gospodarczej.

Szczególnie ważnym obszarem, na którym władze gminy zainicjowały już działania rewitalizacyjne są Bulwary Rybackie. Rewaloryzacja przestrzenna obszaru, utworzenie atrakcyjnych terenów rekreacyjno-sportowych, budowa ścieżek i obiektów edukacyjnych, adaptacja na marinę i przystanek dla statków wycieczkowych punktu celnego, jest szansą wykorzystania położenia Widuchowej nad przygraniczną Odrą. Realizacja działań planowanych na tym obszarze implikuje racjonalność i potencjał działań w projektach obejmujących aktywizację i rozwój miejscowości. Należą do nich przede wszystkim obszary działań rewitalizacyjnych obejmujących ulicę Grunwaldzką, teren rynku i parku, teren wzgórza zamkowego i kościoła, dzielnicę stodołną i zespół kamieniczek ryglowych przy ulicy Grunwaldzkiej.

Celem działań przestrzennych ze sfery obejmujących obszar miejscowości i gminy Widuchowa jest ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego. Równie ważne jest połączenie działań rewaloryzacyjnych obszarów i obiektów zabytkowych z zaadaptowaniem ich do nowych funkcji, które zapewnią nowy rozwój miejscowości.

Na obszarze gminy wybrano najbardziej znaczące w przestrzeni obiekty wpisane do rejestru zabytków. Zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego oraz pobudzenie aktywności mieszkańców było podstawą wyboru do działań rewitalizacyjnych kościołów wraz z terenami działek kościelnych. W przypadku obszarów wiejskich kościoły należą do obiektów integrujących lokalne społeczności.

Przewidziane do objęcia działaniami zespoły dworsko-parkowe w Dębogórze i Bolkowicach, wpisane do rejestru zabytków, wymagają natychmiastowych działań ratunkowych, które umożliwią ich zachowanie jako obiektów dziedzictwa kulturowego tych terenów. Odbudowa i wprowadzenie nowych funkcji komercyjnych spowoduje ożywienie gospodarcze miejscowości poprzez generowanie miejsc pracy, w obszarach zagrożonych bezrobociem. Prawidłowo prowadzona inwestycja w centrum niewielkich miejscowości jest dobrym przykładem dla lokalnych społeczności.

W sferze przestrzennej działania powinny doprowadzić do:

- ochrony i zachowania zabytkowej zabudowy, zagrożonej destrukcją i degradacją
(*rewaloryzacja ulicy Grunwaldzkiej, kamieniczek ryglowych, wzgórza zamkowego, dzielnicy stodołnej, chałup przy ul. Robotniczej*)

- poprawy jakości i atrakcyjności przestrzeni wspólnych w poszczególnych miejscowościach,

(*na terenie miejscowości: rewaloryzacja rynku i parku, zagospodarowanie rekreacyjno-sportowe Bulwarów Rybackich, zagospodarowanie terenu zamku i kościoła: na terenie gminy remonty i uporządkowanie terenu kościołów*)

- odbudowanie przestrzeni bezpiecznych, przyjaznych mieszkańcom,
- zwiększenia konkurencyjności przestrzeni dla potencjalnych inwestycji,
- rozwoju turystyki, poprzez rozbudowę przystani żeglarskiej i przystani dla statków wycieczkowych, np. ze Szczecina,
- rozwój ścieżek rowerowych i edukacyjnych.

6.3 Działania gospodarcze

Powodzenie działań przestrzennych w ramach programu rewitalizacji będzie determinowało w znacznym stopniu powodzenie zamierzeń ze sfery gospodarczej, szczególnie branży turystycznej.

Atrakcyjne zagospodarowanie terenów Bulwarów Rybackich nad Odrą, budowa mariny i przystanku dla statków wycieczkowych uruchomi potencjał gospodarczy i inwestycyjny Widuchowej. Władze Gminy bardzo trafnie wybrały działania w tym obszarze za priorytetowe.

Rewaloryzacja obszarów centrum miejscowości wzmocni i będzie zapleczem dla rozwoju gospodarczego i wzmocnienia atrakcyjności dla turystów, inwestorów i mieszkańców. Zagospodarowania terenu rynku, dzielnicy stodołnej, rewaloryzacja kamieniczek, przebudowa i zwiększenie intensywności wykorzystania zdegradowanych obszarów przy ulicy Grunwaldzkiej, rewaloryzacja zespołów dworsko-parkowych w Dębogórze i Bolkowicach spowodują zwiększenie wykorzystania potencjału gospodarczego gminy i miejscowości Widuchowa.

Wszystkie planowane przestrzenne działania rewitalizacyjne sprzyjać będą rozwijaniu aktywności gospodarczej i powstaniu nowych miejsc pracy oraz rozwojowi nowych funkcji na zdegradowanych obszarach.

Działania gospodarcze, będące konsekwencją zainicjowanych działań rewitalizacyjnych, spowodują zmianę postrzegania obszaru gminy Widuchowa przez inwestorów z zewnątrz, co wydaje się niezbędne dla rozwoju obszaru. Wzrost znaczenia gospodarczego może mieć przełożenie na wzrost atrakcyjności miejscowości i terenu Widuchowej dla potencjalnych inwestorów.

Działania planowane na większości obszarów rewitalizacyjnych będą sprzyjały tworzeniu przyjaznego środowiska dla małej i średniej przedsiębiorczości, rozwojowi usług związanych z obsługą ruchu turystycznego. Zwiększony ruch turystyczny związany między innymi z Parkiem Krajobrazowym Doliny Dolnej Odry spowoduje wzrost popytu na usługi handlowe, gastronomiczne, noclegowe i drobnego rzemiosła pamiątkarskiego.

6.4 Działania społeczne

W sferze społecznej priorytetem jest zapobieganie i przeciwdziałanie niepożądanym zjawiskom społecznym, przede wszystkim zwalczaniu patologii społecznej i przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu na zdegradowanych obszarach. Ważnym elementem oceny jakości życia przez mieszkańców Widuchowej jest poczucie bezpieczeństwa publicznego, a także indywidualnego związanego z możliwością zabezpieczenia godziwego bytu sobie i swojej rodzinie.

Poczucie bezpieczeństwa mogą, w przypadku sukcesu zapewnić działania przestrzenne, których efektem będzie rozwój gospodarczy gminy i wzrost bezpieczeństwa socjalnego jej mieszkańców.

Rozwój funkcji usługowych i handlowych, związany z działaniami rewitalizacyjnymi spowoduje zwiększenie zatrudnienia, a zatem zmniejszenie bezrobocia i patologii społecznej.

Pokonanie bariery biedy pozwoli na zwiększenie poczucia identyfikacji z miejscem zamieszkania i wzrostem optymizmu społecznego, a w konsekwencji wzrostem aktywności społecznej, gospodarczej i kulturalnej. Celem działań rewitalizacyjnych na obszarach wiejskich jest przełamanie marazmu, bezradności i poczuciu wykluczenia.

CZĘŚĆ VII SYSTEM WDRAŻANIA

Ważnym elementem decydującym o skuteczności realizacji zadań i celów Programu jest odpowiedni system wdrażania.

Instytucją wdrażającą Program Rewitalizacji będzie Gmina Widuchowa. Zrządzeniem Wójta Gminy powołany został zespół zadaniowy ds. rewitalizacji. Zespół składa się z pracowników Urzędu Gminy różnych wydziałów oraz jednostek organizacyjnych gminy.

Do zadań zespołu będzie należało:

- przyjmowanie i weryfikacja wniosków od podmiotów zgłaszających udział w programie, planowanie kolejnych działań w ramach Programu,
- weryfikacja założeń Programu, jego aktualizacja na podstawie gromadzonych materiałów, dokumentów, oceny przeprowadzonych działań,
- monitorowanie realizacji projektów pod kątem ich zgodności z złożeniami i celami założonymi w Programie,
- prowadzenie działań informacyjnych, konsultacji społecznych i publikacja informacji na temat realizacji Programu.

Za wdrażanie poszczególnych projektów odpowiedzialni będą ich beneficjenci. Przygotowanie i wdrażanie projektów własnych Gminy Widuchowa spoczywać będzie na pracownikach merytorycznych poszczególnych wydziałów.

Odpowiedzialni będą oni za:

- przygotowanie dokumentacji technicznej, studiów wykonalności zgodnych z wytycznymi Ministerstwa Gospodarki i Ministra Rozwoju Regionalnego oraz wszystkich innych załączników niezbędnych do realizacji projektu,
- nadzór techniczny i merytoryczny nad Inżynierem Projektu,
- przygotowanie wniosków według obowiązujących procedur i zasad oraz złożenie ich w odpowiednim terminie,
- współpracę z jednostkami podległymi realizującymi projekty finansowane z budżetu miasta (pomoc tym jednostkom w przygotowaniu dokumentacji),

- współpracę z samorządem powiatowym i wojewódzkim,
- przygotowanie odpowiedniej dokumentacji niezbędnej w razie przeprowadzenia kontroli realizacji projektów przez instytucje uprawnione (m. in. urzędy kontroli skarbowej),
- przygotowanie i wykonanie przetargów,
- zgodną z wymogami funduszy strukturalnych archiwizację dokumentacji,
- opracowywanie zgodnie z zapisami umów finansowania projektów okresowych, rocznych i końcowych raportów monitoringowych z realizacji projektów,
- zapewnienie właściwej promocji projektów, ze szczególnym uwzględnieniem faktu zaangażowania środków unijnych.

CZĘŚĆ VIII SPOSOBY MONITOROWANIA, OCENY I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ

8.1 System monitorowania programu re witalizacji

W celu prawidłowego zarówno sprawnego jak i efektywnego przeprowadzenia procesu rewitalizacji, każdy podmiot realizujący projekt będzie monitorował zarówno wydatki, jak i efekty realizowanych przedsięwzięć inwestycyjnych.

Przeprowadzony będzie monitoring rzeczowy i finansowy, w zależności od charakteru dostarczanych danych. Monitoring rzeczowy dostarczać będzie informacji o postępie we wdrażaniu Programu Rewitalizacji. Monitorowanie będzie polegało na weryfikacji wskaźników produktu i rezultatu, które dla poszczególnych projektów zostaną określone we wnioskach o dofinansowanie.

Okresem bazowym, wobec którego porównywane będą zmiany wskaźników będzie rok. Wartość wskaźników produktu określa się każdorazowo w składanym sprawozdaniu z realizacji, natomiast wskaźników rezultatu z zasady w sprawozdaniach rocznych i na zakończenie realizacji.

Monitoring finansowy pozwoli zebrać realizacji Programu. Umożliwia to dokonanie oceny poprawności wydatkowania środków finansowych. Monitoring ten będzie się odbywał na podstawie danych ze sprawozdań rocznych oraz końcowych. Sprawozdania te będą obejmowały dane o wydatkach poniesionych w okresie objętym sprawozdaniem, wydatkach poniesionych od początku realizacji zadania i stopniu realizacji zadania.

Beneficjent będzie składał raz na rok lub na żądanie uprawnionej instytucji częścię, okresowe sprawozdanie z realizacji projektu. Kopię sprawozdania beneficjent dostarczyć będzie musiał do Urzędu Gminy. Na ich podstawie pracownicy wydziałów merytorycznych sporządzać będą

roczne raporty monitoringowe z realizacji całego Lokalnego Programu Rewitalizacji. Podmioty realizujące projekty zawarte w Lokalnym Programie Rewitalizacji bez udziału środków unijnych zobligowane są do przygotowania rocznego sprawozdania na użytek Gminy.

Sprawozdanie powinno zawierać informacje o:

- rzeczowym i finansowym postępie realizacji projektu i prognozę na okres przyszły,
- działaniach promocyjnych i informacyjnych,
- zagrożeniach realizacji projektu.

8.2. Sposoby oceny programu re witalizacji

W celu dokonania oceny, beneficjent po zebraniu odpowiednich danych składać będzie wymagane raporty. Dla oceny programu, którego częścią są projekty współfinansowane ze środków Unii Europejskiej przeprowadzone będą następujące typy ocen:

- ocena przed realizacją programu – ocena została przeprowadzona przy tworzeniu Lokalnego Programu Rewitalizacji Obszarów Miejscowości i Gminy Widuchowa,
- ocena w połowie okresu realizacji, z uwzględnieniem konsultacji społecznych, działań ankietowych wśród beneficjentów,
- ocena na zakończenie programu, pozwalająca określić długotrwałe efekty wdrażania programu, w tym wielkość zaangażowanych środków,
- ocena bieżąca, będą jej podlegać projekty w trakcie realizacji.

8.3. Komunikacja społeczna

Powodzenie działań we wdrażaniu Lokalnego Programu Rewitalizacji wymaga współpracy uczestników Programu tj. jednostek organizacyjnych Urzędu Gminy podmiotów gospodarczych, organizacji społecznych, mieszkańców Gminy.

Komunikacji społecznej i współpracy władz Gminy Widuchowa ze społecznością lokalną dot. Programu Rewitalizacji to:

- informacja o postępach we wdrażaniu Programu i aktualnym stanie Programu, którą mieszkańcy będą mogli uzyskać w Punkcie Informacyjnym w siedzibie Urzędu Gminy,
- informacje publikowane w lokalnej prasie np. Głosie Szczecińskim, Kurierze Szczecińskim, Gazecie Wyborczej,
- informacji o Lokalnym Programie Rewitalizacji dostępny w formie elektronicznej na stronie internetowej Urzędu Gminy (www.widuchowa.pl)

8.4. Public Relations rewitalizacji

W ramach Programu Rewitalizacji przewiduje się podjęcie następujących działań public relations:

- poinformowanie społeczności lokalnej o podjęciu uchwały przyjmującej program rewitalizacji,
- poinformowanie społeczności lokalnej o obszarach podlegających rewitalizacji w ramach programu, celach, działaniach i projektach przewidzianych w rewitalizacji,
- przekonanie zainteresowanych o słuszności przyjętych rozwiązań dla wybranych obszarów i nowego wizerunku miejscowości i gminy Widuchowa.

W ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji wykorzystane zostaną następujące sposoby informowania o roli Funduszy Strukturalnych:

- Portal internetowy Urzędu Gminy – z informacjami o wkładzie Unii Europejskiej w realizowane przedsięwzięcie, tekst programu rewitalizacji,
- Plakaty, mapy w Urzędzie Gminy z informacjami o realizowanych projektach i wkładzie UE,
- Kontakty z lokalną prasą,
- Spotkania z potencjalnymi partnerami społeczno-gospodarczymi.

SPIS TABEL:

Tabela 1 Struktura użytkowania gruntów w gminie Widuchowa na dzień 1 stycznia 2007 r.

Tabela 2 Rodzaje dróg w gminie Widuchowa

Tabela 3 Zasoby mieszkaniowy w gminie Widuchowa w roku 2007

Tabela 4 Wykaz obiektów wpisanych do rejestru zabytków województwa zachodniopomorskiego stan aktualny – marzec 2008

Tabela 5 Struktura branżowa gospodarki oraz liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w gminie Widuchowa w latach 2002-2006

Tabela 6 Liczba podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy Widuchowa w latach 2002-2006

Tabela 7 Najpoważniejsze podmioty gospodarcze zlokalizowane na terenie gminy Widuchowa

Tabela 8 Wielkość gospodarstw na terenie gminy Widuchowa

Tabela 9 Zestawienie przedstawiające bezrobocie w gminie Widuchowa na 30 czerwca 2007 r.

Tabela 10 Ruch naturalny ludności w gminie Widuchowa w latach 2002-2007

Tabela 11 Liczba ludności w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym wg płci w gminie Widuchowa w latach 2003-2007

Tabela 12 Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie Widuchowa w latach 2002-2006

Tabela 13 Liczba rodzin Widuchowa osób korzystających z pomocy GOPS w gminie Widuchowa w latach 2002-2006 przedstawiała się następująco

Tabela 14 Źródła finansowania inwestycji planowanych w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Obszarów w Miejscowości i Gminy Widuchowa

SPIS RYSUNKÓW:

Rysunek 1 Struktura zagospodarowania terenu gminy Widuchowa

Rysunek 2 Wykorzystanie użytków rolnych na dzień 1 stycznia 2007 r.

Rysunek 3 Struktura własności gruntów w gminie Widuchowa na dzień 3 września 2007 r.

Rysunek 4 Procentowy udział podmiotów gospodarczych wg rodzajów działalności zarejestrowanych w gminie Widuchowa w roku 2006

Rysunek 5 Struktura gospodarstw rolnych w gminie Widuchowa wg wielkości.

ZAŁĄCZNIKI GRAFICZNE:

1. Mapa nr 1 – I Lokalny Program Rewitalizacji Obszarów w Miejscowości Widuchowa
2. Mapa nr 2 – II Lokalny Program Rewitalizacji Obszarów w Gminie Widuchowa

Uzasadnienie do Uchwały Nr XV/161/2008
Rady Gminy Widuchowa
z dnia 19 czerwca 2008r.

Członkostwo Polski w Unii Europejskiej stwarza warunki do ubiegania się samorządów gminnych o uzyskanie wsparcia finansowego z funduszy strukturalnych na realizację przypisanych im zadań. Jedną z możliwości uzyskania środków jest realizacja zadań wpisujących się w cele Regionalnego Programu Operacyjnego dla województwa zachodniopomorskiego na lata 2007-2015, który przewiduje wspieranie działań zmierzających do zwiększenia konkurencyjności, spójności gospodarczej, terytorialnej, społecznej oraz wzrostu poziomu życia mieszkańców województwa zachodniopomorskiego.

Ubieganie się o określone wyżej środki uwarunkowane jest posiadaniem przez gminy Lokalnego Programu Rewitalizacji (LPR), bowiem beneficjenci, wśród których znajduje się nie tylko samorząd lokalny, lecz również szereg innych podmiotów (organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe czy też jednostki zaliczane do sektora finansów publicznych) będą mogli ubiegać się o środki z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, o ile opracowane przez nich projekty są wymienione w zatwierdzonym uchwałą Rady Gminy Lokalnym Programie Rewitalizacji.

Załącznik Nr 3
do Zarządzenia Nr 293/2008
Wójta Gminy Widuchowa z dnia 12 czerwca 2008 r.

-projekt-

UCHWAŁA Nr XV/162/2008
RADY GMINY WIDUCHOWA
z dnia 19 czerwca 2008 roku

w sprawie uchwalenia „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest
z terenu Gminy Widuchowa na lata 2008-2032”

Na podstawie art. 7 ust.1 pkt 1, art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591, z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 214, poz. 1806, Nr 153, poz. 1271, z 2003 r. Nr 80, poz. 717, Nr 162, poz. 1568, z 2004 r. Nr 102, poz. 1055, Nr 116, poz. 1203, z 2005 r. Nr 172, poz. 1441, Nr 175, poz. 1457, z 2006 r. Nr 17, poz. 128, Nr 181, poz. 1337, z 2007 r. Nr 48, poz. 327, Nr 138, poz. 974, Nr 173, poz. 1218) Rada Gminy Widuchowa uchwala, co następuje:

§1. Uchwala się „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Widuchowa na lata 2008-2032” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Widuchowa.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik do Uchwały Nr XV/162/2008
Rady Gminy Widuchowa
z dnia 19 czerwca 2008 r.

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Widuchowa na lata 2008 – 2032

SPIS TREŚCI

I. WPROWADZENIE.....	2
II. CELE I ZADANIA PROGRAMU.....	3
III. SZKODLIWOŚĆ AZBESTU DLA ZDROWIA LUDZKIEGO.....	5
IV. ANALIZA STANU PRAWNEGO.....	8
V. POSTĘPOWANIE Z ODPADAMI ZAWIERAJACYMI AZBEST.....	15
1. WYTYCZNE DOTYCZĄCE PRZEPISÓW BHP W ZAKRESIE BEZPIECZNEGO USUWANIA WYROBÓW AZBESTOWYCH.....	15
VI. ZAŁOŻENIA PROGRAMU.....	19
1. INWENTARYZACJA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST I UTWORZENIEM BAZY DANYCH O ICH LOKALIZACJI	19
2. EDUKACJA MIESZKAŃCÓW W ZAKRESIE SZKODLIWOŚCI AZBESTU, ORAZ SPOSOBU POSTĘPOWANIA Z WYROBAMI ZAWIERAJACYMI AZBEST.....	19
3. MOBILIZOWANIE WŁAŚCICIELI OBIEKTÓW DO USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST	19
4. PODJĘCIE DZIAŁAŃ W POZYSKIWANIU FUNDUSZY ZE ŹRÓDEŁ ZEWNĘTRZNYCH NA REALIZACJĘ PROGRAMU.....	20
5. ELIMINACJA POWSTAWANIA „DZIKICH WYSYPISK” ODPADÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST.....	25
6. OKRESOWA WERYFIKACJA I AKTUALIZACJA PROGRAMU.....	25
VII. BILANS WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST NA TERENIE GMINY WIDUCHOWA.....	26
VIII. HARMONOGRAM USUWANIA WYROBÓW AZBESTOWYCH.....	27
IX. ZAŁĄCZNIKI	31

I. WPROWADZENIE

W maju 2002r. Rada Ministrów przyjęła „Program Usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”. Program powstał w wyniku realizacji wycofywania azbestu z gospodarki i realizacji ustawy w zakresie stosowania wyrobów zawierających azbest oraz odpowiednich przepisów wykonawczych do tej ustawy, jak również konieczności oczyszczenia kraju z azbestu.

W Polsce od wielu lat stosowano i używano wyroby zawierające azbest, a największa ilość wyrobów azbestowych została wykorzystana do produkcji wyrobów budowlanych, głównie do płyt cementowo-azbestowych (płyty faliste, płyty karo, płyty acekolowe) do pokryć dachowych (zwanym eternitem) i elewacyjnych budynków mieszkalnych i przemysłowych.

Wyroby i odpady zawierające azbest stanowią potencjalne zagrożenie dla zdrowia ludzi. Stąd fakt bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest oraz gospodarowanie odpadami azbestowymi wymaga szczególnego bezpieczeństwa na ściśle określonych zasadach.

Prawidłowe postępowanie na terenie gminy z wyrobami zawierającymi azbest powinno być zaplanowane w sposób szczególny tj. w formie opracowanego dokumentu – Planu usuwania wyrobów zawierających azbest.

Gmina Widuchowa od 2008r. przystępuje do „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” przyjętego przez Radę Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej 14 maja 2002 roku.

Program ten zakłada oczyszczanie do 2032 roku terytorium Polski z azbestu oraz usunięcie stosowanych od wielu lat wyrobów zawierających azbest, nakłada on na gminy następujące zadania:

1. Uwzględnienie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest w gminnych planach gospodarki odpadami.
2. Współpracę z lokalnymi mediami w celu rozpowszechnienia informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest oraz wyroby zawierające azbest.
3. Przygotowanie wykazów obiektów zawierających azbest.
4. Przygotowanie rocznych sprawozdań finansowych z realizacji zadań „Programu”.

Azbest stanowi poważne zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi. W związku z tym powstało wiele regulacji prawnych zakazujących stosowania i produkcji wyrobów zawierających ten minerał, a także nakazujących usunięcie wyrobów już istniejących. 14

maja 2002 r. Rada Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej przyjęła długofalowy program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski.

Podstawowe cele programu to oczyszczenie terytorium Polski z azbestu oraz usunięcie stosowanych od wielu lat wyrobów zawierających azbest, wyeliminowanie spowodowanych azbestem negatywnych skutków zdrowotnych u mieszkańców Polski, a także sukcesywna likwidacja oddziaływania azbestu na środowisko.

Wszyscy znani producenci płyt azbestowo-cementowych, stosowanych przede wszystkim w budownictwie, określali czas użytkowania swoich wyrobów na 30 lat. Wynikało to z kilkudziesięcioletnich doświadczeń w użytkowaniu płyt wytwarzanych powszechnie stosowaną tzw. moką metodą produkcji (metodą Hatscheka). Jednakże prawidłowo położone i zamontowane płyty, pomalowane farbą akrylową oraz konserwowane co 5 - 7 lat, praktycznie mogą być użytkowane ponad 30 lat, dlatego terminem docelowym realizacji programu jest 31 grudnia 2032 r.

Przy założonym okresie usuwania do 2032 r., wiele z tych wyrobów przekroczy wszelkie normy i granice bezpiecznego użytkowania. Dlatego niezwykle istotne jest ustalenie kolejności usuwania wyrobów zawierających azbest. W Polsce azbest najczęściej wykorzystywano do produkcji:

- pokryć dachów: eternit falisty i płaski;
- płyt elewacyjnych i balkonowych,
- rur do wykonywania instalacji wodociągowych, kanalizacyjnych i centralnego ogrzewania,
- sprzęgieł i hamulców do wind,
- różnych typów izolacji cieplnej, bojlerów, kotłów, wymienników ciepła, przewodów centralnego ogrzewania,
- ognioodpornych kocy azbestowych.

II. CELE I ZADANIA PROGRAMU

Podstawowym celem „Programu” jest usunięcie azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Widuchowa, a przez to wyeliminowanie szkodliwego wpływu i niebezpiecznych dla zdrowia skutków działania azbestu. Osiągając ten cel Gmina Widuchowa wypełni zobowiązanie, jakie Polska złożyła Unii Europejskiej, deklarując oczyszczenie terenu państwa z azbestu i wyrobów zawierających azbest do roku 2032. Program zakłada realizację następujących zadań:

- oczyszczenie obszaru gminy Widuchowa z azbestu oraz usunięcie stosowanych od wielu lat wyrobów zawierających azbest,
- wyeliminowanie negatywnych skutków zdrowotnych u mieszkańców gminy

spowodowanych azbestem,

- edukacja mieszkańców w zakresie szkodliwości azbestu, obowiązków dotyczących postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz sposobu bezpiecznego ich usuwania oraz unieszkodliwiania,
- spowodowanie sukcesywnej likwidacji oddziaływania azbestu na środowisko oraz doprowadzenie, do spełnienia wymogów ochrony środowiska,
- stworzenie odpowiednich warunków do wdrożenia przepisów prawnych oraz norm postępowania z wyrobami zawierającymi azbest,
- pomoc mieszkańcom gminy w realizacji kosztownej wymiany płyt cementowo – azbestowych zgodnie z przepisami prawa.

Zadaniem programu jest określenie warunków sukcesywnego usuwania wyrobów zawierających azbest. W programie zawarte zostały:

- oszacowane ilości wyrobów azbestowych oraz ich rozmieszczenie na terenie gminy, poprzez przeprowadzenie inwentaryzacji i utworzeniu bazy danych o lokalizacji istniejących wyrobów zawierających azbest
- szacunki jednostkowych kosztów usuwania dachowych pokryć azbestowych i płyt azbestowo cementowych,
- podjęcie działań w kierunku pozyskania funduszy ze źródeł zewnętrznych na realizację Programu
- pomoc w poszukiwaniu źródeł finansowych osobom fizycznym, wspólnotom mieszkaniowym, innym właścicielom zasobów mieszkaniowych w usuwaniu odpadów zawierających azbest,
- eliminacja możliwości powstania „dzikich wysypisk” z odpadami zawierającymi azbest,
- oczyszczanie terenu Gminy Widuchowa z odpadów azbestowych,
- bieżący monitoring realizacji Programu i okresowe raportowanie jego realizacji władzom samorządowym oraz mieszkańcom
- okresowa weryfikacja i aktualizacja Programu

III. SZKODLIWOŚĆ AZBESTU DLA ZDROWIA LUDZKIEGO

Azbest jest nazwą handlową 6 różnych minerałów z grupy serpentynów i amfiboli występujących w postaci włóknistych skupień. Pod względem chemicznym są uwodnionymi krzemianami magnezu, żelaza, wapnia i sodu. Chorobotwórcze działanie

azbestu powstaje w wyniku wdychania włókien, zawieszonych w powietrzu, następuje to w momencie korozji lub uszkodzenia wyrobów zawierających azbest. Dopóki włókna nie są uwalniane do powietrza i nie występuje ich wdychanie, wyroby z udziałem azbestu nie stanowią zagrożenia dla zdrowia. Na typ patologii wpływa rodzaj azbestu, wymiary tworzących go włókien i ich stężenie oraz czas trwania narażenia. Podczas prac demontażowych można obniżyć emisję pylenia poprzez: nawilżanie wyrobów przed oraz w trakcie demontażu, w miarę możliwości ograniczenie obróbki i destrukcji mechanicznej demontowanego wyrobu, nie posługiwanie się urządzeniami napędzanymi elektrycznie.

Azbest jest materiałem praktycznie niezniszczalnym, nie ulega on bowiem ani degradacji biologicznej, ani termicznej, w związku z czym po wprowadzeniu do środowiska może on pozostawać tam przez dziesiątki lat. W handlu powszechnie stosowano trzy rodzaje minerałów:

- krokidolit, „azbest niebieski” ma najkorzystniejsze właściwości mechaniczne, przez co był najchętniej wykorzystywany w przemyśle. Należy do grupy amfiboli, jest najbardziej szkodliwy, rakotwórczy i mutagenny - najwcześniej wycofany z użytkowania w latach 80 - tych,
- amosyt, „azbest brązowy”, należący do grupy amfiboli, o szkodliwości pośredniej między krokidolitem i chryzotylem. Ma włókna sztywniejsze i mniej giętkie w porównaniu z chryzotylem. Nie spotykany w wyrobach produkcji polskiej, stosowany w wyrobach europy zachodniej, często w formie tynków i natrysków ogniochronnych,
- chryzotyl „azbest biały” - przedstawiciel grupy serpentynu, - najczęściej z azbestów stosowany w produkcji wyrobów azbestowo - cementowych oraz popularnych wyrobów tkanych i przędz termoizolacyjnych.

Dla uniknięcia groźby chorób, organizm nie powinien być ekspozowany na powietrze „znacznie” zanieczyszczone pyłami azbestowymi. Ekspozycja nieznaczna, przypadkowa wydaje się nieunikniona, tak z uwagi na rozpowszechnienie wyrobów azbestowych, do niedawna w powszechnym będących użyciu, jak z powodu konsekwencji tego rozpowszechnienia - stałej obecności zmiennych, na ogół niewielkich poziomów pyłów azbestu, występujących w powietrzu atmosferycznym w sposób naturalny. Zanieczyszczenia te w obszarach zindustrializowanych występują na nieco wyższych poziomach.

Można wyróżnić trzy rodzaje narażenia na pyły azbestowe, a mianowicie ekspozycję:

- zawodową – związaną z pracą w kopalni oraz w zakładach produkujących i stosujących wyroby azbestowe. Również praca w warsztatach samochodowych i

praca przy usuwaniu wyrobów i materiałów zawierających azbest

- paraw zawodową – dotyczy mieszkańców terenów sąsiadujących z kopalniami i zakładami przetwarzającymi azbest oraz rodzin pracowników tych zakładów
- środowiskową – związana z występowaniem azbestu w powietrzu atmosferycznym, wodzie pitnej i artykułach spożywczych.

Pomimo tego, że azbest był wykorzystywany od czasów starożytnych, to jego szkodliwy wpływ na organizm człowieka rozpoznano dopiero na początku XX wieku. Nawet krótkookresowe narażenie na działanie azbestu może prowadzić do zaburzeń oddechowych, bólów w klatce piersiowej oraz podrażnienia skóry i błon śluzowych. Z kolei chroniczna ekspozycja na włókna azbestowe może być przyczyną takich chorób układu oddechowego jak:

- pylica azbestowa (azbestoza) – rodzaj pylicy płuc spowodowanej wdychaniem włókien azbestowych. Przejawia się suchym, męczącym kaszlem, dusznością wysiłkową, bólami w klatce piersiowej oraz objawami nieżyty oskrzeli i rozedmy płuc. Włókna azbestowe wnikają aż do najgłębszych części płuc. Powstają ciała żelaziste, które powodują uszkodzenia i zwłóknienia tkanki płucnej.

W latach 1976-96 rozpoznano w Polsce 1314 przypadków azbestozy płuc. Powodowana jest przez stosunkowo duże stężenia włókien, a jej okres rozwoju może trwać nawet 30 - 40 lat.

- zmiany opłucnowe – występują już przy niewielkim narażeniu na włókna azbestowe. Powodują one ograniczenie funkcjonowania płuc, a także zwiększają ryzyko zachorowania na raka oskrzeli i międzybłoniaka opłucnej.
- rak płuc – najczęściej powodowanym przez azbest nowotworem dróg oddechowych jest rak oskrzeli. Jest to seria nienaprawionych defektów genetycznych w komórkach prowadzących do rozwoju guza. Ekspozycja na azbest powoduje powstawanie międzybłoniaków opłucnej i otrzewnej. Jest to postępująca choroba prowadząca do śmierci. Okres rozwoju może wynosić nawet 25 – 40 lat, a śmierć następuje po dwóch latach od wystąpienia objawów. Nowotwór ten rozwija się u osób zawodowo narażonych na kontakt z azbestem oraz u osób mieszkających w okolicach kopalni i zakładów przetwórstwa azbestu.

Minister Pracy i Polityki Społecznej Rozporządzeniem z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy ustalił wartości najwyższych dopuszczalnych stężeń chemicznych i pyłowych czynników szkodliwych dla zdrowia. Wśród pyłów znalazły się również pyły zawierające azbest. Jednakże należy pamiętać, że pojęcie stężeń dopuszczalnych w

przypadku azbestu jest umowne i stanowi kompromis pomiędzy wymaganiami medycyny a możliwościami technicznymi, a działania Unii Europejskiej dążą do zminimalizowania wpływu azbestu na zdrowie ludzkie. Szkodliwe działanie azbestu może zostać zwielokrotnione w momencie jednoczesnego narażenia organizmu na inne substancje rakotwórcze (np. węglowodory aromatyczne, metale ciężkie czy dym tytoniowy).

Nadal istnieje skażenie środowiska pyłem azbestu, pochodzącym z tak zwanych „dzikich wysypisk odpadów” – szczególnie w lasach i odkrytych wyrobiskach. Nadal ma miejsce pylenie – w coraz większym stopniu – z uszkodzonych powierzchni płyt na dachach i elewacjach budynków. Poważny niepokój budzi także fakt, że usuwanie obecnie z dachów i elewacji wyrobów zawierających azbest przez przypadkowe i nieprofesjonalne firmy lub na własną rękę, zwiększa zagrożenie pyłem azbestowym dla mieszkańców.

Dane dotyczące szkodliwego oddziaływania azbestu na zdrowie człowieka i działania rakotwórczego tego minerału odnoszą się do azbestu zawartego w powietrzu. Brak jest dowodów na wpływ włókien azbestowych, dostających się do organizmu drogą pokarmową, w tym obecnych w wodzie przeznaczonej do spożycia.

Dotychczasowe badania epidemiologiczne nie wykazały ujemnego wpływu azbestu zawartego w wodzie przeznaczonej do spożycia na zdrowie ludzi. Nie stwierdzono zależności między obecnym w wodzie pitnej azbestem a zwiększoną zapadalnością na nowotwory złośliwe, w tym nowotwory przewodu pokarmowego.

Zawartość azbestu w wodzie przesyłanej rurami azbestowo-cementowymi, pod warunkiem, że woda nie wykazuje właściwości korozyjnych w stosunku do cementu, na ogół nie różni się od naturalnego tła.

Rury azbestowo-cementowe, stosowane w instalacjach wodociągowych, mogą być źródłem narażenia na pylenie podczas usuwania awarii, ponieważ wiąże się to z odslanianiem, odcinaniem i usuwaniem uszkodzonego odcinka przewodu i może powodować uwalnianie do atmosfery włókien azbestowych, jednak ekspozycja taka ma charakter krótkotrwały.

Obecnie, w związku z zaprzestaniem produkcji rur azbestowo-cementowych nie mogą one już być instalowane w nowych lub poddawanych wymianie sieciach wodociągowych. Zgodnie z informacjami przedstawionymi powyżej, nie ma konieczności natychmiastowej wymiany rur azbestowo-cementowych w instalacjach wodociągowych.

Dlatego zastępowanie rur azbestowo-cementowych w instalacjach ziemnych wyrobami bezazbestowymi powinno następować sukcesywnie, w miarę technicznego zużycia lub w przypadku woli wymiany na rury bezazbestowe.

IV. ANALIZA STANU PRAWNEGO

Poniżej zamieszczono wykaz aktów prawnych dotyczących usuwania wyrobów zawierających azbest, sposobu postępowania z tymi wyrobami, wraz z innymi zagadnieniami dotyczącymi azbestu.

- **Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest** (tekst jednolity z 2004 r. Nr 3, poz. 20 z późn. zm.) Ustawa weszła w życie 28 września 1997 roku. Zakazuje ona wprowadzania na polski obszar celny azbestu, wyrobów zawierających azbest, produkcji wyrobów zawierających azbest oraz obrotu azbestem i wyrobami zawierającymi ten surowiec. Zgodnie z ustawą produkcja płyt azbestowo-cementowych została zakończona we wszystkich zakładach do 28 września 1998 r., a z dniem 28 marca 1999 r. nastąpił zakaz obrotu tymi płytami.
- **Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach** (Dz. U. Nr 62, poz. 628, z późn. zm.). Ustawa określa zasady postępowania z odpadami, w sposób zapewniający ochronę życia i zdrowia ludzi oraz ochronę środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, a w szczególności zasady zapobiegania powstawaniu odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko, a także odzysku lub unieszkodliwiania odpadów. Ustawa wprowadza obowiązek opracowania planów gospodarki odpadami na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym.
- **Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane** (Dz.U. z 2006 r. Nr 156, poz. 1118 z późn. zm.) Wśród wielu przepisów znajduje się zapis mający zastosowanie w przypadkach występowania azbestu. Art. 30 ust. 3 stanowi: właściwy organ może nałożyć, w drodze decyzji, obowiązek uzyskania pozwolenia na wykonanie określonego obiektu lub robót budowlanych, objętych obowiązkiem zgłoszenia, o którym mowa w ust. 1 tego art. jeżeli ich realizacja może naruszyć ustalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub spowodować:
 - zagrożenie bezpieczeństwa ludzi lub mienia,
 - pogorszenie stanu środowiska lub stanu zachowania zabytków,
 - pogorszenie warunków zdrowotno-sanitarnych,
 - wprowadzenie, utrwalenie bądź zwiększenie ograniczeń lub uciążliwości dla terenów sąsiednich.
- **Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska** (Dz.U. z 2006r., Nr 129, poz. 902 z późn. zm.) Ustawa określa zasady ochrony środowiska oraz warunki korzystania z jego zasobów, z uwzględnieniem wymagań

zrównoważonego rozwoju. Ustawa zawiera szereg istotnych i ważnych postanowień dotyczących m.in.:

- Państwowego monitoringu środowiska jako systemu pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz gromadzenia, przetwarzania i rozpowszechniania informacji o środowisku,
 - Opracowania prognoz oddziaływania na środowisko, w tym gospodarki odpadami, a także programów wojewódzkich, zmierzających do przestrzegania standardów jakości środowiska,
 - Ochrony powietrza przed zanieczyszczeniem, sposobu postępowania z substancjami stwarzającymi szczególne zagrożenie dla środowiska,
 - Kar i odpowiedzialności za nie przestrzeganie zasad i przepisów dotyczących ochronny środowiska,
 - Konieczności oznaczenia instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest oraz miejsc, w których on się znajduje.
-
- **Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz zmianie niektórych ustaw** (Dz.U. Nr 100, poz. 1085, z późn. zm.). Ustawa reguluje tryb postępowania oraz obowiązki podmiotów określanych ustawą. W art. 54 ustawa odnosi się do odpowiednich zapisów ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest. Ustawa udziela delegacji ministrowi właściwemu do spraw gospodarki, do określenia w drodze rozporządzenia w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych, ministrem właściwym do spraw transportu oraz ministrem właściwym do spraw środowiska – sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest.
 - **Ustawa z dnia 11 stycznia 2001 r. o substancjach i preparatach chemicznych** (Dz. U. Nr 11, poz. 84, z późn. zm.). Ustawa reguluje – na gruncie prawa europejskiego – problematykę dotyczącą substancji i preparatów chemicznych, w tym niebezpiecznych. Ustawa określa warunki, zakazy lub ograniczenia produkcji, wprowadzania do obrotu lub stosowania substancji i preparatów chemicznych, w celu ochrony przed szkodliwym wpływem tych substancji i preparatów na zdrowie człowieka lub na środowisko. Zgodnie z ustawą tworzy się urząd Inspektora do Spraw Substancji i Preparatów Chemicznych.

- **Ustawa z dnia 28 października 2002 r. o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych** (Dz. U. Nr 199, poz. 1671 z póź. zm.). Ustawa określa zasady przewozu drogowego towarów niebezpiecznych, wymagania w stosunku do kierowców i innych osób wykonujących czynności związane z tym przewozem oraz organy właściwe do sprawowania nadzoru i kontroli w tych sprawach.
- **Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów** (Dz. U. Nr 112, poz. 1206). Zamieszcza rodzaje odpadów zawierających azbest na liście odpadów niebezpiecznych w wymienionych niżej grupach i podgrupach z przypisanym kodem klasyfikacyjnym:
 - 06 07 01 - odpady azbestowe z elektrolizy
 - 06 13 04 - odpady z przetwarzania azbestu
 - 10 11 81 - odpady zawierające azbest (z hutnictwa szkła)
 - 10 13 09- odpady zawierające azbest z produkcji elementów cementowo-azbestowych
 - 15 01 11- opakowania z metali zawierające niebezpieczne, porowate elementy wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest) włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi
 - 16 01 11 - okładziny hamulcowe zawierające azbest
 - 16 02 12 - zużyte urządzenia zawierające azbest
 - 17 06 01 - materiały izolacyjne zawierające azbest
 - 17 06 05 - materiały konstrukcyjne zawierające azbest
- **Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 grudnia 2001 r. w sprawie zakresu informacji oraz wzorów formularzy służących do sporządzania i przekazywania zbiorczych zestawień danych** (Dz. U. Nr 152, poz. 1737). Określa zakres informacji dotyczących składu i właściwości komunalnych osadów ściekowych oraz wzory formularzy do sporządzania i przekazywania zbiorczego zestawienia odpowiednich danych.
- **Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy** (Dz. U. Nr 217, poz. 1833 z póź. zm). Określa najwyższe dopuszczalne stężenia w środowisku pracy pyłów zawierających azbest:
 - a) pyły zawierające azbest chryzotyl - 1,0 mg/m³
 - włókna respirabilne - 0,2 włókien w cm³
 - b) pyły zawierające azbest krokidolit - 0,5 mg/m³

- włókna respirabilne

- 0,2 włókien w cm³

- **Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu i sposobu stosowania przepisów o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych do transportu odpadów niebezpiecznych** (Dz.U. Nr 236, poz. 1986). Przepisy o przewozie drogowym materiałów niebezpiecznych stosuje się odpowiednio do transportu odpadów niebezpiecznych spełniających określone w tych przepisach kryteria klasyfikacyjne dla zaliczenia ich do jednej z klas towarów niebezpiecznych. Posiadacz odpadów zawierających azbest, który prowadzi działalność w zakresie zbierania lub transportu odpadów, obowiązany jest do uzyskania zezwolenia na prowadzenie tej działalności. Zgodnie z ustawą o odpadach zezwolenie wydaje, w drodze decyzji starosta, właściwy ze względu na miejsce siedziby lub zamieszkania posiadacza odpadów. Transportujący odpady niebezpieczne obowiązany jest do posiadania karty ewidencji odpadu, dokumentu obrotu odpadami niebezpiecznymi i dokumentu przewozowego materiałów niebezpiecznych według wymagań ADR.
- **Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie świadectwa dopuszczenia pojazdu do przewozu niektórych towarów niebezpiecznych** (Dz. U. Nr 237, poz. 2011 z późn. zm.). Określa szczegółowe warunki i tryb wydawania świadectwa dopuszczenia pojazdów do przewozu towarów niebezpiecznych, jego wzór i sposób wypełnienia.
- **Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2002 r. w sprawie sposobu przedkładania wojewodzie informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska** (Dz. U. Nr 175, poz. 1439). Określa terminy, sposoby przedkładania wojewodzie przez organa władz samorządowych informacji o rodzaju, ilości i miejscu występowania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest.
- **Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003 r. w sprawie informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia** (Dz. U. Nr 120, poz. 1126). Określa zakres i formę informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia, planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (zwanego "planem bioz") oraz szczegółowy zakres rodzajów robót budowlanych, stwarzających zagrożenia bezpieczeństwa i zdrowia ludzi (wyroby zawierające azbest).
- **Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i**

przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. Nr 192, poz. 1876)

- **Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko** (Dz.U. 2004 r. Nr 257, poz. 2573 z późn. zm.) Sporządzenia raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko wymaga transport lub unieszkodliwianie azbestu lub produktów zawierających azbest, w ilości nie niższej niż 200 ton rocznie.
- **Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 grudnia 2002 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu** (Dz. U z 2003 r. Nr 1, poz. 12). Wartość odniesienia dla azbestu (włókna na m³) wynosi uśredniona 2350 µg/m³ w ciągu godziny i 250 µg/m³ dla roku kalendarzowego.
- **Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu, czasu i sposobu oraz warunków prowadzenia monitoringu składowisk odpadów** (Dz.U. Nr 220, poz. 1858). Przepisy rozporządzenia nie stosuje się do składowiska odpadów materiałów izolacyjnych oraz konstrukcyjnych zawierających azbest oraz składowiska odpadów obojętnych.
- **Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 października 2002 r. w sprawie rodzajów odpadów, które mogą być składowane w sposób nieselektywny** (Dz. U. Nr 191, poz. 1595). W sposób nieselektywny mogą być składowane odpady:
Grupy 17 06 01* - materiały izolacyjne zawierające azbest
Grupy 17 06 05* - materiały konstrukcyjne zawierające azbest
Oznacza to, że odpady obu grup mogą być składowane wspólnie, na tym samym składowisku odpadów niebezpiecznych zawierających azbest. Natomiast nie wolno tych odpadów mieszać i składować z innymi odpadami niebezpiecznymi.
- **Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów** (Dz. U. Nr 61, poz. 549). Określa m.in. wymagania dotyczące składowania dla odpadów zawierających azbest, wymienionych w katalogu odpadów

oznaczonych kodami:17 06 01* i 17 06.05*.

- **Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest** (Dz.U. 2004 Nr 71, poz. 649). Określa obowiązki wykonawcy prac polegających na bezpiecznym użytkowaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest sposoby i warunki bezpiecznego użytkowania oraz usuwania wyrobów zawierających azbest; warunki przygotowania do transportu i transportu wyrobów i odpadów zawierających azbest do miejsca ich składowania; wymagania, jakim powinno odpowiadać oznakowanie wyrobów i odpadów zawierających azbest.
- **Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów** (Dz.U. z 2005 r. Nr 216, poz. 1824) Określa obowiązki pracodawcy zatrudniającego pracowników przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest.
- **Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 10 stycznia 2005 r. w sprawie wzoru książeczki badań profilaktycznych dla osoby, która była lub jest zatrudniona w warunkach narażenia zawodowego w zakładach stosujących azbest w procesach technologicznych, sposobu jej wypełnienia i aktualizacji** (Dz. U. z 2005 r. Nr 13, poz. 109). Pracodawca, który zatrudnia lub zatrudniał osobę w warunkach narażenia zawodowego na działanie pyłów zawierających włókna azbestu, wpisuje i aktualizuje w książeczce badań profilaktycznych tej osoby dane osobowe wraz z danymi dotyczącymi okresu zatrudnienia w warunkach narażenia na pył azbestu oraz szczegółowe parametry tego narażenia.
- **Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 15 września 2005 r. w sprawie leków związanych z chorobami wywołanymi pracą przy azbeście** (Dz. U. Nr 189, poz.1603) Rozporządzenie określa wykaz bezpłatnych leków związanych z chorobami wywołanymi pracą przy azbeście, sposób realizacji recept oraz tryb rozliczania przez oddziały wojewódzkie Narodowego Funduszu Zdrowia z budżetem państwa kosztów tych leków.
- **Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski – przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 14 maja 2002 r.** Określa główne kierunki działania w okresie 30-u lat, potrzebne środki na realizację "Programu...",a także podaje szacunkowe ilości wyrobów zawierających azbest w

całym kraju oraz poszczególnych województwach.

V. POSTĘPOWANIE Z ODPADAMI ZAWIERAJACYMI AZBEST

Rozporządzenie Ministra Gospodarki z 14 sierpnia 1998 roku w sprawie sposobów bezpiecznego użytkowania oraz warunków usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 138, poz. 895) szczegółowo określa sposób demontażu pokryć cementowo-azbestowych. Prace związane z demontażem lub naprawą wyrobów zawierających azbest mogą być wykonane wyłącznie przez wykonawców posiadających odpowiednie wyposażenie techniczne do prowadzenia takich prac oraz zatrudniających pracowników przeszkolonych w zakresie BHP przy usuwaniu i wymianie wyrobów zawierających azbest. Wykonawcy w/w prac powinni posiadać odpowiednie zezwolenie na prowadzenie działalności w wyniku której powstają odpady niebezpieczne, oraz zobowiązani są do:

- izolowania od otoczenia obszaru prac poprzez zastosowanie odpowiednich zabezpieczeń,
- ogrodzenie terenu prac z zachowaniem bezpiecznej odległości od traktatów komunikacyjnych dla osób pieszych,
- umieszczenie tablic ostrzegawczych,
- zastosowanie odpowiednich rozwiązań technicznych w celu zmniejszenia emisji włókien azbestu

Prace powinny być prowadzone w taki sposób aby wyeliminować uwalnianie włókien azbestu lub zminimalizować pylenie do dopuszczalnej wartości stężeń w powietrzu zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Obecnie unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest następuje poprzez składowanie ich na odpowiednich składowiskach odpadów niebezpiecznych. Usuwanie i unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest należy do właściciela nieruchomości. Jednak z powodu braku środków finansowych u większości właścicieli nieruchomości usuwanie azbestu, który występuje między innymi w płytach eternitowych pokrywających dachy budynków jest niemożliwe. W związku z tym Gmina Widuchowa będzie czyniła starania aby pozyskać środki zewnętrzne w celu przyspieszenia przez mieszkańców procesu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest poprzez dofinansowanie kosztów usuwania, transportu i unieszkodliwiania azbestu.

1) Wytyczne dotyczące przepisów BHP w zakresie bezpiecznego usuwania wyrobów azbestowych

Wyroby zawierające azbest znajdujące się w budynkach nie są samoczynnym zagrożeniem dla jego mieszkańców, nie muszą być bezwzględnie usuwane z obiektu. Ważne jest, aby były one prawidłowo eksploatowane, tj. zgodnie ze swoim przeznaczeniem i zgodnie z zaleceniami dotyczącymi użytkowania wyrobów azbestowych lub ich opisem technicznym, ewentualnie gwarancją. W celu przedłużenia użytkowania wyrobów zawierających azbest i zachowania ich dobrego stanu możliwa jest impregnacja lub pomalowanie. Dotyczy to tylko wyrobów, które są w dobrym stanie technicznym i których powierzchnia jest czysta. Są to mimo wszystko rozwiązania tymczasowe, gdyż jedynie przesuwają w czasie istniejący problem, nie rozwiązując go. Z kolei wyroby typu: izolacje azbestowe, tektury, sznury itp. oraz wyroby znajdujące się wewnątrz obiektów, zwłaszcza wyroby w obiektach systematycznie użytkowanych, należy bezwarunkowo usunąć.

Właściciel (zarządca) obiektów i urządzeń budowlanych z zabudowanymi wyrobami zawierającymi azbest powinien dokonać ich przeglądu technicznego, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004r w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71 poz. 649) oraz Rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 r w sprawie wymagań w zakresie wykorzystania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. Nr 192 poz. 1876).

Jeżeli przy usuwaniu, demontażu i rozbiórce elementów azbestowych lub materiałów zawierających azbest nie wystąpi naruszenie ani wymiana fragmentów konstrukcji budynku oraz gdy nie ulegnie zmianie wygląd elewacji, to pozwolenie na budowę, będące jednocześnie pozwoleniem na rozbiórkę, nie jest wymagane. W przeciwnym wypadku uzyskanie takiego pozwolenia jest konieczne.

Prace mające na celu usunięcie azbestu z obiektu budowlanego, powinny być poprzedzone zgłoszeniem tego faktu właściwemu organowi administracji architektoniczno-budowlanej na 30 dni przed planowanym rozpoczęciem robót.

Tylko przedsiębiorcy posiadający odpowiednią decyzję sankcjonującą wytwarzanie odpadów niebezpiecznych mogą wykonywać prace związane z usuwaniem azbestu. Wykonanie prac przez inwestora we własnym zakresie także wymaga uzyskania

takiej decyzji. Wykonawca prac zobowiązany jest sporządzić szczegółowy plan prac, który zawiera przede wszystkim:

- ilość wytworzonych odpadów
- identyfikację rodzaju azbestu
- klasyfikację wytworzonego odpadu
- warunki ochrony zdrowia i bezpieczeństwa pracy

W celu zapewnienia warunków bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest z miejsca ich występowania, wykonawca prac obowiązany jest do:

- 1) izolowania od otoczenia obszaru prac przez stosowanie osłon zabezpieczających przenikanie azbestu do środowiska;
- 2) ogrodzenia terenu prac z zachowaniem bezpiecznej odległości od traktów komunikacyjnych dla osób pieszych, nie mniejszej niż 1 m, przy zastosowaniu osłon zabezpieczających przed przenikaniem azbestu do środowiska;
- 3) umieszczenia w strefie prac w widocznym miejscu tablic informacyjnych o następującej treści: "Uwaga! Zagrożenie azbestem"; w przypadku prowadzenia prac z wyrobami zawierającymi krokidolit treść tablic informacyjnych powinna być następująca: "Uwaga! Zagrożenie azbestem - krokidolitem";
- 4) zastosowania odpowiednich środków technicznych ograniczających do minimum emisję azbestu do środowiska;
- 5) zastosowania w obiekcie, gdzie prowadzone są prace, odpowiednich zabezpieczeń przed pyleniem i narażeniem na azbest, w tym uszczelnienia otworów okiennych i drzwiowych, a także innych zabezpieczeń przewidzianych w planie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia;
- 6) codziennego usuwania pozostałości pyłu azbestowego ze strefy prac przy zastosowaniu podciśnieniowego sprzętu odkurzającego lub metodą czyszczenia na mokro;
- 7) izolowania pomieszczeń, w których zostały przekroczone dopuszczalne wartości stężeń pyłu azbestowego dla obszaru prac, w szczególności izolowania pomieszczeń w przypadku prowadzenia prac z wyrobami zawierającymi krokidolit;
- 8) stosowania zespołu szczelnych pomieszczeń, w których następuje oczyszczenie pracowników z azbestu (komora dekontaminacyjna), przy usuwaniu pyłu azbestowego przekraczającego dopuszczalne wartości stężeń;
- 9) zapoznania pracowników bezpośrednio zatrudnionych przy pracach z wyrobami zawierającymi azbest lub ich przedstawicieli z planem prac, a w szczególności z wymogami dotyczącymi bezpieczeństwa i higieny pracy w czasie wykonywania prac.

Wykonawca usuwający azbest zobowiązany jest złożyć właścicielowi/ zarządcy nieruchomości pisemne oświadczenie o prawidłowości wykonanych prac i oczyszczeniu terenu z pyłu azbestowego. Oświadczenie to przechowuje się przez okres co najmniej 5 lat. Ponadto wykonawca pakuje i przygotowuje odpady azbestowe do transportu.

Transport wyrobów i odpadów zawierających azbest, należy wykonać w sposób uniemożliwiający emisję azbestu do środowiska, w szczególności przez:

- 1) szczelne opakowanie w folię polietylenową o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm wyrobów i odpadów o gęstości objętościowej równej lub większej niż 1.000 kg/m³;
- 2) utwalenie przy użyciu cementu, a następnie po utwardzeniu szczelne opakowanie w folię polietylenową o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm odpadów zawierających azbest o gęstości objętościowej mniejszej niż 1.000 kg/m³;
- 3) szczelne opakowanie odpadów pozostających w kontakcie z azbestem i zakwalifikowanych jako odpady o gęstości objętościowej mniejszej niż 1.000 kg/m³ w worki z folii polietylenowej o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm, a następnie umieszczenie w opakowaniu zbiorczym z folii polietylenowej i szczelne zamknięcie;
- 4) utrzymywanie w stanie wilgotnym odpadów w trakcie ich przygotowywania do transportu;
- 5) oznakowanie opakowań;
- 6) magazynowanie przygotowanych do transportu opakowań w osobnych miejscach zabezpieczonych przed dostępem osób niepowołanych.

Odpady może przekazać tylko podmiotom, które uzyskały zezwolenie właściwego organu na prowadzenie działalności w zakresie unieszkodliwiania odpadów azbestowych i transportu tych odpadów. Prawidłowość wykonywanych działań w tym zakresie powinna być potwierdzona kartami ewidencji i przekazania odpadów.

VI. ZAŁOŻENIA PROGRAMU

Realizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Widuchowa, będzie procesem długotrwałym ograniczonym możliwościami finansowymi gminy jak i mieszkańców. Wykonanie Programu powierza się Wójtowi Gminy Widuchowa. Realizacja Programu przebiegać będzie następująco:

- 1) Inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest i utworzeniem bazy danych o ich**

lokalizacji

Podstawą opracowania Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest było przeprowadzenie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest na terenie całej Gminy oraz utworzenie bazy danych o ich lokalizacji. Dokonano spisu gospodarstw domowych, budynków wielorodzinnych oraz innych obiektów na których stwierdzono występowanie azbestu. Z uzyskanych informacji podczas inwentaryzacji utworzono bazę danych o nieruchomościach na których występują wyroby zawierające azbest.

2) Edukacja mieszkańców w zakresie szkodliwości azbestu, oraz sposobu postępowania z wyrobami zawierającymi azbest

W ramach edukacji mieszkańców na stronie internetowej zamieszczone zostaną następujące informacje:

- przepisy prawa regulujące obowiązki postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz sposoby bezpiecznego ich usuwania,
- zagrożenia jakie mogą wystąpić z użytkowania azbestu,
- aktualny wykaz firm posiadających decyzję w sprawie zatwierdzenia programu gospodarki odpadami niebezpiecznymi zawierającymi azbest na terenie powiatu gryfińskiego

3) Mobilizowanie właścicieli obiektów do usuwania wyrobów zawierających azbest poprzez:

- edukację w zakresie szkodliwości tych wyrobów
- informowanie o potencjalnych źródłach uzyskania dotacji, kredytów preferencyjnych i pożyczek na wymianę pokryć dachowych,
- bieżąca aktualizacja informacji zamieszczanych na stronie internetowej Urzędu Gminy Widuchowa,

4) podjęcie działań w pozyskiwaniu funduszy ze źródeł zewnętrznych na realizację programu

Gmina Widuchowa podejmie starania w celu pozyskania funduszy ze źródeł zewnętrznych tj:

- Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
- Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

- Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Zasady funkcjonowania tych funduszy określa Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r.-Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627 z późn. zmianami).

Zasadniczym celem **Narodowego Funduszu** jest wspieranie finansowe przedsięwzięć podejmowanych dla poprawy jakości środowiska w Polsce. Główne kierunki jego działalności określa Polityka Ekologiczna Państwa, natomiast co roku aktualizowane są cele szczegółowe - dokumenty wewnętrzne Narodowego Funduszu, w tym zwłaszcza zasady udzielania pomocy finansowej oraz lista przedsięwzięć priorytetowych. W zakresie ochrony powierzchni ziemi, w tym ochrony środowiska przed odpadami, zakłada się dofinansowanie zadań inwestycyjnych zgodnych z niżej wymienionymi programami priorytetowymi:

- Przedsięwzięcia z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi ze szczególnym uwzględnieniem odpadów opakowaniowych, użytkowych i niebezpiecznych
- Wsparcie dla przedsiębiorców i gmin w zakresie unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych, zawierających azbest
- Likwidacja uciążliwości starych składowisk odpadów niebezpiecznych.
- Przeciwdziałanie powstawaniu i unieszkodliwianie odpadów przemysłowych i odpadów niebezpiecznych.
- Budowa i modernizacja systemów zaopatrzenia w wodę.
- Realizacja międzygminnych i regionalnych programów zagospodarowania odpadów komunalnych (w tym budowa zakładów przetwórstwa odpadów oraz wspomaganie systemów zagospodarowywania osadów ściekowych).

Rolą **Wojewódzkiego Funduszu** jest wspieranie finansowe przedsięwzięć proekologicznych o zasięgu regionalnym, a podstawowym źródłem ich przychodów są wpływy z tytułu opłat za korzystanie ze środowiska i administracyjnych kar pieniężnych.

W każdym województwie WFOŚiGW przygotowują na wzór NFOŚiGW listy zadań priorytetowych, które mogą być dofinansowywane z ich środków oraz zasady i kryteria, które będą obowiązywać przy wyborze zadań do realizacji.

Warunki udzielenia dofinansowania:

- udokumentowane pełne pokrycie planowanych kosztów przedsięwzięcia,
- wywiązanie się przez Wnioskodawcę z obowiązku uiszczania opłat i kar, stanowiących przychody Narodowego Funduszu oraz wywiązania się z innych zobowiązań w stosunku do Funduszu,
- przedsięwzięcie nie może być zakończone,

- udzielone dofinansowanie nie może przekroczyć kosztów przedsięwzięcia.

Fundusze, oprócz udzielania pożyczek i przyznawania dotacji, zgodnie z art. 411 ust. 1 Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627 z późniejszymi zmianami) także mogą:

- udzielać dopłat do oprocentowania preferencyjnych kredytów i pożyczek,
- może udostępniać swoje środki finansowe bankom i innym organizacjom finansowym z przeznaczeniem na udzielanie kredytów i pożyczek na wskazane przez Fundusz programy i wybrane przedsięwzięcia ochrony środowiska i gospodarki wodnej

Środki **Powiatowych Funduszy** przeznacza się na wspomaganie działalności wymienionej powyżej a ponadto na:

- realizację przedsięwzięć związanych z ochroną powierzchni ziemi, inne zadania ustalone przez radę powiatu, służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej, wynikające z zasady zrównoważonego rozwoju, w tym na programy ochrony środowiska.

Fundacje i programy pomocowe

Fundacja EkoFundusz

EkoFundusz jest fundacją powołaną w 1992 r. przez Ministra Finansów dla efektywnego zarządzania środkami finansowymi pochodzącymi ze zamiany części zagranicznego długu na wspieranie przedsięwzięć w ochronie środowiska (tzw. konwersja długu). Dotychczas EkoFundusz jest niezależną fundacją działającą według prawa polskiego, a w szczególności wg Ustawy z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach (Dz.U. Nr21 poz. 97, tekst jednolity) a także Statutu. Obecnie Fundatorem jest Minister Skarbu Państwa.

W Statucie EkoFunduszu pięć sektorów ochrony środowiska uznanych zostało za dziedziny priorytetowe. Są nimi:

- ograniczenie transgranicznego transportu dwutlenku siarki i tlenków azotu oraz eliminacja niskich źródeł ich emisji (ochrona powietrza),
- ograniczenie dopływu zanieczyszczeń do Bałtyku oraz ochrona zasobów wody pitnej (ochrona wód),
- ograniczenie emisji gazów powodujących zmiany klimatu Ziemi (ochrona klimatu),
- ochrona różnorodności biologicznej,
- gospodarka odpadami i rekultywacja gleb zanieczyszczonych.

W zakresie gospodarki odpadami priorytetami EkoFunduszu są:

- organizacja kompleksowych systemów zbiórki, recyklingu i zagospodarowania odpadów komunalnych obsługujących 50 - 250 tys. mieszkańców;
- technologie przerobu odpadów biodegradowalnych pochodzących z gospodarki komunalnej;
- unieszkodliwianie odpadów niebezpiecznych;
- budowa instalacji do recyklingu odpadów komunalnych i niebezpiecznych;
- modernizacja technologii przemysłowych prowadząca do eliminacji powstawania odpadów niebezpiecznych (tzw. „czyste technologie”).

We wszystkich pięciu sektorach pomoc finansową EkoFunduszu uzyskać mogą tylko te projekty, które wykazują się wysoką efektywnością, tj. korzystnym stosunkiem efektów ekologicznych do kosztów. Poza tym zalecane jest, aby projekty spełniały przynajmniej jeden z następujących warunków:

- wprowadzanie na polski rynek nowych technologii z krajów-donatorów,
- uruchomienie krajowej produkcji urządzeń dla ochrony środowiska,
- szczególne znaczenie dla ochrony zdrowia.

EkoFundusz udziela wsparcia finansowego w formie bezzwrotnych dotacji a także preferencyjnych pożyczek. Dotacje uzyskać mogą jedynie projekty dotyczące inwestycji związanych bezpośrednio z ochroną środowiska (w ich fazie implementacyjnej), a w dziedzinie przyrody również projekty nie inwestycyjne. EkoFundusz nie dofinansowuje badań naukowych, akcji pomiarowych, a także studiów i opracowań oraz tworzenia wszelkiego rodzaju dokumentacji projektowej.

Z reguły wysokość dotacji dla przedsięwzięć inwestycyjnych obliczana jest ze wskaźników NPV oraz IRR. Jeżeli wniosek o dofinansowanie składa jednostka

gospodarcza, dotacja EkoFunduszu z reguły nie przekracza 20% kosztów projektu, a jedynie w szczególnie uzasadnionych przypadkach może dochodzić do 30%.

Gdy inwestorem są władze samorządowe, dotacja może pokryć do 30% kosztów (w przypadkach szczególnych do 50%), a dla jednostek budżetowych, podejmujących inwestycje proekologiczne wykraczające poza ich zadania statutowe, dofinansowanie EkoFunduszu może pokryć do 50% kosztów.

W odniesieniu do projektów, prowadzonych przez pozarządowe organizacje społeczne (przyrodnicze, charytatywne) nie nastawione na generowanie zysków, dotacja EkoFunduszu może pokryć do 80% kosztów w projekcie z dziedziny ochrony przyrody i do 50% w inwestycjach związanych z ochroną środowiska.

EkoFundusz może wspierać zarówno projekty dopiero rozpoczynane, jak i będące w fazie realizacji, jeżeli ich rzeczowe zaawansowanie nie przekracza 60%.

Inne fundacje

- Agencja Rozwoju Komunalnego w Warszawie,
- Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej Counterpart Fund w Warszawie,
- Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej,
- Polska Agencja Rozwoju Regionalnego,

Banki najbardziej aktywnie wspierające inwestycje ekologiczne:

Bank Ochrony Środowiska S.A. - statutowo nałożony obowiązek kredytowania inwestycji służących ochronie środowiska,

BOŚ świadczy kompleksowe usługi finansowe dla podmiotów realizujących inwestycje w zakresie ochrony środowiska. We współpracy z WFOŚiGW BOŚ udziela kredyty inwestycyjne „AZBESTOWE” związane z usuwaniem i unieszkodliwianiem azbestu i wyrobów zawierających azbest, polegające na wymianie powierzchni dachowych lub elewacyjnych wykonanych z materiałów zawierających azbest. W kosztach kwalifikowanych znajdują się roboty demontażowe, transport i unieszkodliwienie odpadu zawierającego azbest, zakup materiałów do wykonania zamiennych pokryć dachowych lub elewacyjnych, roboty budowlano-montażowe związane z wykonaniem zamiennych pokryć dachowych lub elewacyjnych. Kredyty przeznaczone dla wszystkich ubiegających się z terenu woj. zachodniopomorskiego, z wyjątkiem jednostek samorządu terytorialnego.

Warunki kredytowania:

- wartość kredytu: do 80% kosztu inwestycji

- oprocentowanie: 0,3 s.r.w. lecz nie mniej niż 2% p.a.
- okres realizacji inwestycji: do 6 miesięcy od daty postawienia kredytu do dyspozycji kredytobiorcy,
- okres kredytowania: do 5 lat
- prowizja: zgodnie z tabelą opłat i prowizji BOŚ S.A.

Fundusze Strukturalne, Fundusz Spójności

Po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej istnieje możliwość finansowania inwestycji w ochronie środowiska z Funduszy Strukturalnych oraz Funduszu Spójności, a także możliwość finansowania inwestycji z Europejskiego Funduszu Regionalnego **-zakres pomocy:**

zaopatrzenie w wodę, gospodarka wodna, gospodarka odpadami

Fundusz Spójności.

Jest to fundusz, z którego dofinansowanie mogą otrzymać duże projekty lub grupy projektów, tworzących wspólną całość. Maksymalny poziom dofinansowania to 85% wydatków kwalifikowalnych. Pozostałe 15% zagwarantować musi strona polska, pochodzić one mogą z różnych źródeł wyłączając fundusze strukturalne. Źródłami tymi mogą być:

- środki publiczne w tym np.: budżet centralny, budżet administracji samorządowej, nadwyżka finansowa przedsiębiorstwa komunalnego, pożyczki/kredyty pozyskane z np. Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej lub wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej lub Międzynarodowych Instytucji Finansowych (Europejskiego Banku Inwestycyjnego, Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju);
- środki prywatne (partnerstwo publiczno-prywatne);
- inne np. pożyczki/kredyty z banków komercyjnych.

W sektorze środowiska dofinansowanie mogą otrzymać m.in. inwestycje z dziedziny racjonalizacji gospodarki odpadami oraz ochrony powierzchni ziemi. Beneficjentami w sektorze środowiska mogą być:

- jednostki samorządu terytorialnego,
- związki jednostek samorządu terytorialnego,

- komunalne spółki prawa handlowego,
- inne podmioty publiczne (np. Regionalne Zarządy Gospodarki Wodnej, spółki Skarbu Państwa) lub prywatne.

5) eliminacja powstawania „dzikich wysypisk” odpadów zawierających azbest

działanie to realizowane będzie w następujący sposób:

W procesie edukacji związanej z postępowaniem z odpadami zawierającymi azbest na bieżąco będziemy informować społeczeństwo naszej Gminy o niebezpieczeństwie jakie niesie za sobą nie odpowiednie postępowanie z wyrobami zawierającymi azbest i to powinno wyeliminować powstawanie „dzikich wysypisk” tych odpadów.

Ponadto na bieżąco przeprowadzany będzie monitoring występowania „dzikich wysypisk” z odpadami zawierającymi azbest, a w przypadku stwierdzenia ich występowania będą one likwidowane.

6) okresowa weryfikacja i aktualizacja programu

Realizacja Programu jest procesem długotrwałym w związku z tym zakłada się jego aktualizację w celu dostosowania go do zmieniających się warunków prawnych, finansowych oraz możliwości realizacyjnych.

VII. BILANS WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST NA TERENIE GMINY

WIDUCHOWA

Na terenie gminy Widuchowa przeprowadzono inwentaryzację wyrobów azbestowo-cementowych stanowiącą załącznik nr 1 do niniejszego „Programu”, Opracowana została na podstawie badań ankietowych. W Gminie Widuchowa przeważa zabudowa jednorodzinna wraz z zabudową gospodarczą. Natomiast w niektórych miejscowościach dodatkowo występują duże budynki gospodarcze po byłych PGR.

Z zebranych danych wynika, że na terenie gminy występuje **62691 m²** wyrobów azbestowych. Stan techniczny wyrobów azbestowych można ocenić jako dość dobry. Ilość wyrobów azbestowych, występujących w poszczególnych typach zabudowy, przedstawiono w tabeli poniżej:

Tabela nr 1

Ilość wyrobów azbestowo-cementowych występujących na terenie gminy Widuchowa w poszczególnych miejscowościach:

Lp	nazwa miejscowości	Funkcja budynku			suma
		mieszkalny	gospodarczy	inny	
1	Widuchowa	2293	2564	754	5611
2	Kiełbice	270	320	40	630
3	Polesiny	370	440	421	1231
4	Lubiczyn	210	2740	130	3080
5	Krzywin	192	2070	588	2850
6	Ognica	1210	1208	1123	3541
7	Marwice	556	1232	115	1903
8	Czarnówko	1740	2761	30	4531
9	Kłodowo	764	716	195	1675
10	Żarczyn	1368	2121	554	4043
11	Bolkowice	288	4377	360	5025
12	Lubicz	3192	6312	112	9616
13	Żelechowo i ośrodek "Kiełbiczne"	2316	6671	1665	10652
14	Dębogóra	2804	2958	1176	6938
15	Rynica	0	0	6	6
16	Pacholęta	44	324	30	398
17	Pąkowo	180	342	295	817
18	Wilcze	0	144	0	144
SUMA:		17797	37300	7594	62691

Jak wcześniej wspomniano, stan techniczny wszystkich pokryć azbestowo-cementowych określa się jako dobry, w większości kwalifikuje te pokrycia do III stopnia pilności, czyli do

ponownej oceny w czasie pięciu lat. Należy zaznaczyć, że odpowiednie zabezpieczenie wyrobów zawierających azbest np. poprzez pomalowanie, może przedłużyć ich żywotność, jednak nie uchroni przed ich całkowitym usunięciem.

VIII. HARMONOGRAM USUWANIA WYROBÓW AZBESTOWYCH

Tabela 1

Harmonogram działań mających na celu usunięcie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Widuchowa na lata 2008 – 2032

Lp.	Nazwa zadania	Okres realizacji
1.	Sporządzenie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest znajdujących się na terenie Gminy Widuchowa	IV-V 2008
2.	Opracowanie „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest”	V 2008
3.	Edukacja mieszkańców w zakresie szkodliwości azbestu, oraz sposobu postępowania z wyrobami zawierającymi azbest poprzez: - Przygotowanie informacji na stronie internetowej Gminy - opracowanie broszur informujących o szkodliwości wyrobów zawierających azbest	2008 - 2032
4.	Realizacja „Programu...”	2008 - 2032
5.	Coroczna aktualizacja bazy danych o obiektach zawierających azbest	2008 – 2032
6.	Monitoring i ocena realizacji „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest”	2008 - 2032

Ustalenie kosztów usunięcia wyrobów zawierających azbest opiera się na informacji uzyskanych od firm posiadających zezwolenie na wytwarzanie tego typu odpadów.

Wykaz podmiotów, które posiadają zezwolenie w zakresie wytwarzania odpadów zawierających azbest na terenie powiatu gryfińskiego znajduje się w załączniku nr 2.

W celu obliczenia kosztów związanych z usunięciem wyrobów zawierających azbest wzięta została pod uwagę cena demontażu azbestu, pakowanie, transport i utylizacja na składowisku.

Aktualnie w województwie zachodniopomorskim wydzielono kwatery do składowania odpadów azbestowo-cementowych w trzech składowiskach: Marianowo, Dalsze, Sianów.

Zgodnie z Ustawą o odpadach, „odpady powinny być w pierwszej kolejności poddawane odzyskowi lub unieszkodliwiane w miejscu ich powstawania” jedyną

dopuszczalną, uregulowaną prawnie metodą unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest jest ich składowanie, z zachowaniem warunków szczegółowo określonych przez Ministra Środowiska.

Tabela 2

Koszty usunięcia 1 m² płyt azbestowo-cementowych (demontaż, pakowanie, transport i utylizacji)

Firma	Cena usług zł netto
Firma 1	26,00
Firma 2	30,00
Firma 3	21,00

Średni koszt usunięcia 1m² płyty cementowo-azbestowej wynosi **26,00 zł netto**. Na kwotę tę składa się:

- cena demontażu, zapakowania płyt:
- transport
- utylizacja na składowisku

Przy utylizacji dużych ilości azbestu cena podlega negocjacji.

Cena demontażu uzależniona jest od wysokości budynku i masy odpadu. Przy zabudowie wysokiej konieczne jest rozstawienie rusztowań, co także wiąże się z dodatkowymi kosztami.

Przybliżony koszt usunięcia wyrobów azbestowo-cementowych z poszczególnych typów zabudowy w gminie Widuchowa wynosi:

Z budynków posiadających funkcję mieszkalną:

$$17797 \text{ m}^2 \times 26 \text{ zł/m}^2 = 462.722,00 \text{ zł netto}$$

z budynków posiadających funkcję gospodarczą:

$$37300 \text{ m}^2 \times 26 \text{ zł/m}^2 = 969.8000,00 \text{ zł netto}$$

z innych budynków (wiaty, stodoły, garaże, ośrodek wypoczynkowy):

$$7594 \text{ m}^2 \times 26 \text{ zł/m}^2 = 197.444,00 \text{ zł netto}$$

Podsumowując, **ogólny koszt** usunięcia wyrobów azbestowych z gminy Widuchowa wyliczony na podstawie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest oraz szacunkowych kosztów demontażu, transportu i utylizacji wyniesie:

$$62691 \text{ m}^2 \times 26 \text{ zł/m}^2 = 1\,629.966,00 \text{ zł netto}$$

Gminny Plan usuwania wyrobów zawierających azbest powinien być weryfikowany corocznie. Założenie i prowadzenie bazy danych dotyczących ilości, rodzaju, miejsca występowania i usuwania wyrobów i odpadów zawierających azbest powinno być niezbędnym narzędziem w monitorowaniu i ocenie wdrażania planu.

Wdrożenie „Planu” powinno być spójne z innymi działaniami gminy w zakresie ochrony środowiska i zdrowia ludzi a w szczególności z:

- Gminnym Programem Ochrony Środowiska
 - Gminnym Planem Gospodarki Odpadami
- jak również w powiązaniu z :
- Programem usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski
 - Wojewódzkim i Powiatowym Programem usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest.

IX. ZAŁĄCZNIKI

załącznik nr 1

Inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest

WIDUCHOWA – 5605 m²

Funkcja budynku	powierzchnia (m ²)
Budynki mieszkalne	2293
Budynki gospodarcze	2564
inne (wiaty, stodoły, garaże)	748

KIEŁBICE – 630 m²

Funkcja budynku	powierzchnia (m ²)
Budynki mieszkalne	270
Budynki gospodarcze	320
inne (wiaty, stodoły, garaże)	40

POLESINY – 1231 m²

Funkcja budynku	powierzchnia (m ²)
Budynki mieszkalne	370
Budynki gospodarcze	440
inne (wiaty, stodoły, garaże)	421

LUBICZYN – 3080 m²

Funkcja budynku	powierzchnia (m ²)
Budynki mieszkalne	210
Budynki gospodarcze	2740
inne (wiaty, stodoły, garaże)	130

KRZYWIN 2850 m²

Funkcja budynku	powierzchnia (m ²)
Budynki mieszkalne	192
Budynki gospodarcze	2070
inne (wiaty, stodoły, garaże)	588

OGNICA – 3541 m²

Funkcja budynku	powierzchnia (m ²)
Budynki mieszkalne	1210
Budynki gospodarcze	1208
inne (wiaty, stodoły, garaże)	1123

MARWICE – 1903 m²

Funkcja budynku	powierzchnia (m ²)
Budynki mieszkalne	556
Budynki gospodarcze	1232
inne (wiaty, stodoły, garaże)	115

CZARNÓWKO – 4531 m²

Funkcja budynku	powierzchnia (m ²)
Budynki mieszkalne	1740
Budynki gospodarcze	2761
inne (wiaty, stodoły, garaże)	30

KŁODOWO – 1675 m²

Funkcja budynku	powierzchnia (m ²)
Budynki mieszkalne	764
Budynki gospodarcze	716
inne (wiaty, stodoły, garaże)	195

ŻARCZYN – 4043 m²

Funkcja budynku	powierzchnia (m2)
Budynki mieszkalne	1368
Budynki gospodarcze	2121
inne (wiaty, stodoły, garaże)	554

BOLKOWICE – 5025 m²

Funkcja budynku	powierzchnia (m2)
Budynki mieszkalne	288
Budynki gospodarcze	4377
inne (wiaty, stodoły, garaże)	360

LUBICZ– 9616 m²

Funkcja budynku	powierzchnia (m2)
Budynki mieszkalne	3192
Budynki gospodarcze	6312
inne (wiaty, stodoły, garaże)	112

ŻELECHOWO – 10504 m²

Funkcja budynku	powierzchnia (m2)
Budynki mieszkalne	2316
Budynki gospodarcze	6671
inne (wiaty, stodoły, garaże)	1517

DĘBOGÓRA 6938 m²

Funkcja budynku	powierzchnia (m2)
Budynki mieszkalne	2804
Budynki gospodarcze	2958
inne (wiaty, stodoły, garaże)	1176

RYNICA - 6 m²

Funkcja budynku	powierzchnia (m2)
-----------------	-------------------

Budynki mieszkalne	0
Budynki gospodarcze	0
inne (wiaty, stodoły, garaże)	6

PACHOLETA – 398 m²

Funkcja budynku	powierzchnia (m ²)
Budynki mieszkalne	44
Budynki gospodarcze	324
inne (wiaty, stodoły, garaże)	30

PAKOWO 817 m²

Funkcja budynku	powierzchnia (m ²)
Budynki mieszkalne	180
Budynki gospodarcze	342
inne (wiaty, stodoły, garaże)	295

WILCZE – 144 m²

Funkcja budynku	powierzchnia (m ²)
Budynki mieszkalne	
Budynki gospodarcze	144
inne (wiaty, stodoły, garaże)	

Załącznik nr 2

Wykaz niektórych podmiotów, które posiadają zezwolenie w zakresie wytwarzania odpadów zawierających azbest na terenie powiatu gryfińskiego

LP	FIRMA	Zakres działania
1	Przedsiębiorstwo Usługowo- Projektowo-Handlowe „BUDMAR” ul. Na Skarpie 17 756-343 Koszalin	Powiat Gryfiński
2	Spółka Transportowo-Handlowa „IKAR” Kruszwin 7 74-300 Myślibórz	Powiat Gryfiński
3	„ALBEKO” Singer S.J. gm. Skrwilno 87-510 Kotowy	Powiat Gryfiński
4	EKOLOGIA FAIR PLAY Plewko-Grzegorzycy ul. Mickiewicza 2 74-400 Dębno	Powiat Gryfiński
5	Przedsiębiorstwo Budowlano- Usługowe „LECHBUD” Sp. z o.o. ul. A. Struga 82 b 70-777 Szczecin	Powiat Gryfiński
6	Zakład Usług Technicznych „ZAK” Wacław Zakęś ul. Kutrzeby 1/35 66-400 Gorzów Wlkp.	Powiat Gryfiński
7	MULTI TECH Ewa Glinka Przeclaw 66/5 72-005 Przeclaw	Powiat Gryfiński
8	„YARD” Sp. z o.o. ul. Pomorska 115 b 70-812 Szczecin	Powiat Gryfiński
9	Przedsiębiorstwa PHU „CARBON 2” os. Piastowskie 14a/9 62-200 Gniezno	Powiat Gryfiński
10	AMTrans Progres Sp. z o.o. ul. Sarmacka 7 61-616 Poznań	Powiat Gryfiński

Załącznik nr 3 Ankieta

WZÓR

INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST¹⁾ I MIEJSCU ICH WYKORZYSTYWANIA

1. Miejsce, adres
.....
.....
2. Właściciel/zarządca/użytkownik*):
 - a) osoba fizyczna - imię, nazwisko i adres
 -
3. Tytuł własności
4. Nazwa, rodzaj wyrobu²⁾
5. Ilość (m², tony)³⁾
6. Przydatność do dalszej eksploatacji⁴⁾
7. Przewidywany termin usunięcia wyrobu:
 - a) okresowej wymiany z tytułu zużycia wyrobu⁵⁾
 - b) całkowitego usunięcia niebezpiecznych materiałów i substancji
 -
8. Inne istotne informacje o wyrobach⁶⁾
.....

.....
(podpis)

Data

*) Niepotrzebne skreślić.

¹⁾ Za wyrób zawierający azbest uważa się każdy wyrób o stężeniu równym lub wyższym od 0,1 % azbestu.

²⁾ Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:

- płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
- płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa,
- rury i złącza azbestowo-cementowe,
- izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
- wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
- przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
- szczeliwa azbestowe,
- taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
- wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
- papier, tektura,
- inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione, w tym papier i tektura.

³⁾ Podać podstawę zapisu (np. dokumentacja techniczna, pomiar z natury).

⁴⁾ Według "Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest" - załącznik nr 1 do rozporządzenia ministra właściwego do spraw gospodarki w sprawie sposobów bezpiecznego użytkowania oraz warunków usuwania wyrobów zawierających azbest.

⁵⁾ Na podstawie corocznego rozporządzenia ministra właściwego do spraw gospodarki w sprawie dopuszczenia wyrobów zawierających azbest do produkcji lub do wprowadzenia na polski obszar celny.

⁶⁾ Np. informacja o oznaczeniu na planie sytuacyjnym terenu instalacji lub urządzenia zawierającego azbest.

Uzasadnienie do Uchwały Nr XV/162/2008
Rady Gminy Widuchowa
z dnia 19 czerwca 2008 r.

Konieczność opracowania i zatwierdzenia „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Widuchowa na lata 2008-2032” wynika z zapisów Krajowego „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”, przyjętego przez Radę Ministrów w 2002 r. oraz z Gminnego Planu Gospodarki Odpadami. „Program” ten musi być spójny z Programem usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Powiatu Gryfińskiego, oraz z przyjętym programem przez Radę Ministrów w 2002 roku a także z Planem Gospodarki Odpadami. Program ten nakłada na Gminę Widuchowa obowiązek oczyszczenie terenów gminy do roku 2032 z azbestu oraz wyrobów zawierających azbest. Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Powiatu Gryfińskiego został uchwalony w 2008 roku.

Załącznik Nr 4
do Zarządzenia Nr 293/2008
Wójta Gminy Widuchowa z dnia 12 czerwca 2008 r.

-projekt-

UCHWAŁA Nr XV/163/2008
RADY GMINY WIDUCHOWA
z dnia 19 czerwca 2008 roku

w sprawie przeznaczenia do sprzedaży w drodze bezprzetargowej lokalu mieszkalnego stanowiącego własność Gminy Widuchowa.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 9 lit. „a” ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591, z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 214, poz. 1806, Nr 153, poz. 1271, z 2003 r. Nr 80, poz. 717, Nr 162, poz. 1568, z 2004 r. Nr 102, poz. 1055, Nr 116, poz. 1203, z 2005 r. Nr 172, poz. 1441, Nr 175, poz. 1457, z 2006 r. Nr 17, poz. 128, Nr 181, poz. 1337, z 2007 r. Nr 48, poz. 327, Nr 138, poz. 974, Nr 173, poz. 1218) oraz art. 34 ust. 1 pkt 3, art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2004 r. Nr 261, poz. 2603, Nr 281, poz. 2782, z 2005 r. Nr 130, poz. 1087, Nr 169, poz. 1420, Nr 175, poz. 1459, z 2006 r. Nr 104, poz. 708, Nr 220, poz. 1600, poz. 1601, z 2007 r. Nr 69, poz. 468, Nr 173, poz. 1218) Rada Gminy Widuchowa uchwala, co następuje:

§ 1. Przeznacza się do sprzedaży w drodze bezprzetargowej lokal mieszkalny nr 1 o pow. 35,80 m² w budynku nr 16 w Żarczynie, dla którego Sąd Rejonowy w Gryfinie prowadzi urzędową księgę wieczystą nr 49298 wraz z udziałem w 729/10000 części w częściach wspólnych budynku i działce gruntu nr 291/1 o powierzchni 0,1162 ha położonej w obrębie Żarczyn.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Widuchowa.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Uzasadnienie do Uchwały Nr XV/163/2008
Rady Gminy Widuchowa
z dnia 19 czerwca 2008 r.

Gmina Widuchowa jest właścicielem lokalu mieszkalnego nr 1 o pow. 35,80 m² w budynku nr 16 w Żarczynie wraz z udziałem w 729/10000 części w częściach wspólnych budynku i działce gruntu nr 291/1 o pow. 0,1162 ha położonej w obrębie Żarczynie. Najemca lokalu wystąpił z wnioskiem o kupno przedmiotowej nieruchomości a najem został zawarty na czas nieoznaczony.

Przepis art. 34 ust.1 pkt 3 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami stanowi iż, w przypadku zbywania nieruchomości osobom fizycznym i prawnym pierwszeństwo w ich nabyciu, z zastrzeżeniem art. 216 a, przysługuje osobie, która spełnia jeden z warunków : jest najemcą lokalu mieszkalnego, a najem został nawiązany na czas nieoznaczony. Zgodnie z § 1 pkt 2 Uchwały Rady Gminy Widuchowa Nr V/43/2003 z dnia 23 kwietnia 2003 r. w sprawie określania zasad zbywania lokali mieszkalnych ich najemcom przeznaczenie do sprzedaży lokalu mieszkalnego następuje na wniosek najemcy tego lokalu. W związku z czym podjęcie uchwały jest zasadne.

Załącznik Nr 5
do Zarządzenia Nr 293/2008
Wójta Gminy Widuchowa z dnia 12 czerwca 2008 r.

- projekt-

UCHWAŁA Nr XV/164/2008
RADY GMINY WIDUCHOWA
z dnia 19 czerwca 2008 roku

w sprawie przeznaczenia do sprzedaży w drodze przetargu ustnego ograniczonego dla mieszkańców wsi Żarczyn nieruchomości zabudowanej stanowiącej własność Gminy Widuchowa.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 9 lit. „a” ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591, z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 214, poz. 1806, Nr 153, poz. 1271, z 2003 r. Nr 80, poz. 717, Nr 162, poz. 1568, z 2004 r. Nr 102, poz. 1055, Nr 116, poz. 1203, z 2005 r. Nr 172, poz. 1441, Nr 175, poz. 1457, z 2006 r. Nr 17, poz. 128, Nr 181, poz. 1337, z 2007 r. Nr 48, poz. 327, Nr 138, poz. 974, Nr 173, poz. 1218) oraz art. 37 ust. 1, art. 40 ust. 2a ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2004 r. Nr 261, poz. 2603, Nr 281, poz. 2782, z 2005 r. Nr 130, poz. 1087, Nr 169, poz. 1420, Nr 175, poz. 1459, z 2006 r. Nr 104, poz. 708, Nr 220, poz. 1600, poz. 1601, z 2007 r. Nr 69, poz. 468, Nr 173, poz. 1218) Rada Gminy Widuchowa uchwala, co następuje:

§ 1. Przeznacza się do sprzedaży w drodze przetargu ustnego ograniczonego dla mieszkańców wsi Żarczyn nieruchomość zabudowaną w udziale 833/10000 części w częściach wspólnych budynku gospodarczego i działce gruntu nr 291/3 o pow. 0,1028 położonej w obrębie geodezyjnym Żarczyn, dla której Sąd Rejonowy w Gryfinie prowadzi urzędzoną księgę wieczystą nr 34895.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Widuchowa.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Uzasadnienie do Uchwały Nr XV/164/2008
Rady Gminy Widuchowa
z dnia 19 czerwca 2008 r.

Gmina Widuchowa jest właścicielem nieruchomości zabudowanej w udziale 833/10000 części w częściach wspólnych budynku gospodarczego i działce gruntu nr 291/3 o pow. 0,1028 ha położonej w obrębie geodezyjnym Żarczyn. Przedmiotowa nieruchomość do zasobów komunalnych przejęta została od Agencji Nieruchomości Rolnych Oddziału Terenowego w Szczecinie. Gmina przejmując nieruchomości od Agencji otrzymała umowy najmu, z których wynika, że najemca lokalu mieszkalnego jest uprawniony do korzystania z pomieszczenia gospodarczego.

Ponieważ budynek gospodarczy położony jest na odrębnej nieruchomości nie może być zbyty w drodze bezprzetargowej jako pomieszczenia przynależne do lokalu.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami nieruchomości są sprzedawane lub oddawane w użytkowanie wieczyste w drodze przetargu. Przetarg przeprowadza się w formie przetargu ustnego nieograniczonego, przetargu ustnego ograniczonego, przetargu pisemnego nieograniczonego i przetargu pisemnego ograniczonego. Przetarg ustny ma na celu uzyskanie najwyższej ceny. Przetarg pisemny ma na celu wybór najkorzystniejszej oferty.

O zastosowanej formie przetargu decyduje organizator.

Załącznik Nr 6
do Zarządzenia Nr 293/2008
Wójta Gminy Widuchowa z dnia 12 czerwca 2008 r.

-projekt-

UCHWAŁA Nr XV/165/2008
RADY GMINY WIDUCHOWA
z dnia 19 czerwca 2008 roku

w sprawie przeznaczenia do sprzedaży w drodze przetargu ustnego nieograniczonego nieruchomości niezabudowanej stanowiącej własność Gminy Widuchowa.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 9 lit. „a” ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591, z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 214, poz. 1806, Nr 153, poz. 1271, z 2003 r. Nr 80, poz. 717, Nr 162, poz. 1568, z 2004 r. Nr 102, poz. 1055, Nr 116, poz. 1203, z 2005 r. Nr 172, poz. 1441, Nr 175, poz. 1457, z 2006 r. Nr 17, poz. 128, Nr 181, poz. 1337, z 2007 r. Nr 48, poz. 327, Nr 138, poz. 974, Nr 173, poz. 1218) oraz art. 37 ust. 1, art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2004 r. Nr 261, poz. 2603, Nr 281, poz. 2782, z 2005 r. Nr 130, poz. 1087, Nr 169, poz. 1420, Nr 175, poz. 1459, z 2006 r. Nr 104, poz. 708, Nr 220, poz. 1600, poz. 1601, z 2007 r. Nr 69, poz. 468, Nr 173, poz. 1218) Rada Gminy Widuchowa uchwała, co następuje:

§ 1. Przeznacza się do sprzedaży w drodze przetargu ustnego nieograniczonego nieruchomość niezabudowaną oznaczoną jako działka nr 173/5 o powierzchni 1732 m² położoną w obrębie geodezyjnym Lubicz, Gmina Widuchowa.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Widuchowa.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Uzasadnienie do Uchwały Nr XV/165/2008
Rady Gminy Widuchowa
z dnia 19 czerwca 2008 r.

Gmina Widuchowa jest właścicielem nieruchomości niezabudowanej oznaczonej jako działka 173/5 o pow.0,1732 ha położonej w obrębie Lubicz.
Dla przedmiotowej nieruchomości nie ma opracowanego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Zgodnie ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Widuchowa nieruchomość położona jest w strefie przyrodniczo- produkcyjnej. Dla nieruchomości opracowano opinię urbanistyczną, z której wynika, że istnieje możliwość realizacji nowej zabudowy mieszkaniowej i gospodarczej. Zgodnie z art. 37 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami nieruchomości są sprzedawane lub oddawane w użytkowanie wieczyste w drodze przetargu. Nieruchomość pozostaje wolna w zasobach komunalnych więc podjęcie uchwały jest uzasadnione.

Załącznik Nr 7
do Zarządzenia Nr 293/2008
Wójta Gminy Widuchowa z dnia 12 czerwca 2008 r.

-projekt-

UCHWAŁA Nr XV/166/2008
RADY GMINY WIDUCHOWA
z dnia 19 czerwca 2008 roku

w sprawie przeznaczenia do sprzedaży w drodze bezprzetargowej nieruchomości niezabudowanej stanowiącej własność Gminy Widuchowa.

Na podstawie art. 18 ust.2 pkt 9 lit.a ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz.1591 ,z 2002 r. Nr 23 , poz.220, Nr 62 , poz.558 , Nr 113, poz.984,Nr 153,poz.1271, Nr 214,poz.1806 z 2003 r. Dz.U. Nr 80 ,poz.717 , Dz.U. Nr 162,poz.1568, z 2004 r. Nr 102 ,poz.1055, Nr 116,poz.1203 , z 2005 r. Nr 172,poz.1441, Nr 175, poz.1457, z 2006 r. Nr 17,poz.128, Nr 181 , poz.1337, z 2007 r. Nr 48, poz.327 ,Nr 138, poz.974 , Nr 173 poz.1218) oraz art.13 ust.1, art.37 ust.2 pkt 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. z 2004 r. Nr 261,poz.2603 Nr 281,poz.2782 z 2005 r. Nr 130 , poz.1087, Nr 169,poz.1420,Nr 175,poz.1459, z 2006 r. Nr 104 , poz.708 , Nr 220,poz.1600 i 16001 , z 2007 r. Nr 69, poz.468 , Nr 173 , poz. 1218) Rada Gminy Widuchowa uchwala, co następuje :

§ 1.1. Przeznacza się do sprzedaży w drodze bezprzetargowej nieruchomość niezabudowaną oznaczoną jako działka nr 124/3 o powierzchni 0, 0532 ha położoną w obrębie geodezyjnym Widuchowa 2 Gmina Widuchowa , dla której Sąd Rejonowy w Gryfinie prowadzi księgę wieczystą nr 46717.

2. Sprzedaż nieruchomości ma na celu poprawienie warunków zagospodarowania nieruchomości przyległej do działki stanowiącej przedmiot zbycia.

3. Szczegółowe położenie i oznaczenie gruntu , o którym mowa w ust.1 określa załącznik graficzny, stanowiący integralną część niniejszej uchwały .

§ 2. Warunki sprzedaży określone zostaną w protokole z rokowań .

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Widuchowa.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia .

Uzasadnienie do Uchwały Nr XV/166/2008
Rady Gminy Widuchowa
z dnia 19 czerwca 2008 r.

Gmina Widuchowa jest właścicielem nieruchomości niezabudowanej oznaczonej jako działka nr 124/3 o pow.0,0532 ha położonej w obrębie geodezyjnym Widuchowa 2.

Zgodnie z przepisami art. 37 ust.2 pkt 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami przedmiotem zbycia jest nieruchomość lub jej części, niezbędne do poprawienia warunków zagospodarowania nieruchomości przyległej stanowiącej własność lub oddanej w użytkowanie wieczyste osobie, która zamierza tę nieruchomość lub jej części nabyć, jeżeli nie mogą być zagospodarowane jako odrębne nieruchomości.

Z opinii urbanistycznej wynika iż ze względu na wielkość działki nr 124/3 oraz jej kształt, realizacja budynku mieszkalnego wolno stojącego jest niemożliwa . Kształt działki wskazuje na to, iż działka ta stanowi naturalne uzupełnienie powierzchni działki nr 125 , zatem mogła by ona stanowić powiększenie tej właśnie działki .

Załącznik Nr 8
do Zarządzenia Nr 293/2008
Wójta Gminy Widuchowa z dnia 12 czerwca 2008 r.

-projekt-

UCHWAŁA Nr XV/167/2008
RADY GMINY WIDUCHOWA
z dnia 19 czerwca 2008 roku

w sprawie przeznaczenia do sprzedaży w drodze przetargu ustnego nieograniczonego nieruchomości niezabudowanych stanowiących własność Gminy Widuchowa.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 9 lit. „a” ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591, z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 214, poz. 1806, Nr 153, poz. 1271, z 2003 r. Nr 80, poz. 717, Nr 162, poz. 1568, z 2004 r. Nr 102, poz. 1055, Nr 116, poz. 1203, z 2005 r. Nr 172, poz. 1441, Nr 175, poz. 1457, z 2006 r. Nr 17, poz. 128, Nr 181, poz. 1337, z 2007 r. Nr 48, poz. 327, Nr 138, poz. 974, Nr 173, poz. 1218) oraz art. 37 ust. 1, art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2004 r. Nr 261, poz. 2603, Nr 281, poz. 2782, z 2005 r. Nr 130, poz. 1087, Nr 169, poz. 1420, Nr 175, poz. 1459, z 2006 r. Nr 104, poz. 708, Nr 220, poz. 1600, poz. 1601, z 2007 r. Nr 69, poz. 468, Nr 173, poz. 1218) Rada Gminy Widuchowa uchwala, co następuje:

§ 1. Przeznacza się do sprzedaży w drodze przetargu ustnego nieograniczonego niżej opisane nieruchomości niezabudowane położone w obrębie Widuchowa 2 :

- 1) nieruchomość nr 477/4 o pow. 0,1247 ha, dla której Sąd Rejonowy w Gryfinie prowadzi urzędową księgę wieczystą nr 34468;
- 2) nieruchomość nr 477/5 o pow. 0,1000 ha, dla której Sąd Rejonowy w Gryfinie prowadzi urzędową księgę wieczystą nr 43469.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Widuchowa.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Uzasadnienie do Uchwały Nr XV/167/2008
Rady Gminy Widuchowa
z dnia 19 czerwca 2008 r.

Gmina Widuchowa jest właścicielem nieruchomości niezabudowanych oznaczonych jako działki 477/4 o pow.0,1247 ha i 477/5 o pow. 0,1000 ha położonych w obrębie geodezyjnym Widuchowa 2.

Dla przedmiotowych nieruchomości nie ma opracowanego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Zgodnie ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Widuchowa nieruchomości położone są w strefie usługowo-gospodarczej.

Zgodnie z art. 37 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami nieruchomości są sprzedawane lub oddawane w użytkowanie wieczyste w drodze przetargu. Nieruchomości pozostają wolne w zasobach komunalnych więc podjęcie uchwały jest uzasadnione.

Załącznik Nr 9
do Zarządzenia Nr 293/2008
Wójta Gminy Widuchowa z dnia 12 czerwca 2008 r.

-projekt-

UCHWAŁA Nr XV/168/2008
RADY GMINY WIDUCHOWA
z dnia 19 czerwca 2008 roku

w sprawie zmiany budżetu Gminy na rok 2008.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591, z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 214, poz. 1806, Nr 153, poz. 1271, Nr 214, poz. 1806 z 2003 r. Nr 80, poz. 717, Nr 162, poz. 1568 z 2004 r. Nr 102, poz. 1055, Nr 116, poz. 1203 z 2005 r. Nr 172, poz. 1441, Nr 175, poz. 1457, z 2006 r. Nr 17, poz. 128, Nr 181, poz. 1337, z 2007 r. Nr 48, poz. 327, Nr 138, poz. 974, Nr 173, poz. 1218) Rada Gminy Widuchowa uchwala, co następuje:

- § 1. Zmniejsza się wydatki budżetu Gminy na zadania własne, o kwotę - **196.829 zł**
- w **dziale 600**, rozdział 60016, § 6050 - 160.029 zł
 - w **dziale 801**, rozdział 80101, § 4270 - 36.800 zł
- § 2. Zwiększa się wydatki budżetu Gminy na zadania własne, o kwotę - **196.829 zł**
- w **dziale 600**, rozdział 60016, § 4270 - 15.000 zł
 - w **dziale 700**, rozdział 70005, § 4300 - 30.000 zł
 - w **dziale 700**, rozdział 70005, § 4430 - 10.000 zł
 - w **dziale 750**, rozdział 75095, § 4210 - 15.000 zł
 - w **dziale 754**, rozdział 75405, § 6170 - 5.500 zł
 - w **dziale 801**, rozdział 80103, § 6059 - 46.800 zł
 - w **dziale 900**, rozdział 90015, § 4210 - 5.529 zł
 - w **dziale 900**, rozdział 90015, § 4270 - 5.000 zł
 - w **dziale 900**, rozdział 90095, § 4270 - 39.000 zł
 - w **dziale 921**, rozdział 92109, § 4210 - 10.000 zł
 - w **dziale 921**, rozdział 92109, § 4270 - 5.000 zł
 - w **dziale 921**, rozdział 92195, § 4210 - 5.000 zł
- § 3. Tabela określająca limity wydatków na wieloletnie programy inwestycyjne Gminy Widuchowa w latach 2008 i kolejnych otrzymuje brzmienie jak w załączniku Nr 1 do niniejszej uchwały.
- § 4. Tabela określająca limity wydatków na projekty planowane do realizacji ze środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej w latach 2008 i kolejnych otrzymuje brzmienie jak w załączniku Nr 2 do niniejszej uchwały.
- § 5. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Limity wydatków na wieloletnie programy inwestycyjne w latach 2008 i kolejnych

w złotych

Lp.	Dział	Rozdz.	Nazwa zadania inwestycyjnego	Jednostka organizacyjna realizująca program	Okres realizacji	Łączne nakłady finansowe (w zł)	Źródła finansowania	Planowane wydatki			
								2008 r.	2009 r.	2010 r.	po roku 2010
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	010	01010	Budowa wodociągu Wilcze.	Urząd Gminy Widuchowa.	2005-2009	2353551	OGÓŁEM:	1157622	1157621	0	0
							środki JST	0	0	0	0
							kredyty. pożyczki i obligacje	289406	289405	0	0
							inne środki	868216	868216	0	0
2	010	01010	Budowa wodociągu Kiełbice.	Urząd Gminy Widuchowa.	2005-2009	1527709	OGÓŁEM:	744249	744250	0	0
							środki JST	0	0	0	0
							kredyty. pożyczki i obligacje	186062	186063	0	0
							inne środki	558187	558187	0	0
3	600	60016	Budowa kanalizacji deszczowej w ulicach Sienkiewicza. Mickiewicza. Reymonta w Widuchowej.	Urząd Gminy Widuchowa.	2006-2009	255 000 zł	OGÓŁEM:	129380	115000	0	0
							środki JST	129380	115000	0	0
							kredyty. pożyczki	0	0	0	0
							inne środki	0	0	0	0
4	600	60016	Przebudowa istniejącej ulicy Bulwary Rybackie w Widuchowej na promenadę spacerową - etap I sporządzenie dokumentacji projektowej.	Urząd Gminy Widuchowa.	2007-2008	100500	OGÓŁEM:	50000	0	0	0
							środki JST	50000	0	0	0
							kredyty. pożyczki i obligacje	0	0	0	0
							inne środki	0	0	0	0
5	600	60016	Przebudowa drogi transportu rolniczego na odcinku Żelechowo -Polesiny - etap II wykonawstwo	Urząd Gminy Widuchowa.	2008	1579449	OGÓŁEM:	1579449	0	0	0
							środki JST	1194249	0	0	0
							kredyty. pożyczki i obligacje	0	0	0	0
							inne środki	385200	0	0	0

6	630	63095	Wyposażenie w infrastrukturę towarzyszącą istniejących szlaków turystycznych.	Urząd Gminy Widuchowa.	2008-2010	86400	OGÓLEM:	25000	25000	36400	0
							środki JST	25000	25000	36400	0
							kredyty. pożyczki i obligacje	0	0	0	0
							inne środki	0	0	0	0
7	700	70005	Uzbrojenie działek budowlanych przy ul. Robotniczej w Widuchowej.	Urząd Gminy Widuchowa.	2005-2009	168700	OGÓLEM:	50000	93000	0	0
							środki JST	50000	93000	0	0
							kredyty. pożyczki i obligacje	0	0	0	0
							inne środki	0	0	0	0
8	700	70005	Adaptacja pomieszczeń poszkolnych w Ognicy na lokale mieszkalne.	Urząd Gminy Widuchowa.	2005-2008	250000	OGÓLEM:	92462	0	0	0
							środki JST	92462	0	0	0
							kredyty. pożyczki i obligacje	0	0	0	0
							inne środki	0	0	0	0
9	801	80101	Budowa zespołu boisk przy Szkole Podstawowej w Krzywiniu.	Urząd Gminy Widuchowa.	2006-2008	1146460	OGÓLEM:	1111000	0	0	0
							środki JST	45000	0	0	0
							kredyty. pożyczki i obligacje	400000	0	0	0
							inne środki	666000	0	0	0
10	801	80101	Budowa hali sportowej w Krzywiniu - etap I sporządzenie dokumentacji projektowej.	Urząd Gminy Widuchowa.	2007-2008	61366	OGÓLEM:	11366	0	0	0
							środki JST	11366	0	0	0
							kredyty. pożyczki i obligacje	0	0	0	0
							inne środki	0	0	0	0
11	801	80103	Modernizacji pomieszczeń oddziału przedszkolnego w Krzywiniu.	Urząd Gminy Widuchowa.	2005-2008	571427	OGÓLEM:	533323	0	0	0
							środki JST	57800	0	0	0
							kredyty. pożyczki i obligacje	118881	0	0	0
							inne środki	356642	0	0	0
12	851	85121	Budowa toalety dla niepełnosprawnych wraz z podjazdem do przychodni zdrowia w Krzywiniu - Etap II wykonawstwo	Urząd Gminy Widuchowa.	2008	122148	OGÓLEM:	122148	0	0	0
							środki JST	122148	0	0	0
							kredyty. pożyczki i obligacje	0	0	0	0
							inne środki	0	0	0	0
13	900	90001	Budowa kanalizacji sanitarnej w	Urząd Gminy	2003-	5256976	OGÓLEM:	2000000	3181858	0	0

			m. Krzywlin z przesyłem ścieków do oczyszczalni w Widuchowej.	Widuchowa.	2009		środki JST	0	200000	0	0
							kredyty. pożyczki i obligacje	500000	595465	0	0
							inne środki	1500000	2386393	0	0
14	900	90001	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Marwice i Dębogóra z przesyłem ścieków w Widuchowej - etap I sporządzenie dokumentacji projektowej.	Urząd Gminy Widuchowa.	2008-2009	100000	OGÓŁEM:	50000	50000	0	0
							środki JST	50000	50000	0	0
							kredyty. pożyczki i obligacje	0	0	0	0
							inne środki	0	0	0	0
15	900	90002	Budowa wiaty na składowanie zużytego sprzętu gospodarstwa domowego - etap I sporządzenie dokumentacji projektowej.	Urząd Gminy Widuchowa.	2007-2008	13420	OGÓŁEM:	8420	0	0	0
							środki JST	8420	0	0	0
							kredyty. pożyczki i obligacje	0	0	0	0
							inne środki	0	0	0	0
16	900	90002	Rekultywacja składowiska odpadów w Dębogórze	Urząd Gminy Widuchowa.	2006-2008	639426	OGÓŁEM:	488946	0	0	0
							środki JST		0	0	0
							kredyty. pożyczki i obligacje	488946	0	0	0
							inne środki		0	0	0
17	921	92109	Rozbudowa świetlicy w Żelechowie. - etap II wykonawstwo	Urząd Gminy Widuchowa.	2008-2009	637898	OGÓŁEM:	100000	537898	0	0
							środki JST	25000	134475	0	0
							kredyty. pożyczki i obligacje	0	0	0	0
							inne środki	75000	403423	0	0

Załącznik Nr 2
do Uchwały Nr XV/168/2008
Rady Gminy Widuchowa
z dnia 19 czerwca 2008 r.

Limity wydatków na projekty planowane do realizacji ze środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej w latach 2008 i kolejnych

Lp.	Dział	Rozdz.	Nazwa programu	Nazwa projektu	Okres realizacji	Wartość całkowita projektu (w zł)	Koszty kwalifikowane w ramach projektu	Źródła finansowania	Planowane wydatki			
									2008 r.	2009 r.	2010 r.	po roku 2010
1	2	3		5	7	8		9	10	11	12	13
1	010	01010	PROW 2007-2013 lub RPO WZ	Budowa wodociągu Wilcze.	2005-2009	2353551	2315243	OGÓŁEM:	1157622	1157621	0	0
								środki JST	0	0	0	0
								inne środki	289406	289405	0	0
								środki UE	868216	868216	0	0
2	010	01010	PROW 2007-2013 lub RPO WZ	Budowa wodociągu Kiełbice.	2005-2009	1527709	1488499	OGÓŁEM:	744249	744250	0	0
								środki JST	0	0	0	0
								inne środki	186062	186063	0	0
								środki UE	558187	558187	0	0
3	801	80103	PROW 2007-2013	Modernizacji pomieszczeń oddziału przedszkolnego w Krzywiniu.	2005-2008	571427	475523	OGÓŁEM:	533323	0	0	0
								środki JST	57800	0	0	0
								inne środki	118881	0	0	0
								środki UE	356642	0	0	0
4	853	85395	PO KL 2007-2013	Minimalizacja wykluczenia społecznego w Powiecie Gryfińskim	2008	88275	88275	OGÓŁEM:	88275	0	0	0
								środki JST	8 828	0	0	0
								inne środki		0	0	0
								środki UE	79 447	0	0	0
5	900	90001	RPOWZ	Budowa kanalizacji sanitarnej w m. Krzywini z przesyłem ścieków do oczyszczalni w Widuchowej.	2003-2009	5256976	5181858	OGÓŁEM:	2000000	3181858	0	0
								środki JST	0	200000	0	0
								inne środki	500000	595465	0	0
								środki UE	1500000	2386393	0	0

6	921	92109	PROW 2007-2013	Rozbudowa świetlicy w Żelechowie. - etap II wykonawstwo	2008-2009	637898	637898	OGÓŁEM:	100000	537898	0	0
								środki JST	25000	134475	0	0
								inne środki	0	0	0	0
								środki UE	75000	403423	0	0
7	921	92109	RPOWZ	Remont świetlic wiejskich w miejscowościach : Czarnówko Dębogóra Kłodowo Lubicz Marwice Ognica Pacholeta Rynica Żarczyn Bolkowice	2008-2009	1440000	1440000	OGÓŁEM:	720000	720000	0	0
								środki JST	0	200000	0	0
								inne środki	200000	0	0	0
								środki UE	520000	520000	0	0

Uzasadnienie do Uchwały Nr XV/168/2008
Rady Gminy Widuchowa
z dnia 19 czerwca 2008 r.

Niniejsza uchwała przenosi limity wydatków z zadania „Przebudowa drogi transportu rolniczego na odcinku Żelechowo -Polesiny - etap II wykonawstwo” w kwocie 170.029 zł oraz na wniosek dyrektor Szkoły Podstawowej w Krzywiniu z zadań remontowych szkoły w Krzywiniu w kwocie 36.800 zł na:

- zakup pieca CO w świetlicy w Żelechowie (5.000 zł)
- wpłaty środków na fundusz celowy z przeznaczeniem na zakup wideorejestratora dla Policji (5.500 zł)
- konserwacje placów zabaw (10.000 zł)
- zwiększenie limitów wydatków na koszty złożenia wniosków do Sądu rejonowego o ujawnienie w księgach wieczystych prawa własności nieruchomości jst (40.000 zł)
- zakupy materiałów i wyposażenia oraz wykonanie prac remontowych w świetlicach wiejskich (15.000 zł)
- remont oświetlenia w parku w Widuchowej (5.000 zł)
- remont muru przy cmentarzu w Widuchowej (4.000 zł)
- zakup tablic ogłoszeniowych do ustawienia na wsiach (15.000 zł)
- remonty budynków komunalnych (25.000 zł)
- przygotowanie zasilania elektrycznego sceny wykorzystywanej do imprez kulturalnych (5.000 zł)
- remont dróg gminnych (15.000 zł)
- ustawienie dodatkowych lamp w Krzywiniu, Ognicy i miejscowości Kiełbicze (5.529 zł)
- zwiększenie limitów wydatków inwestycyjnych na zadaniu Modernizacji pomieszczeń oddziału przedszkolnego w Krzywiniu (46.800 zł)
- zwiększenie limitów wydatków inwestycyjnych na zadaniu Przebudowa istniejącej ulicy Bulwary Rybackie w Widuchowej na promenadę spacerową - etap I sporządzenie dokumentacji projektowej (10.000 zł).

Załącznik Nr 10
do Zarządzenia Nr 293/2008
Wójta Gminy Widuchowa z dnia 12 czerwca 2008 r.

- projekt -

UCHWAŁA Nr XV/169/2008
RADY GMINY WIDUCHOWA
z dnia 19 czerwca 2008 roku

zmieniająca uchwałę w sprawie ustalenia stawek opłaty targowej.

Na podstawie art.18 ust.2 pkt 8 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym(z 2001 r.Dz.U.Nr 142, poz. 1591, z 2002r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984,Nr 214, poz.1806, Nr 153, poz. 1271, z 2003r. Nr 80, poz. 717, Nr 162, poz.1568, z 2004r. Nr 102, poz. 1055, Nr 116, poz.1203, z 2005r. Nr 172, poz.1441, Nr 175, poz. 1457, z 2006r. Nr 17, poz. 128, Nr 181, poz. 1337, z 2007, z 2007r. Nr 48, poz.327, Nr 138, poz.974 i Nr 173,poz. 1218) oraz art.19 pkt 2 ustawy z dnia 12 stycznia 1991 roku o podatkach i opłatach lokalnych (tekst jednolity: Dz. U. z 2006 r. Nr 121 poz. 844, Nr 220, poz. 1601, Nr 225, poz. 1635, Nr 245, poz.1775, Nr 249, poz. 1828, Nr 251, poz.1847) Rada Gminy Widuchowa uchwala, co następuje:

§ 1. W § 2 Uchwały Nr XI/98/2003 Rady Gminy Widuchowa z dnia 26 listopada 2003 r. w sprawie ustalenia stawek opłaty targowej, po ust.2 dodaje się ust. 3 i 4 w następującym brzmieniu :

- „3. Inkasenci dokumentują pobór opłaty targowej na druku ścisłego zarachowania (kwitariusz przychodowy), który pobierają w Referacie Finansowym, po wykorzystaniu i rozliczeniu poprzedniego kwitariusza.
4. Ustala się termin rozliczenia pobranych opłat przez inkasentów, do końca danego miesiąca w którym dokonano poboru opłaty targowej.”

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Widuchowa.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 sierpnia 2008 roku i podlega opublikowaniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego.

Uzasadnienie do Uchwały Nr XV/169/2008
Rady Gminy Widuchowa
z dnia 19 czerwca 2008 r.

W związku z potrzebą określenia terminów rozliczenia poboru opłaty targowej przez inkasentów przedstawia się projekt zmiany do niniejszej uchwały.